

Masteroppgave

Medieutvikling – studieretning medier og kommunikasjon

Mai 2023

Narkoland, fredssuksess eller kamp for regnskog?

En studie av samspillet mellom norske journalister og organisasjonsarbeidere i produksjonen av nyheter fra Colombia.

Marit Nore

Emnekode: MJ5900

Studiepoeng: 60

Fakultet for samfunnsvitenskap

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Sammendrag

I en medievirkelighet der utenriksjournalistikken stadig nedprioriteres, og rapporteringen skjer fra Oslo, får andre informasjonsleverandører makt til å velge ut og vinkle nyhetene. Frivillige organisasjoner med representanter i land uten norske korrespondenter kan være viktige kilder og vitner for å følge opp blant annet demokrati, menneskerettigheter og norske interesser. Formålet med denne studien er å analysere samspillet mellom journalistikk og organisasjonsarbeid i produksjonen av nyheter, med utgangspunkt i mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen i 2016. Tidligere studier har vist at norsk medieprioritering av Latin-Amerika er liten og synkende, og at frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle for å skape forståelse om regionen i Norge, både som kilder i redaksjonelt innhold og som selvstendige informasjonsformidlere.

Oppgavens metoder består av en innholdsanalyse av artiklene norske medier og organisasjoner publiserte om Colombia fra 2017 til utgangen av 2021 (totalt 264 artikler), og intervjuer med norske journalister og organisasjonsarbeidere med erfaring fra Colombia. En kvalitativ nærlesning og fortolkning av datamaterialet identifiserer bruk av tolkningsrammer i deknningen. Identifiserte tolkningsrammer, temaer og kildebruk telles i en kvantitativ innholdsanalyse.

Studien viser at norske forforståelser – av Colombia som et konfliktfylt narkoland – og selvbilder – som hjelper og fredsskaper – er med å forme utvalg og vinkling av nyheter. Året etter fredsavtalen ble nyhetene rammet inn som en «suksesshistorie», mens realiteten var at andre kriminelle grupper inntok områdene som tidligere var kontrollert av FARC, at avskogingen nådde et rekordår, og at de som forsøkte å forsvare fredsavtalen ble truet på livet og drept. Analysen viser at de frivillige organisasjonene er mer synlige i mediedekningen enn norske diplomater, politikere og akademikere til sammen, og de blir i flere tilfeller sitert som «Colombia-eksperter». Organisasjonene retter et kritisk søkelys på situasjonen i Colombia etter fredsavtalen, og forklarer årsaker og løsninger til konfliktene. De snakker gjentatte ganger på vegne av lokalbefolkning og FARC-soldater, supplerer med sitater og bilder, og bistår som «fikser» og døråpner for journalister på reise i Colombia. Likevel er journalistene tydelig på at de ikke lar organisasjonene styre det journalistiske arbeidet.

Et viktig funn er at bruk av organisasjonsansatte med lokalkunnskap og personlig tilknytning til Colombia kan fungere bedre som mediestrategi enn en stab med kommunikasjonsansatte og utsending av velformulerte pressemeldinger. Det gjør kommunikasjon til en viktig del av kompetansen til samtlige ansatte i organisasjonen, spesielt ledere og fagfolk med spisskompetanse. Journalistene verdsetter at enkeltpersoner med kunnskap om Colombia kontakter dem direkte og eksklusivt med gode historier, lokale kilder og bilder. Det er en fordel om engasjementet er drevet frem av personlig interesse. Studien gir innsikt i hvordan organisasjonene best mulig kan få redaksjonell omtale om land og temaer som ellers blir nedprioritert i den norske utenriksdeknningen, og kan være et viktig bidrag til norsk organisasjonskommunikasjon. Den viser videre at norske organisasjoner er viktige for å ivareta «vaktbikkje»-funksjonen i norsk sør-politikk, selv om journalistene selv nedtoner organisasjonenes betydning i eget arbeid.

Forord

Arbeidet med masteroppgaven har vært lærerikt og givende, og samtidig et av de mest krevende prosjektene jeg har begitt meg ut på. Det er mange som fortjener en stor takk for at jeg kom over målstreken.

Først vil jeg takke min veileder Roy Krøvel for å aldri miste troen på prosjektet, for å lede meg videre da jeg stod fast, og for råd og tilbakemeldinger som har løftet oppgaven. Veiledermøtene var som en heis til øverste etasje de gangene motivasjonen gradvis gikk trappen ned til kjelleren.

Takk til FRITT ORD for et generøst økonomisk bidrag som bekreftet studiens relevans, ga motivasjon i arbeidet, og som ga meg mer tid til å jobbe med oppgaven.

Takk til pappa for korrekturlesing og kloke innspill gjennom hele prosjektet; og til Ida, Ingeborg, Siri og Andreas for gjennomlesning og verdifulle kommentarer til siste utkast. Takk til mamma for at du ofte leverte Hedda i barnehagen som ga meg mer tid og overskudd; til Andreas og Hedda for at dere løfter hverdagen, og til Andreas for at du støttet meg gjennom de tyngste dagene, og for at du deler engasjementet.

Jeg ville også takke det norske utdanningssystemet for at jeg fikk vie et helt år til forskning på temaer jeg interesserer meg for, og for jeg fritt kan berøre ulike felt uten å frykte for egen sikkerhet eller andre konsekvenser. Denne oppgaven er et eksempel på at en slik ytringsfrihet ikke er en selvfølge.

Til slutt vil jeg takke øvrige venner, medstudenter og familie for oppmuntrende ord og støtte underveis.

En del av funnene i denne oppgaven bygger på egne forforståelser og tolkninger. Spesielt interesserte kan finne den kvantitative undersøkelsen i sin helhet [her](#).

Asker, 22. mai 2023

Marit Borge Nore

Akronymer

AUC – De forente colombianske selvforsvarsstyrker (*Autodefensas Unidas de Colombia*). De paramilitære gruppene nasjonale føderasjon startet som en liten gruppe våpenbærere for å beskytte de store landeierne (blant annet mot geriljaangrep), og vokste til å bli en styrke på rundt 20.000, som utførte utallige massakrer, drap, kidnappinger og tortur. Den colombianske staten har utøvd makt gjennom de paramilitære gruppene (AUC og AGC), militæret og politiet (Bull, 2021a, ss. 114–115; Miller, 2020, s. 29; Schumann, 2021, s. 27).

Caritas – Den katolske kirkens hjelpeorganisasjon med kontorer i mange land. I oppgaven vises det til Caritas Norge, med mindre et annet land er spesifisert.

FARC – Colombias væpnede revolusjonære styrker (*Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*) ble etablert som småbøndernes selvforsvar i 1964. Småbøndernes uavhengige republikker var små småbrukersamfunn som ønsket å ta tilbake egne jordrettigheter. Småbonderepublikkene og FARC var opprinnelig sterkt knyttet til det colombianske kommunistpartiet, og del av en større kommunistisk konspirasjon ledet fra Moskva, utenfor statens kontroll. Etter hvert utviklet FARC seg til en geriljagruppe som utførte bortføringer, drap, angrep og narkotikavirksomhet (Schumann, 2021, s. 36).

ELN – Den nasjonale frigjøringshæren (*El Ejército de Liberación Nacional*). En geriljagruppe fra 1962, inspirert av den cubanske revolusjonen og marxistisk ideologi. Noen av de første lederne var studenter med begeistring for revolusjon og geriljaaktivitet etter et studieopphold på Cuba. ELN er den største gjenværende geriljagruppen i Colombia etter fredsavtalen i 2016 (Miller, 2020, s. 29; Schumann, 2021, s. 34).

EPL – Folkets frigjøringshær (*Partido Comunista de Colombia*) ble etablert i 1967, som et resultat av splittelsen mellom Kina og Sovjetunionen. Splittelsen bidro også til en splittelse av Colombias kommunistparti, og EPL var den maoistiske Kina-vennlige grenen av partiet med utgangspunkt i småbønderne på landsbygda. Senere ble EPL Marxistisk-Leninistisk og utvidet sin virksomhet til byene (Miller, 2020, s. 29; Schumann, 2021, ss. 36–37).

M-19 – 19. April-bevegelsen (*Movimiento 19 de Abril*). Ble dannet i 1973 av grupperinger som var utilfreds med de andre revolusjonære bevegelsene, blant annet personer som var ekskludert av kommunistpartiet og FARC. M-19 var opprinnelig politisk, nasjonalistisk og urban, og den minst ortodokse geriljabevegelsen. M-19 la ned våpnene i 1990, og deltok i forhandlingene som resulterte i en ny grunnlov i 1991 (Schumann, 2021, s. 37).

NRK – Norsk Rikskringkasting.

NTB – Norsk Telegrambyrå. Et nyhetsbyrå som leverer innhold og tjenester til norske medier.

LAG – Latin-Amerikagruppene i Norge. Refereres også ofte til som LAG Norge.

VG – Verdens Gang.

Quintín Lame – Væpnet urfolkgerilja i Cauca-regionen. Etablert som selvforsvar mot angrep fra store landeiere, regjeringshæren og ulike geriljagrupeer i 1984. Quintín Lame inngikk fredsavtale med regjeringen i 1990 og ble med i forsamlingen som forberedte grunnloven av 1991, noe som sikret Colombias urfolk og minoritetsgrupper et relativt godt regelverk (Fula, 2016, s. 130; Schumann, 2021, s. 38).

Begrepsavklaringer

Colombiaforum – Et nettverk av sivilsamfunnsorganisasjoner og akademiske institusjoner i Norge som jobber for å fremme fred, demokrati, menneskerettigheter og beskyttelse av miljøet i Colombia.

Fredsavtalen i Colombia – Fredsavtalen mellom den colombianske regjeringen og FARC-geriljaen ble signert i 2016 og avsluttet over 50 år med voldelig konflikt. Norge bistod som tilrettelegger.

Frivillige organisasjoner – I oppgaven er norske frivillige organisasjoner med tilstedeværelse i Colombia omtalt både som frivillig organisasjon og som organisasjon.

Informasjon – *Innholdet* som overføres i kommunikasjon mellom mennesker. Språk, kunnskap og erfaringer muliggjør og begrenser vår forståelse av informasjon (Heide & Falkheimer, 2014, s. 30).

Informasjonsarbeid/Kommunikasjonsarbeid– Studien omhandler kommunikasjonsarbeidet til norske frivillige organisasjoner. Det vil stå informasjonsarbeider der organisasjonene selv bruker denne tittelen.

Kommunikasjon – En *prosess* mellom flere mennesker med en form for *innhold* som «gjøres felles». Kommunikasjon kan ifølge vitenskapsteorier være (1) *-overføring* av et budskap (enveis) og (2) *-deling* av et budskap (toveis). Studien tar utgangspunkt i kommunikasjon som *deling* av et budskap, med mål om at deltakerne oppnår felles forståelse. Kommunikasjon er «et verktøy for å skape og gjenskape vår sosialt konstruerte virkelighet.» (Heide & Falkheimer, 2014, ss. 30–31 & 34).

Sammen for fred i Colombia – En årlig konferanse for diskusjon og analyse av fredsprosessen og fredsavtalen i Colombia, arrangert av Colombiaforum siden 2012.

Skogavtalen – Samarbeid mellom Norge, Tyskland og Colombia for å verne regnskogen i Colombia, inngått under klimatoppmøtet i Paris i 2015. Målet var å stanse all avskoging i den colombianske delen av Amazonas innen 2020. Frem til utgangen av 2020 betalte Norge 325 millioner kroner fra en pott på 1,8 milliarder kroner til Colombia for oppnådde reduksjoner i utslipp fra avskoging i colombiansk Amazonas (Klima- og miljødepartementet, 2015, s. 18; Klima- og miljødepartementet, 2021).

Støttegruppen for fred i Colombia – En frivillig medlemsorganisasjon og møteplass for å støtte tiltak for fredsbygging i Colombia. Stiftet av Diego Marin Rios i 2011.

Sammendrag	II
Forord	IIV
Akronymer	IV
Begrepsavklaringer	V
KAPITTEL 1: INNLEDNING	9
KAPITTEL 2: BAKGRUNN	14
Historisk tidslinje	14
Demokratisering og grenser for ytringsfrihet	19
KAPITTEL 3: LITTERATUR OG TEORETISK RAMMEVERK	21
Eksisterende litteratur	21
Latin-Amerika- og Colombias plass i verden	21
Forholdet mellom Norge og Latin-Amerika	22
Forholdet mellom Norge og Colombia	24
Norsk utenriksjournalistikk	25
Norsk mediedekning av Latin-Amerika og Colombia	27
Frivillige organisasjoner i Norge	29
Norske selvbilder	32
Tolkningsrammer og narrativer	35
KAPITTEL 4: METODISK TILNÆRMING	38
Eksplorerende fase	38
Metodetrangulering	40
Analysemodell for tolkningsrammer (kvalitativ tilnærming)	41
Den kvantitative innholdsanalysen	42
Det semistrukturerte intervjuet	47
Studiens kvalitet	49
KAPITTEL 5: TOLKNINGSRAMMER I OMTALEN AV COLOMBIA ETTER FREDSAVTALEN	52
Beskrivelse av rammeprosessen	52
Studiens tolkningsrammer	54
Suksesshistorien	54
Den skjøre freden	56
Narcos	59
Dikotomi	62
Ytringsfrihet	63
Kampen om naturressursene – et manglende perspektiv	66
Den gode hjelperen	67
Dobbeltmoralen	71
KAPITTEL 6: ORGANISASJONENES ROLLE I MEDIEDEKNINGEN	74
Organisasjonene snakker først	75
Caritas og FARC-perspektivet	75
Organisasjonsleder, colombianer og ekspert	78
Organisasjonenes vaktbikkje-rolle	79

KAPITTEL 7: (SAM)SPILLET MELLOM JOURNALIST OG ORGANISASJONSARBEIDER	81
Norske medier nedprioriterer Colombia.....	81
Kriminalitet og narko setter regnskog og menneskerettighetsforkjempere i blindsonen.....	83
Journalistene vil ikke løpe organisasjonenes ærend.....	85
Pressemeldingene ramler inn og drukner	85
Utenriksjournalistikk med bismak?	86
Å bistå journalister er en viktig del av organisasjonenes arbeid.....	87
Talsmannsarbeid, brigadister eller egen kommunikasjonsavdeling?	87
Organisasjonen som «fikser» og døråpner.....	89
Journalistene verdsetter personlig og eksklusiv kontakt	90
En gang ekspert, alltid ekspert	92
Har organisasjonene eller UD æren for å løfte FARC-stemmen frem i mediene?	93
Den norske vinklingen og andre nyhetsknagger.....	93
UD-sporet: Dag Nylander ga prosessen et ansikt.....	95
Den brutale FARC-kommandanten: En tydelig story.....	95
Demonstrasjonene: Store hendelser og del av større fenomen	96
Gravejournalistikk eller aktivisme?	97
Hvorfor nådde ikke LAGs avsløringer om norske investeringer frem?	97
KAPITTEL 8: KONKLUSJON	99
Våre bilder og forståelser av Norge og Colombia	99
Idealer, nyhetskriterier og ytre faktorer.....	101
Jevn narkodekning og få store hendelser gir lite kunnskap og et skjevt bilde.....	102
Organisasjonenes bidrag kan være viktigere enn det journalistene vil erkjenne.....	102
Eksklusive historier, folk på bakken og ekspertvurderinger	103
Pressemeldinger med og uten effekt	103
Et kritisk blikk på den norske freden i Colombia	104
Kunnskap, lokal forankring og mediestrategi.....	104
Egne refleksjoner og veien videre	105
Forslag til videre studier	106
LITTERATURLISTE.....	107
VEDLEGG	115
Vedlegg 1: Rammematrise med oversikt over studiens tolkningsrammer	s. 116
Vedlegg 2: Kodebok til kvantitativ analyse	s. 117
Vedlegg 3: Kvantitativ analyse: Oversikt over det redaksjonelle datamaterialet	s. 120
Vedlegg 4: Kvantitativ analyse: Oversikt over det organisasjonsskrevne datamarialet.	s. 122
Vedlegg 5: Intervjuguide (organisasjonsansatte)	s. 123
Vedlegg 6: Intervjuguide (journalister)	s. 125
Vedlegg 7: Liste over studiens informanter	s. 127

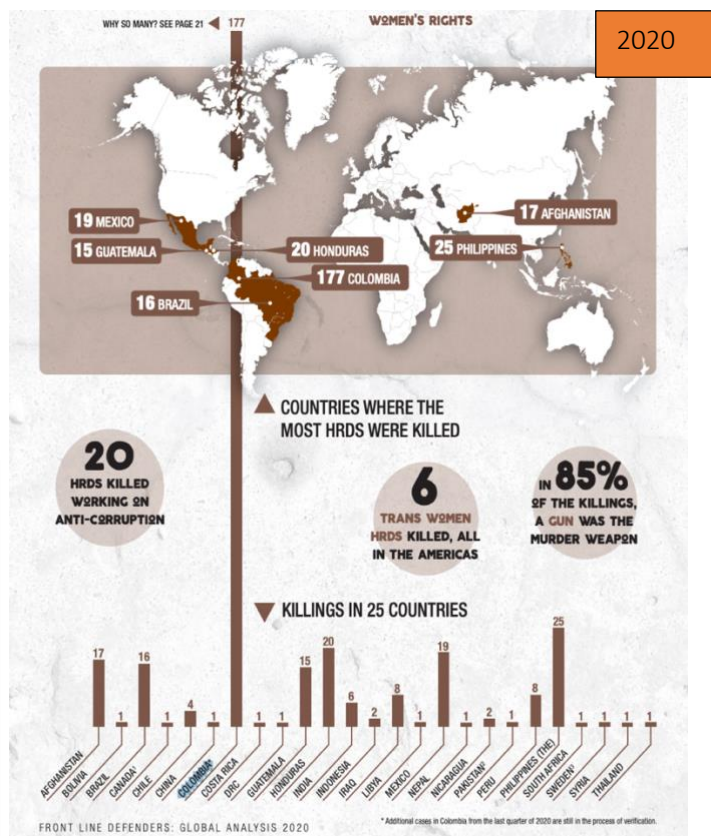
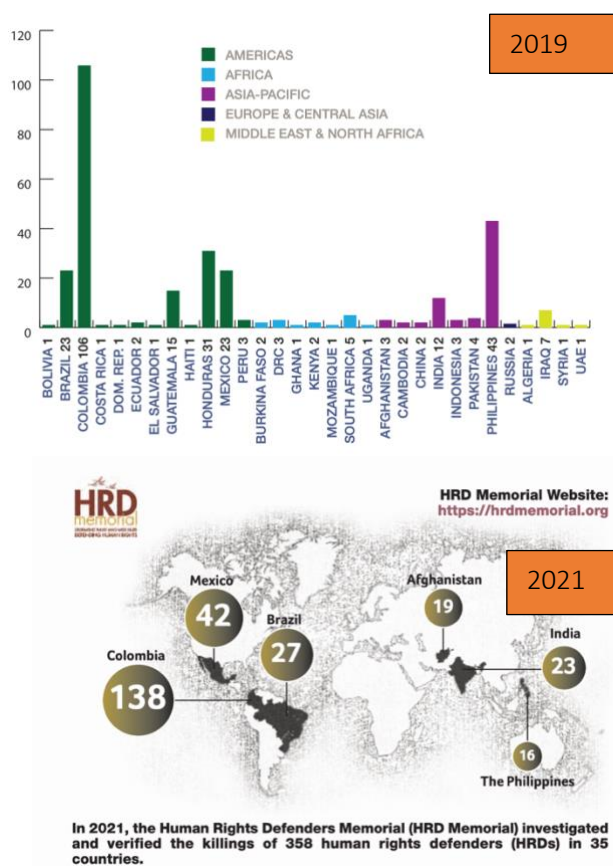
OPPGAVENS FIGURER

Figur 1: Tall på drepte miljø- og menneskerettighetsforkjempere i 2019, 2020 og 2021 (Frontline Defenders, 2022).	9
Figur 2: Norske investeringer i Latin-Amerika i 2021 (de fem største investeringslandene) (NBIM, 2021).	23
Figur 3: Norsk bistand til Latin-Amerika i 2021 (de fem største mottakerlandene av norsk bistand) (Norads Bistandsresultater: Statistikk og resultater av norsk bistand (2016-2021), 2022).....	23
Figur 4: Oversikt over bistand til norske frivillige organisasjoner i 2021. Diagrammet viser de fem største bistandsmottakerne, samt de tre organisasjonene i studiens utvalg (Norad, 2021)	30
Figur 5: Oversikt over studiens redaksjonelle datamateriale Figur 6: Oversikt over studiens organisasjonsskrevne datamateriale	46
Figur 7: Suksesshistorien rammeenheter	54
Figur 8: Suksesshistorien, prosent av totaldekningen til redaksjon/organisasjon fra 2017-2021:	55
Figur 9: Den skjøre freden, rammeenheter	56
Figur 10: Grafene viser at «Den skjøre freden»-rammen tar over for suksesshistorien i det redaksjonelle innholdet og utgjør nesten halvparten av artiklene (42 prosent) i 2018.....	59
Figur 11: Narcos: Rammeenheter.....	60
Figur 12: Narcos er den mest brukte rammen i det redaksjonelle innholdet.....	61
Figur 13: Dikotomi. Rammeenheter	62
Figur 14: Redaksjonene brukte «Dikotomi»-rammen mest i forbindelse med demonstrasjonene i 2019.....	63
Figur 15: Ytringsfrihet: Rammeenheter	64
Figur 16: Bruk av «Ytringsfrihets»-rammen økte i forbindelse med demonstrasjonene i 2021, ...	66
Figur 17: Kampen om naturressursene: Rammeenheter. Eksempelet viser en artikkel om den brasilianske delen av Amazonas. Denne artikkelen er ikke med i det redaksjonelle utvalget, men er et eksempel på perspektiver som mangler i mediedekningen av colombiansk Amazonas.	67
Figur 18: Den gode hjelperen: Rammeenheter	68
Figur 19: Ernas Colombiabesøk i 2018, og lansering av Caritasprosjekter samme år kan forklare organisasjonenes høye bruk av «Den gode hjelper»-rammen dette året (57 prosent).....	71
Figur 20: Rammeenheter: «Dobbeltmoralen».	72
Figur 21: Dobbeltmoralen (prosent av total dekning). LAG er den eneste organisasjonen i utvalget som har brukt denne tolkningsrammen.....	73
Figur 22: Oversikt over rammer identifisert i den redaksjonelle dekningen (2017-2022).....	74
Figur 23: Oversikt over rammer identifisert i det organisasjonsskrevne innholdet (2017-2022).	74
Figur 24: Sammenligning av mediernes og organisasjonenes rammebruk.....	74
Figur 25: Figuren viser antall ganger ulike personer har vært den første siterte kilden i en artikkel. Det er 69 artikler med talende kilder. Regnskogfondet er ikke førstekilde i noen av artiklene.	75
Figur 26: Temaene redaksjonene skrev mest om i årene etter fredsavtalen.	79
Figur 27: Temaene organisasjonene skrev mest om i årene etter fredsavtalen.....	79

Kapittel 1: Innledning

Etter over 50 år med krig og konflikt signerte den colombianske regjeringen og FARC-geriljaen en «historisk» fredsavtale i Colombia i 2016, med Norge som tilrettelegger. Syv år senere preger vold, drap og uroligheter fortsatt landet. Over halvparten av verdens drap mot miljø- og menneskerettighetsforkjempere har siden 2019 skjedd i Colombia, og avskogingen av den colombianske regnskogen har økt betydelig. Året etter fredsavtalen, i 2017, ble det ryddet naturskog tilsvarende mer enn 25 fotballbaner hver time. Grafene under viser at tallet på drepte miljø- og menneskerettighetsforkjempere er vesentlig høyere i Colombia enn i andre land (*Colombia Deforestation Rates & Statistics* | *GFW, 2021*; *Frontline Defenders, 2022*; Klima- og miljødepartementet, 2021a).

Figur 1: Tall på drepte miljø- og menneskerettighetsforkjempere i 2019, 2020 og 2021 (Frontline Defenders, 2022).

Norge er dypt involvert med bistandsmidler til Colombia (2,7 mrd. fra 2017 til utgangen av 2021), blant annet til demokratiutvikling og skogvern. Samtidig har Norge økonomiske interesser i landets råvareproduksjon, gjennom næringsvirksomhet og oljeinvesteringer. Colombia ligger langt unna Norge, og norske medier har derfor stor betydning for vår kunnskap om landet. Da jeg startet på

oppgaven var inntrykket mitt at mediedekningen er sparsom, sett i forhold til de store ressursene Norge bruker (og har brukt) på fred, bistand, skogsatsing, investeringer og næringsliv. Ingen norske redaksjoner har faste korrespondenter i Latin-Amerika. Hvordan kan den norske befolkningen vurdere demokrati og menneskerettigheter i Colombia etter fredsavtalen, dersom nyhetsdekningen i stor grad skjer gjennom journalister uten egen kunnskap og erfaring fra regionen? Hvordan kan vi vite, uten kritisk og uavhengig journalistikk, om norske inntjeninger på colombianske naturressurser ikke bidrar til ødeleggelse av natur og brudd på menneskerettigheter? Hvordan kan vi vurdere bruken av de norske skogmillionene i Colombia, når dekningen i stor grad gjøres fra Oslo? Disse spørsmålene motiverte meg til å velge Colombia som tema for ett års masterarbeid.

Min forforståelse var et resultat av mange reiser til Latin-Amerika (inkludert Colombia). Interessen startet da jeg som 16-åring var utvekslingsstudent i den Dominikanske Republik, og tok plass i et klasserom med 40 elever der alt foregikk på spansk. Våren 2021 skrev jeg eksamensreportasje i masteremnet «Media in War and Conflict» om drapene på miljø- og menneskerettighetsforkjempere i Colombia, den økte avskogingen, og om Norges tilstedeværelse i landet; som fredsmekler, bistandsgiver, regnskogforkjemper, næringsaktør og investor. I dette arbeidet ble jeg kjent med en rapport som viste at norske oljeinvesteringer går til et selskap som bryter menneskerettigheter og bidrar til avskoging. Rapporten var utarbeidet av Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG) og deres partnerorganisasjon i Colombia. Samme vår fikk jeg som vitenskapelig assistent for forskergruppen «Medier i krig og konflikt» (MEKK) ved OsloMet i oppgave å sammenligne den colombianske og den norske mediedekningen av de pågående demonstrasjonene i Colombia.¹ Det eksisterte to ulike historier om hvordan demonstrasjonene foregikk. Flere colombianske aviser skrev om vold og hærverk utført av demonstranter; brente busser, veltede statuer, robbete butikker og sårede politimenn. Den andre historien, kommunisert gjennom norske medier, handlet først og fremst om fredelige demonstranter, som ble møtt med vold, seksuelle overgrep, bortføringer og drap utført av politi og offentlige sikkerhetsstyrker. Jeg fant organisasjonenes, og særlig Caritas og LAGs, rolle i den norske mediedekningen interessant. De fikk stor spalteplass til å forklare demonstrasjonene og snakket i flere tilfeller på vegne av befolkningen i Colombia. Samtidig undret jeg meg over at LAG ikke nådde frem med rapporten om Norges problematiske investeringer i 2018.

---

¹ Våren 2021 demonstrerte tusenvis av Colombianere mot en ny skattereform, som spesielt ville ramme fattige. Presidenten trakk reformforslaget, men demonstrasjonene fortsatte over hele landet. Demonstrantene krevde handling i en rekke problemer, som fattigdom, korrupsjon, dårlig helsevesen og utdanning, diskriminering og manglende overholdelse av fredsavtalen.

Det finnes noen (få) studier av norsk mediedekning av Latin-Amerika og organisasjonenes rolle i denne. Masteroppgaven «*Rapporter fra bakgården*» undersøker mediedekningen av Latin-Amerika fra 1902 til 2002 (Sæther, 2007). Studien viser at deknningen av Latin-Amerika var liten sammenlignet med andre ikke-vestlige områder, og i stor grad preget av konfliktstoff. Tekstene manglet kontekst, og bidro ikke til økt forståelse om Latin-Amerika. Hver femte sak var knyttet til Norge eller nordmenn (ibid., s. 60-61). En studie av mediedekningen av Latin-Amerika fra 2002-2015 omtaler kontinentet som en «hvit flekk» på det norske mediekartet, og viser at deknningen av Latin-Amerika hadde en raskere nedgang enn Afrika i studieperioden (Greger et al., 2017, s. 258). Nyhetene baserte seg på få eller ingen kilder, og ble i stor grad hentet fra NTB, internasjonale nyhetsbyråer og utenlandske aviser. Redaksjonene manglet ofte egen kompetanse til å vurdere informasjonen utenfra, slik at europeiske og nordamerikanske perspektiver dominerte (ibid., s. 251, 259 og 269). En norsk forestilling om fred – skapt av utenriksdepartementet, journalister og hjelpeorganisasjoner – har hindret viktige perspektiver og et helhetlig bilde av konflikten i Colombia (Krøvel, 2016, s. 161).

«Vaktbikkjerollen» er en viktig del av nyhets- og informasjonsarbeidet, og samarbeid mellom journalister og frivillige organisasjoner har vist seg å være viktig for å påse at norsk næringsliv og norske investeringer i Latin-Amerika ikke har et negativt fotavtrykk (Holland, 2017; Krøvel et al., 2011; Opsvik, 2017, ss. 123–124). De siste årene har Norge redusert støtten til organisasjonenes arbeid i Latin-Amerika. Samtidig nedprioriterer norske medier utenriksdekningen, og rapporteringen skjer i økende grad fra Oslo. Jakten på klikk og lesere går på bekostning av kontekst, historisk bakgrunn, og oppfølging av etter-konflikter (Bull, 2021b; Eide, 2009, s. 21; Fonn et al., 2019, s. 67; Opsvik, 2017, s. 101). Det gjør frivillige organisasjoner med lokalkunnskap og stedlige representanter i Latin-Amerika til viktige medieleverandører, og de kan gi andre perspektiver enn det nyhetsbyråer og utenlandske medier leverer. Masteroppgaven «*Mer enn «bare» en kilde?»* undersøker organisasjonenes rolle i produksjonen av journalistikk om Latin-Amerika i Norge (Holland, 2017). Oppgaven trekker frem et utvalg av norske problematiske investeringer i regionen, og viser organisasjonenes arbeid for å belyse disse, blant annet gjennom synlighet i redaksjonelle medier. Studien viser at norske frivillige organisasjoner er viktige for journalistikken om Latin-Amerika i Norge, og spesielt for å rette et kritisk søkelys på norsk tilstedeværelse i regionen. Men, til tross for at organisasjonene tilbyr kunnskap, lokale kontakter og rapporter, er journalistene skeptiske til å bruke dem som kilder, blant annet på grunn av organisasjonenes egeninteresser (Holland, 2017, ss. 72 og 91; Marsteintredet, 2017, s. 20).

Oppgavens metode

Norske institusjoner spiller en viktig rolle for fremtiden til det colombianske samfunnet, men det norske publikumet har begrenset tilgang på kvalitetsjournalistikk som kritisk og uavhengig evaluerer norske institusjoner i en colombiansk kontekst (Krøvel, 2016, s. 148). Norsk næringslivs ønske om økonomisk gevinst i Latin-Amerika er vanskelig å forene med Norges omdømme som bistandsgiver og fredseksportør. For å påse at norske inntjeninger på latinamerikanske naturressurser ikke skader miljø og befolkning, er samarbeid mellom frivillige organisasjoner med lokal tilstedeværelse og gravejournalister viktig (Opsvik, 2017, s. 123). Med denne studien ønsker jeg å øke forståelsen av norsk utenriksjournalistikk, de frivillige organisasjonenes kommunikasjonsarbeid og forholdet mellom utenriksjournalister og organisasjonsarbeidere i Colombia. Etter gjennomgangen av tidligere studier på medie- og kommunikasjonsarbeid i Latin-Amerika og Colombia, har jeg vurdert at en innholdsanalyse med vekt på bruk av tolkningsrammer er egnet for å si noe om hvordan mediene velger ut og former nyhetene innenfor eksisterende forståelser og bilder av Colombia. Analysen bygger på Robert Entman (1993) og Baldwin Van Gorps (2007) teori og metode. Journalister gjør informasjon og hendelser forståelig for publikum gjennom bruk av rammer. De velger vinkling, kilder, bilder og overskrifter, og inviterer leseren til noen forståelser på bekostning av andre (Entman, 1993, s. 18). Når én tolkningsramme blir dominerende vektlegger nyhetsmediene kilder og opplysninger som bekrefter den valgte vinklingen og innrammingen (Allern, 2015, s. 202). Rammemodellen i denne studien viser hvordan noen aspekter av en oppfattet virkelighet er vektlagt i artiklene fra Colombia på en måte som fremmer et problem, en årsakssammenheng, en moralsk vurdering og/eller et løsningsforslag, i henhold til Entmans metode (1993, s. 52). Den kvantitative delen av innholdsanalysen gir et bilde av omfanget av colombiadekningen i norske medier og organisasjoner, og en beskrivelse og sammenligning av temaer og kildebruk. Avslutningsvis vil semistrukturerte dybdeintervjuer få frem personlige refleksjoner fra organisasjonsansatte og journalister med erfaring fra Colombia. Intervjuene omhandler arbeidet til journalistene og organisasjonene, redaksjonelle prioriteringer, organisasjonenes kommunikasjonsvurderinger og forholdet mellom journalist og organisasjon. Intervjuene belyser aspekter som ikke kommer frem i innholdsanalysen, kvalitetssikrer mine fortolkninger av den, og løfter forståelsen et steg videre mot studiens konklusjon.

Problemstilling

På den ene siden vektlegger faglitteratur og tidligere forskning behov for samarbeid mellom journalister og organisasjoner for å avdekke kritikkverdige forhold i sør. På den andre siden kritiseres journalister og organisasjoner for å sammen produsere selvbilder og verdensbilder av oss (giveren) og dem (mottakerne), og norske journalister vil helst unngå å være organisasjonenes talerør (Tvedt,

2004; Holland, 2017). Jeg ønsker å kartlegge samspillet mellom norske medier og frivillige organisasjoner med stedlig tilstedeværelse i Colombia. Jeg vil finne ut hvordan samspillet mellom utenriksjournalister og organisasjonsansatte kan være en ressurs, og hva som bidrar til at ulike temaer og vinklinger ender opp i nyhetene og at andre utelates. Problemstillingen er todelt og lyder:

Hva former den norske mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen, og hvordan påvirker de frivillige organisasjonene den redaksjonelle dekingen?

Oppgavens videre struktur

Kapittel 2 (bakgrunn) består av en historisk tidslinje og en gjennomgang av hvordan konflikten i Colombia har begrenset ytringsfriheten, til tross for at landet (på papiret) fremstår som et av Latin-Amerikas mest demokratiske. Kapittel 3 inneholder relevant litteratur om Latin-Amerika og Colombia, norsk utenriksjournalistikk, norske frivillige organisasjoner og kommunikasjonsarbeid, og tolkningsrammer som teoretisk rammeverk. I kapittel 4 beskriver jeg den metodiske tilnærmingen, redegjør for utvalg og avgrensninger, og diskuterer studiens kvalitet. Kapittel 5 presenterer studiens tolkningsrammer og arbeidet med å komme frem til disse. Funnene blir diskutert i lys av relevant litteratur og tidligere forskning. Kapittel 6 oppsummerer de viktigste funnene fra innholdsanalysen, som sier noe om organisasjonenes rolle i dekingen. I kapittel 7 går jeg nærmere inn på samspillet mellom journalister og organisasjoner i produksjonen av nyheter fra Colombia. Jeg vil presentere de viktigste funnene fra dybdeintervjuene og diskuterer dem i lys av funn fra innholdsanalysen, faglitteratur og tidligere forskning. I kapittel 8 oppsummerer jeg studiens viktigste funn og besvarer problemstillingen. I dette kapittelet vil jeg også dele egne refleksjoner knyttet til studien og komme med forslag til videre forskning.

Kapittel 2: Bakgrunn

Fordi oppgaven anvender hermeneutisk metode for å forstå hvordan norsk mediedekning henger sammen med den colombianske virkeligheten, er det nødvendig å vie tid og plass til å forklare den historiske og politiske konteksten som ligger til grunn for mediedekningen. Colombia har blitt omtalt som «en naturlig blodtørstig kultur» og et narkosamfunn, med en befolkning som anerkjenner vold som vanlig oppførsel. Colombia er et av landene i verden med flest internt fordrevne flyktninger, og millioner av mennesker har blitt drept i løpet av landets levetid (Miller, 2020, ss. 3–4). I dette kapitlet forsøker jeg å forklare årsakene til dagens Colombia med en historisk tidslinje. Deretter går jeg gjennom hvordan den langvarige konflikten har begrenset yringsfriheten i landet, til tross for at Colombia (på papiret) fremstår som et av Latin-Amerikas mest demokratiske (Barrios & Miller, 2018, s. 674).

Historisk tidslinje

Konflikt mellom to partier. Siden midten av 1800-tallet har to partier dominert colombiansk politikk: Det konservative parti (Partido Conservador), og det liberale parti (Partido Liberal). Uenighet om hvordan staten skulle organiseres og hvor stor makt kirken skulle ha, var utgangspunktet for dannelsen av partiene. Det konservative partiet ønsket en sentralisert stat og en sterk kirke, mens de liberale ønsket føderalisme og desentralisering, et klart skille mellom kirke og stat, og en jordreform som innebar statlig eierskap av ikke-dyrkbare landområder og at landeiendom bare kunne eies av de som arbeidet på jorda. Dyp splittelse og voldelige konflikter mellom de to partiene har preget Colombia frem til i dag. Skjev jordfordeling og uenighet rundt eiendomsforholdene til jord har vært og er kjernen til de store stridighetene.² (Schumann, 2021, ss. 18, 20). På 1800-tallet solgte staten dyrkbar jord for å finansiere borgerkrigenes kostnader. Dette bidro til at noen få grunneiere eide de mest produktive områdene som var drevet av urfolk, afrocolombianere og bønder uten økonomi eller rettigheter til å kjøpe land (som historisk var deres). Bøndenes jordkrav samsvarte ikke med godseiernes ambisjoner om billig arbeidskraft og eiendomsutvidelse (Ruiz, 2022, s. 22).

1946-1966: La Violencia (Volden). I takt med at interessene til bønder, politikere og soldater ble trukket inn i konflikten mellom de to politiske partiene, utviklet det seg en periode preget av sterk vold i Colombia. La Violencia-konflikten handlet hovedsakelig om konfrontasjonen mellom partiene, men inkluderte også klasserelatert vold, lokale maktkamper, landkonflikter og hevno oppgjør mellom naboer – hovedsakelig i kaffeområdene. Tre hundre tusen colombianere mistet livet, to millioner ble drevet på flukt og urbefolkningen ble frarøvet enorme landområder. Perioden endte med at de to stridende

---

² I dag eier én prosent av befolkningen 80 prosent av all dyrkbar jord i Colombia (Schumann, 2021, s. 36).

partiene installerte en samarbeidsfront – Den nasjonale front – og ble enige om å ta presidentskapet på tur (Miller, 2020, s. 24; Ruiz, 2022, s. 52). På 1950-tallet ble Colombia samtidig Latin-Amerikas største forhandler av narkotika. Landet hadde gunstige forhold for hele produksjonskjeden: Udyrket land bebodd av bønder som så bedre inntekter i marihuana, koka og valmuer enn andre avlinger; territorier uten en effektiv eller legitim tilstedeværelse av staten; kriminelle aktører, med godt etablerte smuglerruter og andre ulovlige aktiviteter, og til slutt; en sosial og økonomisk krise med tusenvis av mennesker uten arbeid (Ruiz, 2022, s. 126).

1958-1977: Fra politisk fred til opprørskrig. Topartisystemet Den nasjonale front var en pakt mellom liberale og konservative eliter, og ekskluderte all annen politisk aktivitet. De to partiene skulle dele makten likt og lede landet på tur, fire år av gangen i seksten år. I denne perioden ble Colombia urbanisert, middelklassen ekspanderte og flere strukturreformer ble forsøkt uten hell. Den sosiale misnøyen vokste, og ga grobunn for venstreorienterte geriljagrupper, student-, bonde- og bybevegelser, og en gjenoppblomstring av væpnet motstand (Ruiz, 2022, s. 13; Schumann, 2021, s. 21). Småbrukersamfunn og småbønder ønsket å ta tilbake jordrettighetene sine og dannet uavhengige republikker som støttet det colombianske kommunistpartiet. Etter press fra landets elite, svarte regjeringen med en større offensiv. Da de angrep samfunnet Marquetilla i Cauca-regionen i 1964, dannet bøndene en geriljahær som senere utviklet seg til å bli FARC. På 1970-tallet var fire geriljabevegelser, basert på ulike ideologier,³ aktive i Colombia: FARC (Colombias væpnede revolusjonære styrker), ELN (den nasjonale frigjøringshæren), EPL (folkets frigjøringshær) og M-19 (19-april-bevegelsen) (Schumann, 2021, s. 22, 36).

1977-1991: Narkotikavekst og første forsøk på fred. I denne perioden ble topartisystemet opphevet, men fortsatte i praksis ved å utelukke andre forsøk på partidannelse. Geriljagruppene økte og utvidet sine virkeområder, mens store land- og gruveeiere beskyttet seg mot geriljaangrep med private hærer (høyreorienterte paramilitære grupper). Etter hvert ble de paramilitære gruppene mer aktive, og angrep systematisk geriljaen og deres tilhengere. I denne perioden ble konfliktens hovedaktører sammenstilt og styrket: geriljagrupper, paramilitære, narkotikasmuglere og staten (Ruiz, 2022, s. 13; Schumann, 2021, ss. 23–24). Urbefolkningen dannet en egen væpnet geriljagruppe for å beskytte seg mot vold og angrep fra landeiere, regjeringshær og geriljagrupper.⁴ Colombias produksjon og transport av narkotika økte i takt med at kokain ble populært i vestlige land. I løpet av 1980-tallet ga kokainhandelen vekst til mektige, hensynsløse karteller, spesielt i Cali og Medellín.⁵ Narkotikatrafikken

---

³ Les mer om geriljabevegelsene i listen med akronymer og begrepsavklaringer, s. IIV og IV.

⁴ Quintín-Lame-bevegelsen ble etablert i Cauca-regionen i 1984. Les mer på s. IIV.

⁵ Kartellene styrte som alternative regjeringer, og konkurrerte med hverandre og staten om kontroll og autoritet. Kartellene opprettet kokainfabrikker i jungellaboratorier og sendte produktene til Europa og USA på passasjer- og småfly.

ble etter hvert en del av konflikten om fordelingen av jord og ressurser: Narkobaronene kjøpte opp store landarealer og inngikk allianser med mektige landeiere, høyreorienterte paramilitære grupper med bånd til de colombianske regjeringsstyrkene, og den økonomiske og politiske eliten i landet. De fikk stadig mer politisk og økonomisk makt, og utfordret både den colombianske statens maktmonopol og FARC sin posisjon (Fula, 2016, s. 130; Miller, 2020, ss. 27–28; Nissen, 2017, s. 193; Schumann, 2021, s. 38). Bønder, som tidligere hadde drevet tradisjonelt jordbruk, oppdaget at de tjente mye mer penger på å dyrke kokablader, mens andre sikret jobb på produksjonsanlegg eller raffinerier. FARC kontrollerte store jordbruksområder sør i Colombia og ble raskt involvert i narkotrafikken (ibid.).

I 1984 forsøkte president Belsinario Betancur (1982-1986) å innføre demokratiske reformer og startet fredsforhandlinger med geriljagruppene. FARC, EPL og M-19 skrev under fredsavtaler, mens ELN ikke deltok. Mot slutten av Betancours regjeringperiode hadde alle gruppene brutt våpenhvilen, bortsett fra FARC. De holdt avtalen, og startet et lovlig politisk parti i 1985, den Patriotiske Union (UP). Men medlemmene av UP ble systematisk angrepet og drept av paramilitære grupperinger, narkobander og regjeringens egne sikkerhetsstyrker. Partiet ble så godt som utryddet, og FARC tok igjen opp våpnene og fortsatte som gerilja. Massakrene regnes som de mest alvorlige menneskerettsbruddene i nyere latinamerikansk historie (Schumann, 2021, s. 24). I 1986 erklærte kokainkartellene, med Pablo Escobar i spissen, krig mot den colombianske staten. De ville stoppe en lov om utlevering av colombianske narkosmuglere til USA. Kartellene bombet regjeringsbygninger, skoler, forretninger, banker, hoteller og hovedkontoret til avisen *El Espectador*. De sprengte et passasjerfly med 100 sivile ombord, og alle mistet livet. Bare i 1990 utførte kartellene 623 angrep som drepte 402 sivile, 550 politifolk og etterlot over 1700 sårede. De kidnappet representanter fra den politiske og intellektuelle eliten. Usikkerhet og frykt ga inntrykk av at staten var i ferd med å tape krigen (Miller, 2020, s. 28; Ruiz, 2022, s. 209; Schumann, 2021, s. 26).

1991-1999: Ny grunnlov, andre forsøk på fred og opptrapping av kokainkrigen. I 1991-1992 inngikk president César Gaviria fredsforhandlinger med FARC og ELN, uten at de førte frem. Samtidig forsøkte han å få en slutt på narkokartellenes vold, blant annet ved å tilby redusert straff og sikre at aktørene ikke ble utlevert til USA dersom de overga seg og tilsto minst en kriminell handling. Escobar skreddersydde et luksufengsel, Katedralen (*La Catedral*), der han sonet sin egen dom sammen med sine nærmeste allierte. Narkovolden økte, og kokainhandelen fortsatte som før (Ruiz, 2022, s. 203; Schumann, 2021, s. 26). Grunnloven fra 1991 var et viktig skritt mot demokratisering. Den fikk slutt på dominansen til de to partiene, nedfelte omfattende borgerrettigheter og åpnet for utvidet politisk deltakelse. Men landets største geriljaorganisasjoner, FARC og ELN, fikk ikke delta i grunnlovsforsamlingen, og opplevde derfor ingen forpliktelse til å respektere den nye grunnloven. Det resulterte i økende vold fra geriljaen, og fra paramilitære- og væpnede styrker, som alle finansierte sin

virksomhet med produksjon og smugling av kokain (Ruiz, 2022, s. 14; Schumann, 2021, s. 26). Den nye grunnloven åpnet for at urfolk og afroamerikanere kunne gjenvinne sine landrettigheter, og en lov fra 1994 åpnet for bondereservatsoner. Men, de etniske territoriene ble stigmatisert og betegnet som «uavhengige republikker». Krig, invasjoner og ulovlige økonomier preget bøndernes reservatsoner (Ruiz, 2022, s. 494). I tillegg truet Pablo Escobar håpet om at den demokratiske innsatsen skulle bidra til et fredelig land. I april 1991 beordret han drapet på tidligere justisminister Enrique Low Murtra, som hadde signert at Escobar skulle utleveres til USA. Året etter rømte Escobar fra katedralfengselet, og krigen mot staten og de konkurrerende narkokartellene ble da verre. Narkovolden økte frem til 2. desember 1993, da Escobar ble drept av politiets spesialoperasjon (*Bloque de búsqueda*) med hjelp fra den ulovlige væpnede paramilitære gruppen Los Pepes.⁶ Drapet førte til at Medellín-kartellet ble oppløst. Men Cali-kartellet overtok virksomheten, og den ulovlige kokainhandelen fortsatte som før (Ruiz, 2022, ss. 209, 215, 237; Schumann, 2021, s. 26). I 1994 var 20.000 hektar i Colombia viet til kokavirksomhet. I 1996 var arealet økt til 200.000 hektar. Når kokain var i spill, spredde intens vold seg over store områder. Urfolk og innbyggere på landsbygda ble angrepet i forsøket på å dempe eller utrydde produksjonen (Miller, 2020, s. 27). Samtidig økte geriljaer og paramilitære i antall og utbredelse, og i 1997 organiserte de paramilitære gruppene seg i en egen nasjonal føderasjon – De forente colombianske selvforsvarsstyrker (AUC) (Schumann, 2021, s. 27). Striden fikk nå økende kontroll over landet og befolkningen, og nådde de høyeste nivåene av vold i konfliktens historie. Bare i 1999 ble det registrert 2000 terrorangrep, 3000 kidnappinger og 60 drap per 100 000 innbyggere. FARC-geriljaen bestod av 18.000 menn og kvinner. Nesten halvparten av Colombias territorium manglet statlig tilstedeværelse. Det sivile samfunnet var lei av krigen. FARC ble sett på som hovedansvarlig for volden i landet, og det ble åpnet for å løse konflikten militært. Gjennom Plan Colombia⁷ ble USAs rolle sentral, og med det ble krigen internasjonal. USA tredoblet den økonomiske støtten, og Colombia ble verdens tredje største mottaker av amerikansk militærbistand. USA ønsket å stoppe flyten av narkotika inn til USA, og rettfærdiggjorde milliardprogrammet som en del av «krigen mot narkotika». President Andrés Pastrana ønsket et bistandsprogram for å bekjempe vold, og bidra til andre levebrød enn å dyrke kokablader for en milliardindustri drevet av karteller, gerilja og paramilitære (Bull, 2021a, s. 36, 2021a, s. 139; Ruiz, 2022, s. 14).

1999-2002: Tredje forsøk på fred. Den massive volden fra midten av 90-tallet resulterte i fremveksten av en sterk fredsbevegelse. Kravene om fred ledet til nye forsøk på fredsforhandlinger med FARC og ELN under president Pastrana. Dialogen med FARC pågikk i tre år, og etter hvert fikk FN mandat som

---

⁶ Det finnes flere versjoner av hvem som deltok i operasjonen som drepte Escobar.

⁷ Plan Colombia var et samarbeid mellom USA og colombianske myndigheter om å bekjempe landets narkotikaproduksjon (Bull, 2021, s. 139).

tilrettelegger. Men regjeringen anklaget FARC for å bryte våpenhvilen, og FARC anklaget regjeringen for å ikke gjøre nok for å stanse de paramilitære gruppenes terrorhandlinger. Fredsforhandlingene med FARC brøt sammen i 2002, og Pastrana lykkes heller ikke med noen avtale med ELN (Nissen, 2017, s. 196; Ruiz, 2022, s. 14; Schumann, 2021, s. 27).

2002-2010: Plan Colombia og jakten på FARC. Plan Colombia ble presentert som en fredspakke, og innebar blant annet flysprøyting av kokaplantaser med plantegift og opptrening av militært personell. Programmet oppnådde målet om å svekke FARC-geriljaen, og halverte mordratene mellom 2002 og 2010. Samtidig ble konflikten mellom geriljaen og de colombianske myndighetene forsterket (Nissen, 2017, s. 193). Plan Colombia bidro også til nye menneskerettighetsbrudd. President Uribe oppfordret hærens soldater til å drepe så mange geriljasoldater som mulig, og betalte per hode. Dette førte til at soldatene kledde opp uskyldige ungdommer som geriljasoldater, for deretter å drepe dem for å sikre ære og belønning. Praksisen refereres til som «falske positive» (falsos positivos) (Bull, 2021a, s. 37; Schumann, 2021, s. 30).

2010-2016: Tre avtaler: Frihandel, skog og fred. Da Juan Manuel Santos vant presidentvalget i 2010, var det lave forventninger til en fredelig løsning. Som forsvarsminister i president Uribes regjering hadde Santos blant annet bidratt til «falske positive»-praksisen. Men kort tid etter innsettelsen tok Santos initiativ til en ny lov om «oppreisning og tilbakeføring av jord til konfliktens ofre». Loven gikk gjennom i kongressen, og med det kjølnet Santos forhold til tidligere president Uribe. Santos mente det var større sjanse for å lykkes med fredsforhandlinger dersom FARC-medlemmene ble ansett som en motpart i en krig, og ikke banditter og terrorister (Schumann, 2021, s. 54). Santos-regjeringen innledet hemmelige samtaler med FARC i 2010, og to år senere skrev begge parter under en avtale om hvordan konflikten skulle avsluttes, og hvordan en varig fred skulle bygges. FARC og regjeringen signerte den endelige fredsavtalen i august 2016, men to måneder senere ble avtalen nedstemt i en folkeavstemning. Etter en ny forhandlingsrunde og flere kompromisser ble et nytt forslag til fredsavtale vedtatt av kongressen 24. november 2016 (ibid., s. 60-61). I denne perioden ble også frihandelsavtalen mellom Colombia og EU undertegnet (i 2012) og iverksatt (i 2014). Avtalen skulle lette tilgangen til varemarkedet ved å eliminere toll på EU- og colombianske produkter, gi tilgang til tjenestemarkeder og investeringer, tillate partene deltakelse i offentlige anskaffelsesprosesser, og tilby beskyttelse av immaterielle rettigheter. Avtalen fikk ikke forventet effekt, og siden 2012 har Colombias eksport til EU falt med 54 prosent. Før avtalen hadde Colombia en positiv handelsbalanse med EU. Importen fra EU var riktignok økende, men eksporten fra Colombia til EU hadde en høyere handelsverdi. Etter avtalen fortsatte importveksten fra EU, men samtidig ble eksporten fra Colombia til EU redusert. Colombia gikk fra et overskudd på handelsbalansen med EU på 3,526 millioner dollar i 2012 til et underskudd på 2,628 millioner dollar i 2019 (Cubillos T. et al., 2021, ss. 7–8). Under

klimatoppmøtet i Paris i 2015, parallelt med de pågående fredsforhandlingene, inngikk Norge, Tyskland og Colombia et samarbeid for å verne regnskogen i Colombia: *Skogavtalen* skulle stanse all avskoging av den colombianske delen av Amazonas innen 2020, og Norge skulle bidra med opp til 1,8 milliarder kroner (Klima- og miljødepartementet, 2015, s. 18). I kapittel 3 vil jeg gå nærmere inn på skogavtalen, colombiansk utenrikshandel og frihandelsavtaler.

2017-2022: Etter freden. Etter at FARC kom ut fra skjulestedene sine i 2017, la ned våpen og flyttet til tilsynelatende «trygge områder», har mange blitt drept: 31 i 2017, 65 i 2018 og 77 i 2019 (Miller, 2020, s. 5). Ifølge FN-rapporter dyrkes og produseres det nesten fire ganger så mye kokain i Colombia i 2021, sammenlignet med i 2014.⁸ Flere hundre barn er tvangsrekruttert til væpnede grupper, og urfolk og afrocolombianere har blitt tvunget til å forlate sine tradisjonelle levemåter, som jakt og fiske, til fordel for ulovlige aktiviteter (UNODH, 2022). Den norskstøttede skogavtalen har ikke oppnådd ønsket mål om å stanse avskogingen, snarere tvert imot. Fra 2016 til 2020 økte avskogingen i Colombia med 57,9 prosent, og stadig flere lokale ledere og miljøaktivister som forsøker å beskytte territoriene sine må bøte med livet. Siden 2019 har Colombia toppet verdensstatistikken over drap på miljø- og menneskerettighetsforkjempere (*Colombia Deforestation Rates & Statistics* | GFW, 2021; Frontline Defenders, 2022). I kapittelets siste avsnitt står det mer om situasjonen i Colombia etter fredsavtalen.

Demokratisering og grenser for ytringsfrihet

Til tross for den voldelige historien står Colombia (formelt sett) frem som et veletablert og avansert demokrati. Den reviderte grunnloven fra 1991 garanterte en fri presse, fremmet ikke-diskriminering, forsterket demokratisk borgerdeltakelse, styrket rettslig beskyttelse av menneskerettigheter og inkluderte flere formelle tiltak for å beskytte urbefolkningens kultur og autonomi (Barrios & Miller, 2018, s. 674; Krøvel, 2017). Samtidig er landets demokratiske styre undergravd av alvorlige mangler, som drap på journalister og en utstrakt bruk av straffefrihet innenfor rettsvesenet. Journalister jobber under dårlige forhold, der alt fra lønn og sikkerhet til injurielover og politisk innblanding bidrar til å undergrave demokratiske standarder og grunnleggende rettsikkerhet. Nyhetsmediene har hatt et bemerkelsesverdig godt forhold til politikere, hvorav mange er medieeiere (ibid.). Fula (2016, s. 133-134) skiller mellom tre perioder mellom 1980 og 2014 for å illustrere hvordan den væpnede konflikten har begrenset ytringsfriheten og tilgangen til informasjon i Colombia:

---

⁸ Rapporten forklarer økningen med økt global etterspørsel, fattigdom og begrensede markedsmuligheter i de kokaproduserende kommunene, treg implementering av fredsavtalen, et økende antall smuglerbander og (fortsatt) store økonomiske insentiver for å bedrive kokavirksomhet (UNODC, 2021).

1: 1980 til 2000: Fremvekst av narkohandel og paramilitære. Narkotikahandlere presset politikere til å endre loven om utlevering til USA og ulovliggjøring av narkotika. Politiske ledere som viste motstand, og journalister som dekket de ulovlige aktivitetene, ble drept. Ytringsfrihet og informasjonstilgang eksisterte ikke i regioner der narkotikatrafikken dominerte.

2: 2001 til 2010: President Uribes idé om å forene nasjonen bak staten som en del av kampen mot terrorisme, en kamp han oppfordret media til å støtte. Ifølge regjeringens demokratiske sikkerhetspolitikk fantes det ikke en væpnet konflikt i Colombia, bare en terrortrussel som måtte bekjempes av et samlet samfunn. I denne perioden ble mediene begrenset av selvregulering, liten bevegelsesfrihet, stigmatisering av journalister, samt begrensede midler og tilgang til nøyaktig informasjon.

3: 2010 til 2014: Treghet og omorganisering. President Santos anerkjente at det eksisterte en væpnet konflikt, og media (og andre) kunne ytre seg kritisk om staten uten å beskyldes «for å være på lag med fienden». Santos fortsatte likevel med den demokratiske sikkerhetspolitikken; offentlige tjenestemenn fortsatte å kritisere og fordømme sosiale ledere og forsvarere av menneskerettigheter, og regjeringen fortsatte å påvirke mediens redaksjonelle politikk.

Etter fredsavtalen i 2016 har andre væpnede grupper tatt plass der FARC tidligere hadde kontroll. For å opprettholde egen narkotikavirksomhet og ulovlig gullgraving har de innført en taushetskultur, der regelbrytere straffes med tortur og død. Fra 2016 til 2021 økte volden mot colombianske journalister med 194 prosent. I 2021 ble det rapportert om 769 voldsofre, mens det «bare» var 262 hendelser i 2016 (*Fundación para la Libertad de Prensa - FLIP - Colombia, 2022*). I 2021 regnes Colombia (fortsatt) som et av verdens farligste land for journalister og miljø- og menneskerettighetsaktivister. De utsettes for dødstrusler, fysiske angrep, bortføring og drap (Frontline Defenders, 2022, s. 30; Reporters Without Borders, 2022). Journalister er spesielt utsatt når de dekker miljøspørsmål, som gruvedrift og avskoging, og temaer knyttet til væpnede konflikter, sosial uenighet om landkrav, rettfærdiggjøring av etniske samfunns rettigheter og aspekter knyttet til fredsavtalen. Medias nære koblinger til Colombias forretningsimperier og politiske klasse undergraver den redaksjonelle uavhengigheten og forsterker selvsensuren (Bock, 2016, s. 13). Etter at Iván Duque ble president i august 2018, har journalister og medier blitt utsatt for spionasje, skremelskampanjer og trakassering i forbindelse med nyhetsdekning av regjeringsmedlemmers tilknytning til svindel, korrupsjon og menneskerettighetsbrudd. Pressestøtten for tapte annonseinntekter under koronapandemien skilte mellom offisielle medier (som gjenga informasjon fra colombianske myndigheter), og uavhengige medier (uten samme støtte). Under valgdagene begrenser tiltak om «offentlig orden» informasjon til det som er bekreftet av offisielle kilder. I 2022 ligger Colombia på 145 plass av 180 land i Reportere Uten Grenser sin verdensrangering av pressefrihet, 11 plasser ned fra 2021 (Reporters Without Borders, 2022).

Kapittel 3: Litteratur og teoretisk rammeverk

Det teoretiske kapittelet består av to deler. Første del består av en gjennomgang av relevant litteratur og tidligere forskning, mens andre del presenterer tolkningsrammer som studiens teoretiske rammeverk og metodiske tilnærming. For å besvare problemstillingen om hva som former den norske mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen, og hvordan frivillige organisasjoner påvirker den redaksjonelle dekningen, har jeg tatt utgangspunkt i eksisterende litteratur om norsk utenriksjournalistikk og norske frivillige organisasjoner. I tillegg vil jeg gå gjennom litteratur som plasserer Latin-Amerika og Colombia i en global verden, tar opp forholdet mellom Norge og Latin-Amerika, forholdet mellom Norge og Colombia, norsk mediedekning av Latin-Amerika og Colombia og hvordan norske selvbilder former vår forståelse. Denne studien baserer seg på sosialkonstruktivisme (med noen modifikasjoner) som vitenskapsteoretisk ståsted, som redegjøres ytterligere i metodekapittelets innledning.

Eksisterende litteratur

Latin-Amerika- og Colombias plass i verden

Latin-Amerika har vært knyttet til andre deler av verden gjennom sine mangfoldige naturressurser siden kolonitiden, da sølv og gull fra Meso-Amerika og de andinske landene bidro til oppbygging av stater og hærer i Europa. Etter hvert økte etterspørselen etter råvarer som sukker, kakao, tobakk, kaffe, fargestoff til klesindustrien og rågummi (fra regnskogen i Brasil) til bilindustrien (Bull, 2021a, ss. 18–19). Men hva satt den latinamerikanske befolkningen igjen med? Råvareproduksjonen skapte nye formuer og nye eliter, og i mange land styrte noen få rike familier både politikk og økonomi. Mens rikdommen fra råvareproduksjonen gikk til utenlandske selskaper og en liten nasjonal elite, led naturen og samfunnet i produksjonslandene, og befolkningen ble fattigere – økonomisk, sosialt og kulturelt (ibid., s. 20). Virksomheten til bananprodusenten Chiquita er et eksempel på råvareproduksjonens bakside. Fram til starten av 2000-tallet utbetalte selskapet millioner av dollar til paramilitære grupper som utøvde vold, terroriserte og drepte bønder, arbeidere, afrocolombianere og urfolkssamfunn over hele Colombia.⁹ En hendelse som står frem i colombiansk historie var i 1928, da Chiquita beordret politi og militære styrker til å drepe hundrevis av colombianske bananarbeidere som streiket for bedre arbeidsvilkår (Kennard, 2017). Ulempene med råvareavhengigheten er lagt til grunn for latinamerikansk avhengighetsteori: Råvareprisene ble svekket over tid sammenlignet med industrivarer, og råvareleverandørene ble låst i et avhengighetsforhold som hindret egen utvikling

---

⁹ Bananprodusenten innrømmet minst 100 utbetalinger til den paramilitære gruppen AUC mellom 1997 og 2004, og hevdet selv at militæret ikke kunne bidra med samme beskyttelse (Kennard, 2017)

(Bull, 2021a, s.20). Colombia er et av flere latinamerikanske land som etter en gjeldskrise på 1980-tallet gradvis åpnet for frihandel og økt eksport for å betale tilbake gjelden.¹⁰ I 1995 ble Colombia offisielt medlem av verdens handelsorganisasjon (WTO). I 2018 er Colombia blant verdens ti største eksportører av blomster, kaffe, bananer, palmeolje og sukkerrør. 80 prosent av den totale produksjonen av colombianske bananer går til EU-markedet, og eksportverdien av palmeolje til EU økte med mer enn 252 prosent fra 2012 til 2018. Selv om eksporten av landbruksvarer som blomster, kaffe og bananer spiller en ledende rolle i internasjonal handel, er de ikke avgjørende for Colombias totale eksport. De siste tiårene har gruvedriftsråvarer inntatt en dominerende plass i landets utenrikshandels- og utviklingsmodell. Mellom 2005 og 2015 bidro økningen i utenlandske investeringer i råvaresektoren, frihandelsavtaler, reduksjon av handelsbarrierer, og ikke minst olje- og gruveboomen, til at Colombia nådde et toppnivå i eksport og økonomisk ytelse. Men siden 2016 har eksporten falt betydelig, også beskrevet i kapittel 2 (Cubillos T. et al., 2021, ss. 2–5).

Forholdet mellom Norge og Latin-Amerika

Latin-Amerika har vært et viktig marked for norsk klippfisk og skipsfart siden andre halvdel av 1800-tallet. Norges egne interesser i regionen består av olje, fisk, mineraler og energi, og Norge har tjent gode penger på latinamerikanske naturressurser (Bull, 2021a, s. 138; Opsvik, 2017, s. 125). Det norske utenrikspolitiske engasjementet i Latin-Amerika startet i 1973, med Augusto Pinochets statskupp i Chile og det påfølgende selvmordet til president Salvador Allende. Den norske ambassaden ga tilflukt til Pinochet-regimets ofre, og reddet livet til hundrevis av fengslede og forfulgte. Norske solidaritetsbevegelser til støtte for det chilenske folket ble utgangspunktet for dagens Latin-Amerika-gruppe (LAG) (Bull, 2021a, s. 138-139). Norges engasjement økte etter et jordskjelv i Guatemala i 1976, da organisasjoner som Kirkens Nødhjelp, Røde Kors og Norsk Folkehjelp ble sentrale i hjelpearbeidet. Fredsavtalen i Guatemala i 1996, med Norge som tilrettelegger, ble starten på over 20 år med norsk engasjement for fred, urfolk og menneskerettigheter i Latin-Amerika (ibid.).

Latin-Amerika er mindre viktig for Norge enn det USA, Europa og Russland er når det kommer til sikkerhet, Afrika når det kommer til bistand og Asia når det kommer til handel. Det har bidratt til at Norges tilknytning til land og områder i Latin-Amerika har vært mer personavhengige, og mindre institusjonaliserte enn i andre regioner (Marsteintredet, 2017, s. 19). Norske politikere (særlig fra venstresiden), og organisasjonsansatte med personlig engasjement for Latin-Amerika, har blitt omtalt som sentrale pådrivere for norsk bistands- og utenrikspolitisk satsning i regionen, og for norsk fredsarbeid i Guatemala og Colombia (ibid.). I perioden mellom 2005 og 2013 ble den norske

---

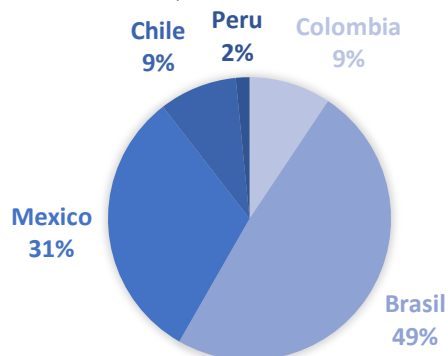
¹⁰ Colombia hadde opprinnelig en proteksjonistisk politikk fra 1930.

utenrikspolitikken overfor Latin-Amerika endret. Den daværende rødgrønne regjeringen under Jens Stoltenberg viet regionen økt oppmerksomhet: I 2006 lanserte utenriksdepartementet «Latin-Amerika-strategien», der økonomiske forbindelser (først og fremst til Brasil) og skogsatsning var tydelige prioriteringer. På ett år ble bistanden til Latin-Amerika nesten doblet (Bull, 2017, ss. 162 og 177). Fem år senere, i 2011, lanserte regjeringen Brasil-strategien, en strategi for norske aktører og interesser med nedslagsfelt i Brasil (ibid.). Brasil er det landet i Latin-Amerika der Norge har hatt sine tyngste næringsinteresser, og der balansen mellom egeninteresser, miljøhensyn og humanitært engasjement har vært vanskeligst (Bull, 2021, s. 141). Det siste tiåret har Norge investert milliarder av kroner til bevaring av regnskogen i Amazonas, og samtidig brukt mellom fem og ti ganger så mye på aktiviteter som ødelegger den (T. Leira, 2020, s. 9). I boken «Kampen om Regnskogen» viser Torkjell Leira hvordan norske selskapers tilstedeværelse i Brasil og norske oljeinvesteringer har hatt et massivt negativt fotavtrykk i Amazonas og Brasil, gjennom næringer som aluminium, soyaproduksjon, olje og vannkraft.

Globaliseringen i etterkrigstiden har redusert avstanden mellom Norge og Latin-Amerika. Likevel har Latin-Amerika blitt en mindre viktig handelspartner i denne perioden (Opsvik, 2017, s. 101). Bull (2021a, s. 144) hevder landene i Latin-Amerika er for ustabile til å bli gode samarbeidspartnere, for rike for å motta bistand, for kaotiske og brutale til å skape begeistring, og at regionen derfor stadig faller ut av norsk fokus. Likevel er regionen for viktig for næringslivet og solidaritetsbevegelse til å bli helt glemt. De siste 20 årene har norske investeringer i latinamerikanske naturressurser økt, og Norge har fortsatt store interesser i Latin-Amerika. Selskaper som Hydro, Equinor og Yara høster direkte eller indirekte av naturressursene. Samtidig har Norge redusert støtten til organisasjonenes arbeid i Latin-Amerika, noe som har rammet satsningen på urfolk og menneskerettigheter (Bull, 2021b; Opsvik, 2017, s. 101).

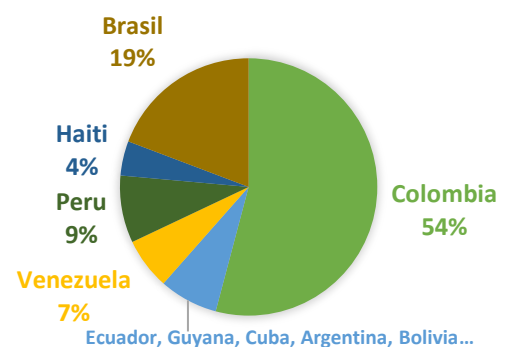
OLJEFONDETS INVESTERINGER I LATIN-AMERIKA I 2021

TOTAL VERDI: 108,8 MILLIARDER NOK

NORSK BISTAND TIL LATIN-AMERIKA I 2021

TOTAL VERDI: 1,2 MILLARDER NOK

Figur 2: Norske investeringer i Latin-Amerika i 2021 (de fem største investeringslandene) (NBIM, 2021).

Figur 3: Norsk bistand til Latin-Amerika i 2021 (de fem største mottakerlandene av norsk bistand) (Norads Bistandsresultater: Statistikk og resultater av norsk bistand (2016-2021), 2022)

Forholdet mellom Norge og Colombia

I likhet med i resten av Latin-Amerika, har Norges engasjement i Colombia vært preget av personlig innsats fra enkeltpersoner. Det var gjennom Jan Egeland, tidligere AP-politiker og statssekretær, at Norge for første gang ble involvert i colombianske fredsforhandlinger i 1999, da Egeland ble utnevnt som FNs spesialrådgiver for fred. Han hadde tidligere vært utvekslingsstudent i Colombia, og jobbet frivillig for en katolsk hjelpeorganisasjon. I tiden Egeland var statssekretær, og senere spesialutsending til Colombia, økte den norske bistanden fra 1,7 millioner i året 1992 til 51 millioner kroner i året i 2000 (Bull, 2017, s. 167; Nissen, 2017, s. 196). FN og Egeland lykkes ikke i å skape fred i Colombia. Men, gjennom Egelands arbeid etablerte Norge seg i colombianeres bevissthet, og fikk kanaler inn til sentrale aktører i konflikten. Det var trolig avgjørende for at Norge fikk en formell forespørsel om å megle i 2010 (Nissen, 2017, s. 196). Høsten 2012, på en pressekonferanse på Hurdalssjøen, kunngjorde geriljaledere, colombianske regjeringsrepresentanter og norske diplomater at Norge skulle tilrettelegge for samtaler mellom FARC-geriljaen og regjeringen i Colombia. Fredsavtalen ble undertegnet fire år senere. I Colombia fremsto Norge som en ufarlig megler uten egeninteresser og med få historiske, politiske og økonomiske forbindelser til landet (ibid.). Norge hadde riktig nok ikke vært helt uten egeninteresser i Colombia. I 2008 inngikk Colombia og EFTA-landene¹¹ en frihandelsavtale som ga Norge bedre markedsadgang til industrivarer i Colombia, inkludert fisk. Samtidig inngikk Norge en bilateral landbruksavtale med Colombia (Nærings- og fiskeridepartementet, 2020). Flere norske organisasjoner kritiserte frihandelsavtalen, og mente den ville ha negative konsekvenser for menneskerettigheter, miljø og arbeidstakeres rettigheter. Avtalene fikk også kritikk for å opprettholde det skeive handelsforholdet mellom Nord og Sør, og for å legitimere Colombias grove og vedvarende brudd på menneskerettighetene. Motstand fra sivilsamfunnet i Norge og i Colombia bidro til at avtalene ikke trådte i kraft før i 2014 (Loge, 2010, ss. 25, 156; Lundeberg et al., 2009, s. 1). Norske organisasjoner har også kritisert Norges rolle som næringslivsaktør i colombiansk utvinningsindustri gjennom oljefondets investeringer, samt norske statseide og private selskap. I 2017 dokumenterte LAG at Statens pensjonsfond investerer i celluloseproduksjon fra gran og eukalyptus i Colombia, noe som beslaglegger enorme landområder, fører til hogst av eksisterende skog og driver vekk småbønder og urfolk fra sine tradisjonelle områder.¹² (Latin-Amerikagruppene i Norge et al., 2018).

---

¹¹ EFTA: Det europeisk frihandelsforbund ble stiftet i 1960 for å fremme økonomisk vekst og frihandel mellom landene. Medlemmene i dag er Norge, Island, Sveits og Liechtenstein (Loge, 2010, s. 151)

¹² Statens pensjonsfond investerer i det irske selskapet Smurfit Kappa, som opererer i Cauca gjennom datterselskapet Cartón de Colombia. Representanter fra LAG samarbeidet med lokale bonde-, urfolks- og afroorganisasjoner for å dokumentere hvordan de norskfinansierte plantasjene hadde påvirket deres liv, og skapt problemer for mennesker og miljø (Rapport Latin-Amerikagruppene m.fl., 2017: Oljefondets investeringer i Colombia)

I flere år var Brasil den største mottakeren av norsk bistand, og det dominerende mottakerlandet for regjeringens klima- og skogsatsning. Men etter at president Jair Bolsonaro kom til makten i 2018 økte avskogingen, og den norske regjeringen stanset utbetalingene til Amazonasfondet året etter (*Norad: Slik brukes de norske bistandsmilliardene: Syria får fortsatt mest, mens Brasil har røket ut.*, 2020). I 2021 regnes Colombia for å være et av Norges viktigste samarbeidsland i arbeidet med å redusere klimautslipp fra avskoging (Klima- og miljødepartementet, 2021b). Colombia var det fjerde største mottakerlandet av norske bistandspenger fra 2016-2019, og kom på femteplass i 2021. I 2021 gikk over halvparten av norsk bistand til Latin-Amerika til Colombia (Norad, 2022). Under klimatoppmøtet i Paris i 2015 inngikk Norge, Tyskland og Colombia et samarbeid for å verne regnskogen i Colombia i den såkalte «skogavtalen». Målet var å stanse all avskoging i den colombianske delen av Amazonas innen 2020. Norge skulle bidra med opp til 1,8 milliarder kroner, men bare dersom Colombia viste resultater (Klima- og miljødepartementet, 2015, s. 18). Frem til utgangen av 2020 betalte Norge 325 millioner kroner av potten til Colombia for oppnådde reduksjoner i utslipp fra avskoging i colombiansk Amazonas. Den norske støtten har skapt alternative inntektskilder til lokalbefolkningen som tidligere levde av å hogge skog til beitemark eller kokadyrking, og har bidratt til å styrke rettighetene til urfolk og forbedret styresettet og arealplanleggingen i skogsektoren (Klima- og miljødepartementet, 2021). Likevel har avskogingen økt, og lokale ledere og miljøaktivister som forsøker å beskytte territoriene sine må ofte bøte med livet.¹³ Fra 2016 til 2020 økte avskogingen i Colombia med 57,9 prosent, ifølge tall fra Global Forest Watch (*Colombia Deforestation Rates & Statistics | GFW*, 2021). En av årsakene er knyttet til fredsavtalen. Konflikten hindret at industrien fikk utvinne ressurser og bidro til at regnskogen i stor grad stod urørt. FARC-geriljaen bestemte over arealbruken i de store skogene de kontrollerte, og tillot lite kommersiell ressursbruk. Etter freden ble de presset ut, og væpnede kriminelle aktører, geriljaer og paramilitære grupper har utnyttet de forlatte områdene. De har ryddet skogen til fordel for kvegdrift og jordbruk, og etablert kokaplantasjer, ulovlig gruvedrift og hogst. Forlatte FARC-stier har samtidig gitt tilgang til tidligere avsidesliggende skogområder, der noen regionale myndigheter utvider veiene for å fremme utvikling (*Global Analysis 2020 | Front Line Defenders*, 2021, s. 21).

Norsk utenriksjournalistikk

Tradisjonell norsk utenriksdekning har vært preget av et «hjemlig filter», som innebærer at journalister filtrerer ut globale nyheter som ikke angår et forestilt publikum, med mindre de har en norsk «knagg» eller blir sett gjennom «norske linser» (Eide & Simonsen, 2008, s. 16). Måten vi forstår

---

¹³ Mellom 26. september 2016 og 10. juni 2022 har 1316 sosiale ledere og menneskerettighetsforkjempere blitt drept i Colombia, ifølge Indepaz, det colombianske instituttet for fred og utvikling. Det utgjør over halvparten av verdens drap mot menneskerettighetsforkjempere i samme periode.

«de andre», forteller noe om hvordan vi forstår oss selv, og våre forestillinger her hjemme definerer «verden der ute» (ibid., s. 8). Det bidrar til noen få innarbeidede forhåndsfortellinger i den norske utenriksjournalistikken, skapt av våre egne forestillinger om hvordan verden ser ut: Fortellingene om - den store nøden, -de store forskjellene, -det eksotiske og ulike, -en utvikling (definert av "oss"), -de gode hjelperne og -om Norge (og vestens) innsats. Media har en tendens til å filtrere ut informasjon som ikke samsvarer med det vi allerede tror vi vet (Krøvel et al., 2011, ss. 8–9). Det er et paradoks at norske aviser hadde mer utenriksstoff for hundre år siden enn i dag når vi lever i et globalisert samfunn med all verdens internasjonale nettverk noen få tastetrykk unna. Internett har gitt journalister høyere produksjonspress og mindre tid, og medias eierkonsentrasjon har skapt mindre mangfold og dårligere konkurranseforhold (Simonsen, 2009, s. 35). De siste årene har utenriksdekningen i norsk presse blitt gradvis nedprioritert og innsnevret geografisk. Globaliseringen har gjort utenriksdekningen mer stasjonær: Journalistene reiser mindre, og bytter ut egne rapporteringer med nettkilder (Fonn et al., 2019, s. 67). Norske mediers faste tilstedeværelse i utlandet blir i økende grad erstattet av «fallskjermjournalister», som flys ut for å dekke konkrete hendelser (ibid.). En annen konsekvens av globaliseringen er at utenriksjournalistikken blir nedprioritert i konkurranse med billigere journalistikk, som følge av endrede økonomiske maktstrukturer (Sæther, 2008, s. 105). I et konkurransepreget miljø – drevet av jakten på lesere, rating og profitt – blir utenriksdekningen flyktig, med mager kontekst og historisk bakgrunn, samt mindre oppfølging av post-konflikt og langsiktige utviklingsprosesser (Eide, 2009, s. 21). Utenriksjournalistene har i økende grad blitt avhengig av andre, enten politikere på reise, eller frivillige organisasjoner som ønsker medieoppmerksomhet for å skaffe midler (ibid.). Dette er problematisk, spesielt når de norske journalistene støtter argumentene til regjeringsmedlemmer og deres pressetalsmenn, og unnlater å stille kritiske spørsmål om norsk sikkerhets- og utenrikspolitikk. Innrammingen av krig og konflikt samsvarer derfor ofte med synet til de dominerende elitene i norsk partipolitikk (Bjerke & Fonn, 2019, s. 153). En studie av artikler om fredsprosesser i norske medier i perioden mellom 1994 og 2007,¹⁴ viste at journalistene forsøkte å forstå de lokale forholdene på lokalsamfunnets egne premisser. Likevel ble verden sett og fortolket gjennom norske øyne, og nordmenn, diplomater, hjelpearbeidere og soldater var de mest synlige kildene i utvalget. Fra slutten av 1990-tallet har stadig flere journalister, med god hjelp fra forskere, stilt kritiske spørsmål til den norske fredsinnnsatsen og den norske forståelsen av Norges rolle i utlandet (Krøvel, 2009, ss. 68–69).

---

¹⁴ 326 artikler om krig og fred på Sri Lanka, i Guatemala, Sudan og Colombia, representert på atekst.no (Krøvel 2009, s. 68)

Norsk mediedekning av Latin-Amerika og Colombia

Latin-Amerika er lite prioritert i norske medier sammenlignet med andre deler av verden, og mediedekningen har hatt en generell nedgang de siste tiårene (Greger et al., 2017; Holland, 2017; Sæther, 2007). Masteroppgaven «*Rapporter fra bakgården*» viser at den norske mediedekningen av Latin-Amerika fra 1902 til 2002 var preget av konfliktstoff, og at regionen fremsto som et farlig sted med bråk og uenighet. Medieinnholdet manglet kontekst, og bidro derfor ikke til økt forståelse om Latin-Amerika. Hver femte sak var knyttet til Norge eller nordmenn (Sæther, 2007, ss. 52, 60–61). USA har hatt stor innflytelse over norske mediers Latin-Amerikadekning. Det har bidratt til at latinamerikansk kultur, politikk og økonomi har kommet i skyggen av USAs «krig mot terror» (Sæther, 2008, s. 95). I 2016 fulgte Greger og Hætta opp Sæthers studie, og undersøkte mediedekningen av Latin-Amerika fra 2002 til 2015. Denne studien omtaler kontinentet som en «hvit flekk» på det norske mediekartet, og viser at den norske mediedekningen av Latin-Amerika fortsatt var liten og synkende. Majoriteten av sakene blir oppsummert som en kort nyhetsartikkel eller notis om katastrofe, kriminalitet, politikk eller sport, fra Mexico, Argentina eller Brasil. De baserte seg på få eller ingen kilder, og ble i stor grad hentet fra NTB, internasjonale nyhetsbyråer og utenlandske aviser. Redaksjonene manglet ofte egen kompetanse til å vurdere informasjonen utenfra, og europeiske og nordamerikanske perspektiver dominerte (ibid., s. 259). I avsnittet om Norges forbindelser til Latin-Amerika beskrev jeg hvordan norsk arbeid og satsning i Latin-Amerika i stor grad har vært drevet av personlig engasjement fra politikere og organisasjonsansatte. Disse personene har mye kunnskap om Latin-Amerika, og blir ofte brukt i norske medier som «uavhengige eksperter» på regionen (Marsteintredet, 2017, s. 20). Journalistene som dekket fredsprosessen i Guatemala stolte i stor grad på informasjon og fortolkning av informasjon fra norske diplomater og fasilitatorer (Krøvel, 2011, s. 11). Slik formes nordmenns kunnskap og forestillinger om Latin-Amerika i stor grad av personer med egne interesser og roller i norsk politisk engasjement, ressursbruk og forbindelser til regionen, ofte uten at dette fremgår tydelig for leseren.

Den latinamerikanske makteliten mot det undertrykte folket

Den manglende kunnskapen om Latin-Amerika i Norge bidrar til at noen fortellinger og stereotyper dominerer i media, uten debatt eller motbør. Forestillingene baserer seg på to motpoler, som skurk vs. helt, eliter vs. folk, undertrykker vs. undertrykte (Marsteintredet, 2017, s. 20). Fortellinger om småbøndernes kamp mot godseierne (fra 1900-tallet), og urfolkets kamp om landområder og naturressurser (fra 2000-tallet), samsvarer med norske verdier om et godt liv i pakt med naturen. De siste ti årene har «kampen om naturressursene» vært hovedarenaen for møtet mellom de kontradiktoriske kreftene. Det som står på spill, er hvem som skal være legitim eier og bruker av regnskog, mineraler, olje, vann og land. I de norske bildene av Latin-Amerika er staten umyndiggjort

og per definisjon korrupt, og deres evne til å handle på vegne av folkets interesse betviles fra første sekund (Ekern & García-Godos, 2017, s. 335). Nyhetshistoriene går inn som kapitler i en vedvarende norsk fortelling om den latinamerikanske makteliten mot det undertrykte folket (ibid., s. 341). I nyhetene fra fredsforhandlingene i Colombia ble denne dikotomien synlig ved at FARC representerte folket i kampen mot makteliten. Mens norske kommentatorer og journalister presenterte FARC som en legitim og representativ aktør for folket i Colombia, stemte den colombianske befolkningen nei til fredsavtalen en drøy måned før den ble inngått 24. november 2016. Fredsavtaleverket og fredsprosessen hadde oversett behovene til de som ikke var direkte ofre, men som også levde i skyggen av krigen og erfarte at konflikten innskrenket egne friheter og statens handlingsrom (ibid., s. 337-338).

Den norske forestillingen om fred

Norske institusjoner spiller en viktig rolle for fremtiden til det colombianske samfunnet, men det norske publikumet har begrenset tilgang på kvalitetsjournalistikk som kritisk og uavhengig evaluerer norske institusjoner i en colombiansk kontekst (Krøvel, 2016, s. 148). En studie viser at den norske avisdekningen økte etter at Norge ble involvert i (de nyeste) fredsforhandlingene mellom regjeringen og FARC (17. oktober 2012) (ibid., s. 155).¹⁵ Den dominerende rammen for krig og fred var den kulturelt forankrede norske fortellingen om norsk fredsbygging, som bygger videre på fredshistorier fra Guatemala, Midtøsten, Sri Lanka og Colombia, skapt av utenriksdepartementet, journalister og frivillige organisasjoner. Disse fredshistoriene bruker begrensede forståelseshorisonter og dekker andre interesser enn å informere om prospektene for ekte fred (ibid., s. 155 og 159). Nær 90 prosent av NRK-artiklene under seksjon «Colombia» mellom september 2012 og desember 2014 var direkte knyttet til fredsprosessen og mulighetene for å finne en fredelig løsning på den voldelige konflikten, der den norske innsatsen ble referert til som viktig (ibid., s. 160). Øvrige nyheter ble også sett gjennom en «fredsforhandlingslinse», og valget i 2014 ble forstått i lys av hva det ville bety for den pågående fredsprosessen. Den norske sosiale forestillingen om fred og Norges rolle i fredsprosessen fungerte som et filter, som ekskluderte viktige perspektiver og hindret et totalbilde i journalistikken fra Colombia. NRK ignorerte systematisk minoritetsperspektiver og kritikk, og skrev for eksempel om demobilisering av geriljasoldater, uten å nevne urbefolkningens protester og frustrasjon over at demobiliseringsleirene ble etablert i deres territorier. Fred ble presentert som det motsatte av krig, og fredsprosessen som veien til et fredelig samfunn. Intervjuer med norske journalister (ibid., s. 161-162) viste en vilje til å fortelle de «viktige historiene» om krig, fred og Norges rolle i

---

¹⁵ Studien bestod av tre deler: 1: Norsk avisdekning fra 1990, 2: NRKs dekning av fredsprosessen fra 2012, og 3: Intervjuer med norske journalister og redaktører

fredsforhandlingene i Colombia. Journalistene så ikke på nordmenns manglende interesse som et hinder: Historier fortalt på en god og kreativ måte var viktige for å vekke publikums interesse, særlig om et land de kan lite om. En redaktør påpekte at dagens journalister kan følge og kommunisere direkte med colombianske kilder uten å selv være til stede. De stolte på rapporter om colombianske temaer fra journalister med base i USA – eller andre steder i Amerika. Få norske journalister er eksperter på Colombia, og mye av journalistikken produseres av «opplyste generalister», som er gode på internasjonale relasjoner og generell norsk utenrikspolitikk, men mangler tilstrekkelig kunnskap til å kunne diskutere fredsmulighetene og Norges engasjement på et dypere nivå (ibid, s.163-164). En slik journalistikk krever kunnskap om den lokalhistoriske, sosiale, kulturelle og politiske konteksten. Ingen av informantene kjente til detaljene i de tidligere fredsavtalene, den eksisterende selvstendigheten til urbefolkningen eller volden de ble utsatt for (ibid.).

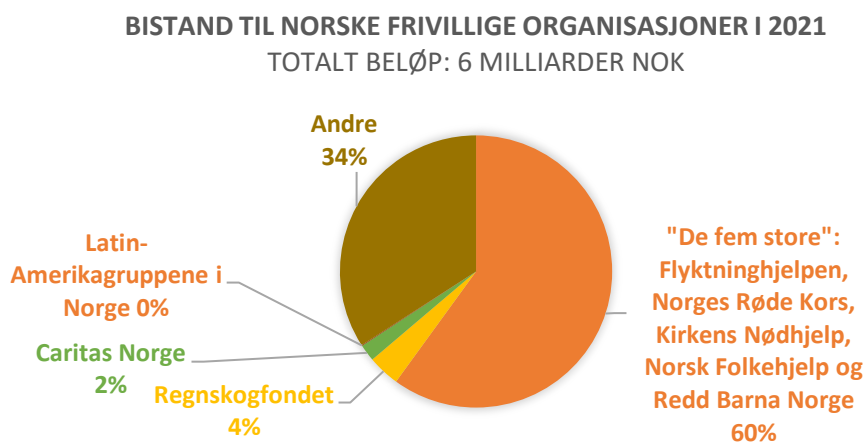
Kaos, uro og en vestlig knagg

En rammeanalyse av Latin-Amerikadekningen fra 2002 til 2015 viser at norske medier gjennomgående fremstiller Latin-Amerika som et kontinent preget av kaos og uorden, og myndighetene som inkompetente (Greger et al., 2017, s. 159). Støtte fra USA eller andre europeiske stater presenteres som løsningen på problemene. Sportssakene handler stort sett om fotball, og gjerne enkeltspilleren (den berømte helten) som spilte seg ut av fattigdommen. I saker om *katastrofe* og *kriminalitet* blir involverte nordmenn og nordamerikanere svært synlige. I katastrofesakene trekkes det frem at infrastruktur, lovgivning eller kriminell virksomhet forverrer lidelsene, mens et underliggende budskap er at det står dårlig til med myndigheter, og at det er lav kontroll og kompetanse i Latin-Amerika. I kriminalitetssakene blir det tegnet et dystert bilde av narkotikakartellene i Mexico, og nyheten når ikke Norge før kriminaliteten berører USA, eller fortellingen har en arketype (ibid., s.260). I politiske saker må USA eller et europeisk land være en del av nyheten for at den skal bli dekket, og folk som protesterer mot korrupte og inkompetente myndigheter er de mest interessante sakene innenfor denne temagruppen, ifølge studien. Noen typiske kildeutvalg går igjen: «Den fattige innbyggeren», politikeren, demonstrantene, og nordmenn som representerer norsk næringsliv i Latin-Amerika. Urfolk og bønder er lite representert. Urfolk nevnes som regel kun i saker om regnskogen, og da helst rammet inn av spørsmålet om hvordan Norge og det internasjonale samfunnet skal klare å bevare den. Norske investeringer får mye oppmerksomhet, men aldri fra et kritisk ståsted (ibid., s. 264).

Frivillige organisasjoner i Norge

De frivillige organisasjonene har blitt omtalt som Norges utstillingsvindu. Deres handlinger har betydning for Norges stilling i verden, og hvordan verden ser på Norge. I fattige land kan

organisasjonenes innsats bety forskjell mellom liv og død, mellom helse og sykdom og mellom analfabetisme og skolegang (Tvedt, 2004, s. 17). Norske organisasjoner er viktige for norsk utenrikspolitikk. De har kunnskap om land og regioner som UD ikke har, kan lettere gå inn i konfliktsituasjoner enn det den norske staten kan eller vil, og brukes som kanaler i områder der staten, av diplomatiske grunner, ikke kan agere åpent eller direkte (ibid., s. 28-29). En utfordring er organisasjonenes to ansikter. Det som gjør dem nyttige for UD, er tilliten de har bygd opp i mottakerlandet over tid, og gjennom bistand. Stortingets bistandsstrategi på 1980-tallet var nøytralitet og uavhengighet fra NORAD. Men når stadig flere organisasjoner reiser på oppdrag fra UD er det vanskeligere å opprettholde omdømmet som «nøytrale velgjørere» i mottakerlandet (ibid., s.30-31). I 2021 mottok norske frivillige organisasjoner 15 prosent av det totale bistandsbeløpet på 40,1 milliarder norske kroner.

Figur 4: Oversikt over bistand til norske frivillige organisasjoner i 2021. Diagrammet viser de fem største bistandsmottakerne, samt de tre organisasjonene i studiens utvalg (Norad, 2021)

Kommunikasjonsarbeid og informasjonsstøtte

Medierelasjoner er en viktig del av kommunikasjonsvirksomheten og kan bidra til å sette ønskede temaer på dagsorden, eller påvirke den offentlige opinionen og beslutningstakere i konkrete saker. Ærlighet, åpenhet og nøyaktighet regnes som viktige egenskaper for å bygge gode journalistrelasjoner, og journalister verdsetter evnen til å forstå hva som er godt nyhetsstoff og ikke (Ihlen, 2013, s. 115). Fra 1991 til 2021 mottok frivillige organisasjoner informasjonsstøtte fra Norad gjennom RORG-samarbeidet,¹⁶ for å øke kunnskap, engasjement og debatt omkring globale miljø- og utviklingsspørsmål i Norge. Tilskuddet skulle ikke gå til egenprofilering, innsamlingskampanjer eller

¹⁶ RORG er en forkortelse for RammeavtaleORGAnisasjoner. Mellom 40 og 50 organisasjoner har deltatt i samarbeidet.

kommersielle aktiviteter (Norad, 2020). Organisasjonene har utviklet en egen Vær Varsom-plakat for informasjonsarbeid, som vektlegger organisasjonenes rolle som «vaktbikkjer» i norsk sørpolitikk, at de skal opptre uavhengig, saklig og kritisk, og at de skal fremme «Sør-perspektiver» (med mer) (Nygaard, 2006; RORG, 2021). En studie av RORG-organisasjonenes «fotavtrykk» i media fra 2007 til 2010 viste at organisasjonene i stor grad bidro til såkalt «folkeopplysning», i studien utdypet med å forklare årsaker til problemer eller virkninger av tiltak (Krøvel et al., 2011, s. 14). Men, informasjonen framsto ofte som moraliserende, fremfor å motivere til debatt, refleksjon eller kritisk tenkning for å påvirke utøvelsen av politikk *direkte* (ibid., s. 6, 13). Noen organisasjoner, spesielt innenfor regnskog og klima, rettferdig handel og rettferdige arbeidskår, bidro til meningsdannelse som *på sikt* kunne påvirke utøvelsen av politikk (ibid., s. 14). RORG-samarbeidets egne gjennomgang av medieinnlegg fra 2019 viste at organisasjonene deltok i mediedebatten i omtrent samme omfang som forskning og akademia (Nygaard, 2020, s. 5). I juni 2021 av slo Norad søknaden om videre støtte, men innvilget informasjonsstøtte til 33 organisasjoner for perioden 2021-2025, med en totalpott på 300 millioner kroner (Speed, 2021).

Norske frivillige organisasjoner i Latin-Amerika og Colombia

Norske frivillige organisasjoner har engasjert seg i hjelpearbeid i Latin-Amerika siden 1970-tallet, og de har stått så sterkt i norsk Latin-Amerikapolitikk at de har blitt omtalt som «en NGO med væpnede styrker». De tette båndene mellom frivillige organisasjoner og myndigheter har gitt norske diplomater andre «inngangsporter», kunnskap og kontakter i Latin-Amerika enn det myndighetene i andre land har hatt. Under fredsarbeidet i Guatemala ble for eksempel de norske ambassadørene kjent for å heller besøke landsbyer i fjellene enn å dra på cocktailselskap i hovedstaden (Bull, 2021a, s. 139). Flere personer har vekslet mellom jobber for frivillige organisasjoner og statlige departementer. Et eksempel er Jan Egeland, som per dags dato jobber som generalsekretær for Flyktningshjelpen. Han har (blant annet) tidligere jobbet som FNs spesialrådgiver for fred i Colombia, visegeneralsekretær i FN, statssekretær i UD, informasjonsleder og senere generalsekretær i Røde Kors Norge, europadirektør i Human Rights Watch, og direktør ved Norsk Utenrikspolitiske Institutt (NUPI) (Lauritsen, 2022). Ole Reidar Bergum, UD's spesialutsending for klima og skog i Colombia i 2021, har jobbet i og med Colombia siden 1996, i organisasjonene Unicef, Global Alliance og Amnesty. Dag Nagoda, ministerråd ved ambassaden i Bogotá (i 2021), var del av Norges tilretteleggersteam under fredsforhandlingene på Cuba, og har tidligere jobbet med klimaendringer og miljø i WWF og i Framtiden i våre hender.

Organisasjonenes rolle i den norske mediedekningen av Latin-Amerika

Norske bistandsarbeidere er kunnskapsrike og dyktige, og er derfor «yndede kilder». Likevel må journalister være bevisste på deres begrensninger. For eksempel representerer de offisiell norsk politikk, noe som kan hindre dem i å snakke åpent om svakheter ved egne prosjekter, eller overgrep begått av myndighetene de har i oppgave å samarbeide med (Fjeldstad & Lindstad, 2009, s. 324). I masteroppgaven «Mer enn «bare» en kilde?» (2017), undersøkte Katrine Holland norske frivillige organisasjoners rolle i produksjonen av journalistikk om Latin-Amerika i Norge. Holland trakk frem et utvalg av Norges problematiske investeringer i regionen, og studerte organisasjonenes arbeid for å belyse disse, og hvilke gjennomslag de fikk i redaksjonelle medier. Studien viser at de frivillige organisasjonene er viktige kilder for journalister, på grunn av deres kunnskap om Latin-Amerika og nettverk i regionen. De har en sentral rolle som selvstendige informasjonsformidlere, og skaper oppmerksomhet rundt viktige problemstillinger, som norske problematiske investeringer i regionen, gjennom rapporter og kampanjer. En norsk knagg er et viktig virkemiddel for å gjøre sakene om Latin-Amerika interessante, ifølge studien (Holland, 2017, s. 91). Samtidig viser studien en skepsis blant norske journalister til å bruke organisasjoner som kilder, til tross for deres kunnskap om Latin-Amerika, at de har vært der selv, og har lokale kontakter og samarbeidspartnere. Skepsisen blir begrunnet i organisasjonenes egne ståsted, og deres ønske om å skaffe medlemmer og ressurser (ibid., s. 73). Journalistene i studien er mindre skeptiske til å bruke informasjon fra organisasjonenes rapporter og kampanjer, siden denne informasjonen baserer seg på grundig arbeid og research, og de verdsetter muligheten til å intervju førstehåndskilder når organisasjonene får samarbeidspartnere fra andre land til Norge (ibid., s. 90).

Norske selvbilder

Selvbilder er nødvendige for å føre en helhetlig utenrikspolitikk, siden det gjennom utenrikspolitikken foregår en stadig bekreftelse og reproduksjon av identitet: «For å vite hva man skal gjøre, er det en forutsetning å vite hvem man er, og i hvilken relasjon man står til andre. Selvbilder er også med på å skape forståelse og sammenheng når nye hendelser og handlinger tolkes inn i allerede eksisterende mønstre» (H. Leira et al., 2007, s. 8). Siden 1980-tallet har Norge hatt en utenrikspolitisk identitet i Latin-Amerika som et land som i stor grad er drevet av solidaritet med de svakeste, også når det gikk på tvers av USAs interesser (Bull, 2021a, s. 139).¹⁷ I de neste avsnittene presenterer jeg to norske

---

¹⁷ Revolusjonen i Nicaragua i 1979 ga opphav til en norsk solidaritetsbevegelse som støttet sandinistene. Dette ble senere, gjennom AUF, en del av Norges offisielle politikk, og i 1989 ble Nicaragua et hovedsamarbeidsland for Norge. Ingen av delene falt i god jord hos USA (Bull 2021, s. 139).

selvbilder som påvirker norsk utenrikspolitikk i Colombia og medias gjenfortelling av denne: (1) Norge er en fredelig nasjon, som (2) deler av sitt økonomiske overskudd gjennom bistand.

Norge som fredsnasjon

Den norske «engasjementspolitikken» handler om at Norge har egeninteresser i å være engasjert i fred og konfliktløsning, også utenfor våre nærområder (Bull, 2021a, s. 140). Fra et sikkerhetspolitisk perspektiv kan den norske interessen begrunnes i å sikre egen trygghet. Norge er en liten stat, og derfor trenger vi en fredelig verden basert på en solid og fungerende internasjonal rettsorden (Nissen, 2017, s. 215). Selvbildet av Norge som en fredelig nasjon har dype røtter. Fra 1890-tallet ble det trukket frem at Norge stod i særstilling som et lite land, med et velutviklet demokrati, et sterkt sivilt samfunn og en moderne historie uten erobningskriger og imperialisme. Norge lå i utkanten av det europeiske statssystemet og kunne komme inn utenifra og endre det til det bedre (H. Leira et al., 2007, s. 12). Den norske forestillingen av hvordan fred kan oppnås, og hva et fredelig samfunn bør være, har vært inspirert og påvirket av den indiske frigjøringslederen og politikeren Mahatma Ghandi. Filosofiprofessor Arne Næss introduserte den ghandiske fredsforståelsen til et norsk publikum på 1930-tallet: Fred handler ikke bare om «fravær av krig», men burde også innebære fravær av sult, fattigdom, strukturell vold og ekskludering. Gandhis filosofi og praksis innebærer at vold ikke må brukes for å oppnå fred (Krøvel, 2016, s. 152). Under borgerkrigen i Guatemala på 1980-tallet forsøkte norske frivillige organisasjoner å gjøre noe med de underliggende årsakene til krigen. De bygde skoler, og støttet helseklinikker og husprosjekter for de fattige, men den pågående konflikten gjorde at mye av arbeidet ble ødelagt av opprørsgrupper. De norske diplomatene som deltok i fredsprosessene i Guatemala, Colombia, Midtøsten, Sri Lanka og Sudan mente at en slutt på væpnet konflikt var en nødvendig forutsetning for å gjøre noe med de underliggende krigsårsakene. En forpliktende fredsavtale ville engasjere motpartene til å samarbeide om å gjenoppbygge samfunnet, på en måte som gjorde at de ble gjensidig avhengige av hverandre, og dermed også ville gjøre noe med de underliggende konfliktårsakene (Krøvel, 2011, s. 2). Fredsavtalen i Guatemala i 1996 ble begynnelsen på det norske engasjementet for fred, urfolk og menneskerettigheter. Dette var et område Norge hadde mulighet til å utmerke seg internasjonalt, og oljeinntektene fra Nordsjøen ga økonomi til et stort bistandsbudsjett som inkluderte fred- og forsoningsarbeid. Fred- og forsoning var viktige, og typisk norske verdier og idealer som Norge ikke bare burde, men pliktet å fremme (Nissen, 2017, s. 195). En serie artikler og TV-innslag hyllet den norske innsatsen, og skapte et inntrykk av at Norge, nesten på egenhånd, hadde fått til en fredelig løsning på konflikten (Krøvel, 2009, s. 56). I nyere tid har militære praksiser og norsk våpeneksport utfordret det norske selvbildet som fredsnasjon, og flere politiske og militære ledere som har brukt vold for å oppnå fred har mottatt Nobel Fredspris. Men så langt har selvbildet blitt tilpasset og utvidet, ikke forkastet (Krøvel, 2016, s. 152; H. Leira et al.,

2007, s. 16). Nissen (2017, s. 198) har omtalt den norske fredsmodellen som et fornuftekteskap, der de frivillige organisasjonene samarbeidet med UD for å få fred til å drive bistand, mens UD samarbeidet med organisasjonene for å få tilgang og kunnskap diplomatene manglet. Den norske modellen innebærer for det første en kombinasjon av arbeid fra frivillige organisasjoner og statlige departementer, som nevnt, i så stor grad at ansatte ofte har sirkulert mellom disse (Krøvel, 2016, s. 154). Norske myndigheter finansierer organisasjonene for å gjennomføre aktiviteter som er for sensitive for diplomatiet, innenfor det overordnede norske rammeverket. For det andre må aktørene i konflikten signere en bindende avtale med mål om å oppnå felles forståelse, gjensidig interaksjon og avhengighet. Det haster mest å avslutte krigen, slik at det internasjonale samfunnet og de lokale partene kan få orden på de underliggende krigsårsakene. For det tredje innebærer det norske perspektivet å snakke med alle, selv terroristene og ledere av militære grupper. Konflikts sterkeste parter inviteres til å snakke i fredfulle omgivelser, med håp om å bygge tillit og et vennskapelig forhold utenfor slagmarken (ibid.) Fra et ghandisk perspektiv er modellen problematisk. Ghandi-inspirerte fredsforskere, som Johan Galtung og Jake Lynch, mener for eksempel at konflikten ikke kan reduseres til en krig mellom to parter, og at fredsmeklere (og journalister) burde engasjere seg i flere involverte parter for å forstå de mange komplekse underliggende årsakene til konflikten (ibid.)

Norge som bistandsnasjon

Norge begynte å jobbe med utvikling i fattige land på 1950-tallet, delvis inspirert av USAs bistandsarbeid, der motivasjonen egentlig var å motarbeide de kommunistiske organisasjonene i Sør. Andre årsaker var at humanitær innsats allerede var en del av det norske selvbildet, og at utviklingsbistand var en naturlig forlengelse av norske organisasjoners erfaring med misjonsarbeid (Krøvel, 2009, s. 65). I starten finansierte de frivillige organisasjonene mesteparten av bistanden, men etter hvert tok staten større ansvar og dekket 90 prosent av kostnadene (ibid. s. 66). De siste tiårene har Norge vært blant landene som gir størst andel av landets BNI i utviklingshjelp, og i 2021 var beløpet på 40,1 milliarder kroner (Norad, 2021). Den norske bistandskulturen har bidratt til å dyrke frem et selvilde av Norge som en generøs nasjon som deler med verdens fattige. Leira et al., (2007, s. 16) mener vi er mer opptatt av hvor mye vi gir, enn bistandens faktiske innhold og resultater. Professor Terje Tvedt har problematisert verdensbildet og selvbildet norske medier og organisasjoner skaper gjennom deres fremstilling av norsk bistandsarbeid. Han mener de frivillige organisasjonene i utviklingshjelpen fremstår som den fremste organisatoren av den norske godheten, og deres ledere som voktere av Norges moral (Tvedt, 2004, s. 8). Bilder av hjelpende nordmenn i krigssteder og tørkekatastrofer beviser at den gode og uegennyttige handling er mulig. Kontrasten mellom det gode, fredelige Norge («giveren»), og det fattige, krigsherjede «andre» (mottakeren), påvirker hvordan

identitet og verdensbilder skapes og reproduseres (ibid., s. 10). Det norske selvbildet er behagelig, og forestillingen om et kollektivt «giver-vi», holdes opp mot «de andre», mottakerne. Tvedt mener landets fremste journalister bidrar til å produsere disse verdensbildene ved å stille som programledere av NRKs årlige TV-aksjon, med lønn fra organisasjonen som mottar årets støtte. TV-aksjonen involverer og engasjerer befolkningen til å gå «årets viktigste søndagstur» for å samle inn penger til fattige i andre land. Giveren står i sentrum og vi bekrefter overfor oss selv at vi er verdensmestere i godhet (Tvedt, 2004, s. 10, 2018, ss. 136 og 144).

Tolkningsrammer og narrativer

Robert Entmans rammeteori, «framing», innebærer å gjøre noen aspekter av en oppfattet virkelighet mer fremtredende i en kommuniserende tekst, på en måte som fremmer et problem, en årsakssammenheng, en moralsk vurdering og/eller et løsningsforslag (Entman, 1993, s. 52).

Journalister bruker medierammer for å gjøre informasjon og hendelser begripelige og gjenkjennbare for publikum. De velger vinkling, kilder, bilder og overskrifter, og inviterer dermed leseren til noen tolkninger på bekostning av andre. Rammeteorien innebærer også å studere hva som er *utelatt* i teksten, og hvilke tolkningsrammer som ikke fremheves (ibid., s. 18).

Baldwin Van Gorps (2007) tilnærming til tolkningsrammer skiller mellom hendelse, medieinnhold og ramme. Rammer er en del av kulturen, og medieinnhold og ramme må derfor tolkes uavhengig av hverandre. Van Gorp skiller videre mellom rammer og «schemata». Kultur er et felles sett med rammer, trosoppfatninger, koder, myter, stereotyper, verdier og normer som deles i det kollektive minnet til en gruppe eller et samfunn. Rammene blir synlige i medieinnholdet gjennom ordvalg, metaforer, eksempler, beskrivelser, argumenter og bilder, og inviterer mottakeren til å lese en nyhetssak på en bestemt måte. «Schemata» relateres til personlige erfaringer og tilhørende følelser. Denne samlingen med organisert kunnskap hjelper enkeltpersoner med å håndtere flommen av ny informasjon, og samtidig hentes lagret informasjon fra minnet. En persons «schemata» vil gradvis endre seg etter hvert som hun får flere erfaringer og kunnskap, mens rammer, som er en del av kulturen, endres i liten grad over tid. «Framing», eller innramming, referer på den ene siden til hvordan journalister former nyhetsinnhold innenfor en kjent referanseramme, og på den andre siden til leseren som mottar rammene og oppfatter verden på en lignende måte (Van Gorp, 2007, s. 61). Siden rammene er en del av kulturen, fremstår de så naturlig at den sosiale konstruksjonen blir usynlig, og rammens innvirkning blir «snikende». Journalister knytter ofte rammeverket i en nyhetshistorie til fortellinger («narrativer») og kulturelle fenomener mottakeren kjenner igjen. Ved å implisitt foreslå et kulturelt tema, kan rammene bestemme hvilken mening mottakeren knytter til et problem. Eksempler på kulturelle fenomener som kan fungere som et sentralt tema i rammen, er

arketypen «offeret», en mytisk figur («David vs. Goliath»), en verdi (ytringsfrihet), eller en fortelling (Robin Hood). Rammen aktiverer det kognitive «schemataet» hos leseren, og lar han eller henne selv «fylle inn» informasjon som står implisitt mellom linjene i teksten (ibid., s. 66). I media har for eksempel fortellingene om narkobaronen Pablo Escobar blitt sammenlignet med Robin Hood, som «stjal fra de rike, og delte med de fattige». Når journalisten skal dekke en nyhet, bruker hun ikke bare rammer, men rammer påvirker også «shemataet» til journalisten. Det oppstår en interaksjon mellom journalistens (ubevisste) rammevalg – ut fra den kulturelle rammebeholdningen – som et resultat av det individuelle trossystemet, og påvirkningen av tilleggsfaktorer i og utenfor medieorganisasjonene (ibid., s. 67). Slike tilleggsfaktorer kan være journalistiske rutiner, eierskap, redaksjonens økonomi og maktkrefter utenfor medieorganisasjonene.

Kildenes rammepåvirkning

Profesjonelle nyhetskilder (også kalt «rammesponsorer»), som organisasjonsansatte, kommunikasjonsarbeidere og politikere, bruker rammer som strategiske verktøy for å fremme egen interesse, med mål om at media skal anvende de samme rammene. For disse aktørene er det viktig å få mediedekning, men det er enda viktigere å påvirke hvordan journalisten vinkler nyhetshistorien. I pressemeldinger, der formålet ofte er å overbevise mottakeren like mye som å informere, er rammevalget ofte nøye veloverveid. Journalisten som mottar en pressemelding kan velge å ignorere den foreslåtte rammen, og se etter en alternativ ramme. Likevel, siden mediene er avhengige av de samme informasjonskildene, og fungerer som informasjonskilde for hverandre, ender ulike medier ofte opp med å bruke identiske rammer. Dette øker rammenes overbevisningskraft, siden media henvender seg til publikum med én og samme stemme (Van Gorp, 2007, s. 68). Van Gorp råder forskeren til å være oppmerksom på skillet mellom innramming av media og innramming gjennom media. Mediedekning kan sees på som et resultat av en forhandling mellom rammesponsorer og nyhetsorganisasjoner. Nyhetsrammene (som fokuserer på konflikten) støttes opp av mer politiske rammer (som definerer problemer og mulige løsninger). Nye nyheter knyttes til gamle velkjente fortellinger, og blir på denne måten episoder i en mer vedvarende nyhetsnarrativ (Ihlen & Allern, 2008, s. 235).

Elitekilder og eksperter

«Autoriserte vitere», eller «elitekilder», er offisielle, etablerte kilder, som stadig kontaktes og siteres i nyhetene. Disse aktørene er ofte en del av - eller er talspersoner for - ledelsen i organisasjoner, bedrifter og institusjoner. De har politisk eller økonomisk makt, eller en diskursiv definisjonsmakt på grunn av sin ansettelse, utdanning og profesjon (Allern, 2015, s. 94). Personer som ikke representerer et profesjonelt miljø, såkalte «grasrotkilder», er uten institusjonell tilknytning og er

mindre synlige i nyhetsmediene (ibid.). *Ekspert* er en del av gruppen med elitekilder, med en bestemt type kompetanse og sakkunnskap til å gi vurderinger som ikke er preget eller begrenset av organisasjons- eller bransjeinteresser. I tillegg til å formidle fakta, blir ekspertene ofte spurt om å vurdere og tolke betydningen av nyheter og utviklingstrekk. Betydelig bruk av elitekilder og eksperter i media bidrar til at samfunnet i stor grad sees gjennom deres briller (ibid., s. 95).

Ulike typer tolkningsrammer

Et tema kan rammes inn på mange måter, og en ramme kan brukes på flere ulike temaer. Forskere har identifisert fem typiske generiske rammer media ofte bruker for å fange publikums interesse: (1) Konfliktsrammen, (2) menneskelig interesserammen (knytter et ansikt til fortellingen), (3) økonomisk konsekvens-rammen, (4) moralrammen og (5) ansvarsrammen (Ihlen & Allern, 2008, s. 234). En deduktiv tilnærming går ut på å finne ut om en liste med forhåndsdefinerte rammer (som de nevnt over) er synlige i medieinnholdet. Saksspesifikke rammer er knyttet til bestemte nyhetsaker, temaer eller hendelser, og blir identifisert i datamaterialet ved en induktiv tilnærming. Fordelen ved en slik tilnærming er at potensielle rammer ikke risikerer å bli oversett (Van Gorp & Van der Goot, 2012, s. 144).

Kapittel 4: Metodisk tilnærming

Vitenskapsteori er kunnskap om hvordan forskeren kan og bør gå frem for å skape vitenskapelige innsikter (Skrede, 2017, s. 72). Van Gorp (2007, s. 62) har en sosialkonstruktivistisk tilnærming til rammestudier: Produsenter av medieinnhold konstruerer en sosial virkelighet gjennom vedvarende rammer, og kontrollerer på denne måten mottakernes tilgjengelige tolkningsalternativer for å forstå denne virkeligheten. I det konstruktivistiske perspektivet er medieinnholdet et resultat av journalistiske rutiner og mediepress. Publikum blir forstått som aktivt, tolkende og meningskonstruerende (ibid., s. 70). Men, siden rammene er nært knyttet til kjente kulturelle fenomener, kan de påvirke publikum ubemerket. Journalister og publikum produserer, reproducerer og transformerer en sosial virkelighet i samspill med det større samfunnet og rammesponsorer (ibid., s. 73). Den sosialkonstruktivistiske posisjonen vektlegger at vi forstår verden gjennom språket (Østbye et al., 2013, s. 94). Den epistemologiske relativistiske tankegangen – at virkeligheten reduseres til våre sanseoppfatninger av den, og at all kunnskap er sosialt konstruert – er problematisk, og gjør det vanskelig for forskeren å definere en virkelighet utenfor språket (Burr, 2015, s. 225). I likhet med kritiske realister, og varianter av den sosiale konstruktivismen, anerkjenner min tilnærming og forståelse at det eksisterer en virkelighet, uavhengig av vår viten om den (ibid.) De kritiske realistene hevder (også) at det som eksisterer, er det vi kan vite gjennom vårt perspektiv (epistemologisk relativisme), men forståelsen legger hovedvekt på ontologisk realisme som innebærer at det finnes en realitet utenfor våre perspektiver, tolkninger og tro (Andersen, 2007, ss. 21 og 25). I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for metodevalget, presentere analysemodellen som er brukt for å identifisere tolkningsrammer, begrunne valg av medier og organisasjoner, og diskutere studiens kvalitet.

Eksplorerende fase

Masterprosjektet startet med en undring, presentert i første kapittel (s.X). Problemstillinger om nye eller ukjente samfunnsforhold kan sjeldent være presise, og blir ofte kalt eksplorerende (Grønmo, 2016, s. 79). Hensikten med eksplorerende undersøkelser kan være en enkel og foreløpig undersøkelse på et lite utforsket område. Dette kan gi innsikt og danne grunnlag for mer presise problemstillinger, gi metodologiske erfaringer og bidra til større og mer systematiske studier. Eksplorerende undersøkelser er ofte basert på kvalitative tilnærminger med små pragmatiske utvalg. Utvalget behøver ikke gi grunnlag for en systematisk generalisering, men bør være stort nok til at undersøkelsen reflekterer bredden og variasjonene i virksomheten(e) som studeres (ibid., s. 100). Som et forprosjekt til masteroppgaven, for å utforme en tydelig problemstilling og et passende metodedesign, har jeg gjennomført en eksplorerende kvalitativ pilotundersøkelse. Arbeidet startet

med å søke opp,¹⁸ lese gjennom og systematisere artiklene NRK, VG og Aftenposten har skrevet om Colombia fra januar 2017 til januar 2022 i følgende kategorier: Tittel, dato, journalist, tema, kilde 1, kilde 2, kilde 3, organisasjon (navn på eventuell synlig organisasjon og funksjon i teksten), saksopphav (egen, NTB, colombiansk avis ol.) og mulig tolkningsramme. Innsamling og analyse av data foregikk parallelt, og utvalget av tekster til den kvalitative lesningen ble gjort under datainnsamlingen. Etter hvert som jeg analyserte og tolket flere tekster, fikk jeg økt forståelse for hvilke andre tekster som var relevante og fruktbare for analysen (Grønmo, 2016, s. 175). Gjennom søk på nettsidene til organisasjonene som var synlige i de redaksjonelle artiklene,¹⁹ fikk jeg et inntrykk av hvor mye, hva og hvordan de hadde skrevet om Colombia i samme tidsperiode. Caritas, LAG og Regnskogfondet viste seg å være det mest interessante utvalget for analysen. Jeg systematiserte nettartiklene til organisasjonene i samme kategorier som de redaksjonelle tekstene. Basert på erfaringer fra eget arbeid og tidligere rammestudier (presentert i teorikapittelet), hadde jeg en forestilling om temaer og tolkningsrammer som kunne passe som analytiske verktøy i gjennomlesningen. Tolkningsrammene ble endret og tilpasset etter hvert som jeg leste flere artikler. Til slutt opplevde jeg en «datametning», det vil si at videre lesning og ny empiri ikke bidro med nye momenter (Tjora, 2017, s. 262). Jeg gjorde i tillegg et pilotintervju med Martha Skretteberg fra Caritas, for å lære mer om kommunikasjonsarbeidet til Caritas, deres interaksjon med norske journalister og hvordan jeg best mulig kan bruke intervjuet som metode.

Pilotundersøkelsen har bidratt til å presisere oppgavens problemstilling og metodevalg før analysen. Jeg har fått en forståelse av innholdet i datamaterialet, og hvilke temaer og tolkningsrammer som kan brukes i den kvantitative analysen. Undersøkelsen bidro til å velge ut tekster som representerer de ulike tolkningsrammene til den kvalitative lesningen, og informanter til de kvalitative intervjuene. Arbeidet ga også empirisk grunnlag for å konstruere et best mulig måleinstrument for innsamling og registrering av data til den kvantitative undersøkelsen (Grønmo, 2016, s. 230). I kodeskjemaet har egenskaper (variabler), kategorier, og nødvendige avgrensninger blitt endret i flere runder for å best mulig omfatte både redaksjonelle og organisasjonsskrevne artikler, for å sikre gjensidig utelukkende kategorier til analysen, og for å besvare forskningsspørsmålene. Gjennom pilotprosjektet og den teoretiske gjennomgangen fikk jeg noen tanker og ideer om hvordan media dekker Colombia, og hvilken rolle organisasjonsutvalget har hatt i valget av ramme. Dette har påvirket min forståelse og formet mine «briller» før den videre analysen. Jeg har likevel prøvd å være åpen for andre inntrykk som kan være relevant for oppgaven.

---

¹⁸ Søkene er gjort i mediehusenes egne nettsider, Retriever og Nasjonalbiblioteket.

¹⁹ Organisasjonene som ble vurdert var Regnskogfondet, Norsk Folkehjelp, Caritas, Flyktninghjelpen, Amnesty, SAIH og LAG.

Metodetriangulering

Oppgavens metodedesign er et resultat av den innledende eksplorerende fasen, der jeg ble kjent med datamaterialet og opparbeidet erfaringer fra ulike metoder. Oppgavens metodiske utgangspunkt er en kvantitativ innholdsanalyse av artiklene norske medier og organisasjoner har publisert om Colombia i en periode på fem år etter fredsavtalen, med vekt på bruk av tolkningsrammer. Forskere har ulike metodiske tilnærminger til rammeanalyse. Noen studier benytter en kvantitativ innholdsanalyse av generiske forhåndsdefinerte rammer, mens andre forskere foretrekker en kvalitativ tilnærming med en tekstbasert tolkning for å finne rammene i datamaterialet. Van Gorp (2007, s. 72) anbefaler en kombinasjon: Kvantitative metoder for å få frem overordnede trender i et større datamateriale, med fortolkningsmulighetene til kvalitative metoder i et mindre datautvalg for å identifisere rammene induktivt i teksten. I denne oppgaven kombinerer jeg kvantitative og kvalitative metoder i tre ulike stadier, der hvert stadium tilrettelegger for neste:

1 Rammeanalyse: Som forberedelse til den kvantitative analysen har jeg gjort en kvalitativ innholdsanalyse for å identifisere og presentere tolkningsrammer i datamaterialet, og utarbeide en rammematrix som beskriver innrammings- og resonnementsenhetene. Styrken ved rammeanalyser er at de kan det si mer om meningen i teksten enn den kvantitative innholdsanalysen, siden rammeanalysene innebærer mer fortolkning. Rammeverktøyene gir en veiledning for hva forskeren skal se etter, men det er forskerens subjektive vurderinger som avgjør de ulike tolkningsrammene. En svakhet er at det er vanskelig å tilordne alle tekster en gitt ramme, og en risikerer at det unike ved teksten kan falle utenfor kodingen. Det er også utfordrende å definere rammer som ikke overlapper. Dette har forskere i økende løst ved å tydeliggjøre hvordan språkvalg forholder seg til innrammingsenhetene gjennom å definere et problem, årsak, løsning og moralsk evaluering (Hansen & Machin, 2019, s. 107).

2 Kvantitativ innholdsanalyse: Den kvantitative innholdsanalysen er egnet for å si noe om omfanget av colombiadekningen i norske medier og organisasjoner, og gi en overordnet beskrivelse og sammenligning av hvilke temaer de skriver om, hvordan de er rammet inn, hvilke kilder som er synlige og hvilken innflytelse frivillige organisasjoner har i media. I denne delen vil jeg bruke rammematrixene fra den kvalitative innholdsanalysen i en deduktiv gjennomgang av datamaterialet for å telle de ulike tolkningsrammene. Styrken ved den kvantitative innholdsanalysen er at den lar forskeren å analysere et stort tekstmateriale på en relativt effektiv måte (Østbye et al., 2013, s. 207). En av analysens begrensninger er at den aldri kan fange inn alle aspektene ved tekstene. Derfor må slike undersøkelser brukes der problemstillinger, teorier, ideer eller tidligere undersøkelser gir indikasjoner på tekstenes sentrale egenskaper. Analysen styrkes ved å trekke inn den medie- og samfunnsmessige konteksten

budskapet presenteres i, og ved at den kombineres med kvalitative metoder (i denne studien tolkningsrammer og intervjuer) (ibid., s. 229).

3 **Intervjuer:** Innholdsanalysen kan først og fremst si noe om *innholdet* i datamaterialet. Analysen følges opp med intervjuer av journalister som har dekket Colombia, og organisasjonsarbeidere som har hatt en rolle i den redaksjonelle dekingen. Hensikten med intervjuene er å få frem temaer og forhold som ikke kommer frem i innholdsanalysen, og bidra til å tolke og kvalitetssikre funnene. I denne delen vektlegges organisasjonenes kommunikasjonsarbeid, hva som former norsk utenriksjournalistikk, og samspillet mellom norske journalister og organisasjonsansatte i produksjonen av nyheter fra Colombia.

Analysemodell for tolkningsrammer (kvalitativ tilnærming)

I min studie har jeg valgt tolkningsrammer for å undersøke hvordan norske frivillige organisasjoner har vært med å påvirke nyhetssakene fra Colombia, blant annet gjennom uttalelser, pressemeldinger og artikler på egne nettsider. Jeg kunne også undersøkt dette med en diskursanalyse. Diskurser er, i likhet med tolkningsrammer, måter å representere verden på. En kan like gjerne snakke om en konfliktdiskurs som en konfliktramme (Beyer, 2010, s. 164; Skrede, 2017, s. 35). Årsaken til at jeg valgte rammeanalyse fremfor diskursanalyse, er at rammeanalysen fokuserer mer på *innholdet* enn det *språklige* ved teksten (diskursanalyse). Rammeanalysen er dessuten mer egnet for kvantifisering, og for å si noe om hvordan årsaker, definisjoner og evalueringer henger sammen (Beyer, 2010, s. 164). Siden tidligere studier av medias deking av Latin-Amerika og Colombia (Greger et al., 2017; Krøvel, 2016) og organisasjonenes rolle i denne (Holland, 2017) har benyttet rammeanalyse, vil bruk av samme metode gi et bedre sammenligningsgrunnlag i analysen.

I den eksplorerende fasen startet jeg induktivt med å identifisere tolkningsrammer basert på medieinnhold, offentlig diskurs og oppgavens teoretiske rammeverk i henhold til Van Gorps (2007) tilnærming til tolkningsrammer. Tidligere forskning på medias fremstilling av Latin-Amerika og Colombia passet inn i rammeanalysen, for eksempel den vedvarende fortellingen om norsk fredsbygging (Krøvel, 2011, 2016), og forestillingen om at det latinamerikanske samfunnet består av to motpoler, ofte illustrert gjennom den latinamerikanske makteliten mot det undertrykte folket (Ekern & García-Godos, 2017, s. 333). I den induktive fasen anbefaler Van Gorp å legge hver ramme i en matrise («matrix»), med en beskrivelse av innrammings- og resonnementsenhetene. Jeg identifiserte hvilke enheter som var synlige i hver tekst før jeg identifiserte de som var synlige på tvers av de ulike tekstene. De oftest representerte enhetene ble til slutt lagt inn i rammematriksen, for å demonstrere hvordan tolkningsrammene kan omfavne flere tekster i datamaterialet.

En utfordring ved rammeanalyser er hvorvidt det er mulig å gjennomføre en pålitelig studie av rammer og deres tilknytning til journalistisk praksis og enkeltpersoners erfaringer og tilhørende følelser («schemata»). En ramme finner uttrykk i latente meningsstrukturer som ikke kan oppfattes direkte. Hvordan kan disse meningsstrukturene måles, og samtidig oppfylle kravene om pålitelighet, reproduserbarhet og gyldighet? Det kan, ifølge Van Gorp, oppnås ved å akseptere et hermeneutisk prinsipp (2007, s. 71). Hermeneutikk betyr fortolkningslære, og er viktig når forskeren ønsker å forstå, og ikke bare forklare, mennesker, menneskers handlinger og resultatet av menneskers handlinger. Forskeren bruker egne minner, opplevelser og forforståelse for å forstå og forklare andre menneskers følelser og opplevelser (Thurén, 2009, ss. 106–107 og 113). Rammene i denne studien har jeg kommet fram til etter å ha lest tekstene i datamaterialet flere ganger og vurdert innholdet i lys av det teoretiske rammeverket og tidligere forskning på Latin-Amerika. En svakhet ved hermeneutikken er at tolkningen sjeldent er intersubjektivt testbar siden den påvirkes av tolkerens egne vurderinger og forforståelse, samt konteksten til det som skal tolkes, både tidsmessig og kulturelt (ibid.). Det er ikke mulig å si om jeg har tolket tekstene «riktig», og en annen forsker med andre forståelseshorisonter ville trolig kommet frem til andre tolkningsrammer enn de som er definert i denne studien.

Den kvantitative innholdsanalysen

Kvantitativ innholdsanalyse går ut på dataregistrering og analyseteknikker som søker mot en systematisk, objektiv og kvantitativ beskrivelse av innholdet i et budskap (Østbye m.fl. 2013, s.208). En innholdsanalyse kan imidlertid aldri være helt objektiv eller fri for verdier. Forskeren starter forskningen med en avgrensning av hvilke aspekter og dimensjoner som skal analyseres, og i denne prosessen gjøres også subjektive valg, støttet opp av det teoretiske rammeverket, om hvilke analysedimensjoner som er viktigere enn andre (Hansen & Machin, 2019, s. 88). I nyere definisjoner er objektivitet erstattet med et krav om at forskningen skal være systematisk og replikerbar. Ved å identifisere og telle forekomsten av spesielle egenskaper, er hensikten å beskrive kommunikasjonen, samt trekke slutninger om dens betydning, i seg selv, og i en større sosial kontekst (ibid.). I denne studien brukes den kvantitative undersøkelsen for å gi en beskrivelse av informasjonsformidlingen i medie- og organisasjonsutvalget, telle forekomsten av tolkningsrammer, og hvilke organisasjoner som er synlige. Slik kan jeg besvare hvilke perspektiver organisasjonene får gjennomslag for i mediene, og danne et bilde om hvordan de jobber med å kommunisere informasjon fra Colombia. Jeg er spesielt interessert i å finne ut om det er en sammenheng mellom kildebruken i det redaksjonelle datamaterialet og valget av tolkningsramme: I hvilke saker brukes organisasjonene som kilder? Hvor ofte får de snakke, sammenlignet med politikere, fagfolk og eksperter? Hvem i organisasjonen får

uttale seg i media? Hvilken makt kildene har i media handler ikke bare om de er synlige eller ikke (rentelling). Det er viktig å studere hvordan kilden er innrammet og opptrer (tekstuel, visuelt og kontekstuel) med ulik grad av autoritet, handlefrihet og troverdighet. Det kan også være nyttig å undersøke hvordan vanlige personer og autoriteter fremstilles, for eksempel som ofre, eller som engasjerte og handlende aktører (ibid., s.101-102).

Årstallene i utvalget: Fem år etter fredsavtalen

Forskning på mediedekningen av spesifikke hendelser avgrenses ofte til perioden for selve hendelsen. Men for å forstå mediedekningens natur og egenskaper er det like viktig å forske på årene før og etter (Hansen & Machin, 2019, s. 96). Det er tidligere gjort studier av mediedekningen i årene som ledet opp til fredsavtalen (Krøvel, 2016). Denne studien ønsker å undersøke medie- og organisasjonsdekningen i årene etter at fredsavtalen ble inngått, det vil si fra januar 2017 til januar 2022.

Det redaksjonelle utvalget

Det redaksjonelle utvalget består av to riksdekkende aviser med papir- og nettgave (VG og Aftenposten), og statseide NRK. VG er Norges største mediehus og den mest kommersielle avisen, med løssalg i butikk og klikkgenererende nettsaker (Futsæter, 2022). Aftenposten er landets største papiravis, med en annen profil og målgruppe enn VG. Først og fremst er Aftenposten en abonnementsavis, og de fleste sakene på nettsiden ligger bak betalingsmur. Aftenposten har tidligere hatt en ledende posisjon innen «u-landsdekning», og var den avisen med flest saker om Latin-Amerika fra 1902-2002 (Sæther, 2007, s. 59). NRK er offentlig finansiert, og ikke like avhengig av å «selge nyheter» som andre mediehus. En del av allmennkringkasteroppdraget til NRK er «å gi hele befolkningen tilgang på et bredt medietilbud på TV, radio og nett med god kvalitet. Tilbudet skal, sammenlignet med andre aktører, bidra til innholds- og bruksmangfold, og NRK har et særskilt ansvar for å dekke tematiske og geografiske blindsoner» (Medietilsynet, 2021, ss. 70–71). NRKs frilansjournalist Arnt Stefansen er stasjonert i Brasil, og har de siste tiårene vært norske mediers eneste korrespondent i Latin-Amerika. Andre landsdekkende aviser, som Klassekampen og Dagsavisen, var også aktuelle, og kunne gi analysen andre funn. Men omfanget av masteroppgaven gjorde at jeg måtte begrense utvalget, og valget falt på de mediehusene som samlet når ut til flest nordmenn, og samtidig er variert for å gi analysen bredde.

Organisasjonene i utvalget

Colombiaforum er et nettverk av norske organisasjoner som jobber i og med Colombia, med støtte fra den norske staten. Organisasjonenes bakgrunn kan påvirke deres forståelse av Colombia, og deres

økonomiske støtte kan påvirke deres muligheter (og begrensninger) til informasjonsformidling og kommunikasjonsarbeid. De organisasjonene som var synlige kilder i det redaksjonelle stoffet var Caritas, Regnskogfondet, Norsk Folkehjelp, Flyktningshjelpen, Amnesty og Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG). Arbeidet i den eksplorerende fasen bidro til å plukke ut et variert utvalg organisasjoner for å omfavne flere temaer. De fire jeg til slutt valgte å inkludere i studien er Caritas, Regnskogfondet, Flyktningshjelpen og Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG). Den katolske kirkens hjelpeorganisasjon Caritas var den mest synlige og interessante kilden. Caritas Norge ble opprettet 1952 som Norsk Katolsk Flyktningshjelp. De samarbeider med nasjonale og lokale Caritas-organisasjoner og kirker om bistands- og nødhjelpsprosjekter i flere afrikanske, asiatiske og latinamerikanske land, og har vært til stede i Colombia siden 1950-tallet. Der jobber de (blant annet) med utdanning, reintegrering av FARC-soldater, matsikkerhetsprogrammer, og prosjekter for å bedre livet til kaffebønder i tidligere konfliktområder (Caritas, 2020). LAG er den organisasjonen som har skrevet flest saker om Colombia etter fredsavtalen. De har skrevet om norsk næringsliv i Colombia, norske oljeinvesteringer og frihandelsavtaler, der LAG stiller seg kritisk til Norges rolle. Hvert år sender LAG norske solidaritetsbrigader til flere land i Latin-Amerika. Tanken er at de skal bo med lokalbefolkningen, lære om deres hverdag, utfordringer og kamper for rettferdighet, fred og demokrati. Erfaringene og kunnskapen de opparbeider blir tatt med hjem til Norge, hvor LAG jobber for å formidle det videre. Under oppholdet skal brigadistene bidra med informasjonsarbeid, og de har skrevet flere av artiklene på LAGs nettsider. Samtidig mottar Norge og LAG seks brigadister fra Latin-Amerika årlig, hvorav to er fra Colombia. Samarbeidspartneren til LAG i Colombia er småbondeorganisasjonen CNA (Coordinador Nacional Agrario). Regnskogfondet er en viktig aktør i temaer som angår regnskogen; at avskogingen har økt siden fredsavtalen ble inngått i 2016, at Colombia er det landet i verden med flest drepte miljø- og menneskerettighetsforkjempere, og den norske innsatsen for å hindre avskoging.²⁰ Regnskogfondet ble stiftet i 1989. I dag samarbeider de med over 60 miljø- og rettighetsorganisasjoner i Sentral-Afrika, Sørøst-Asia og i syv regnskogland i Amazonas. Målet er å styrke lokalbefolkningens bruksrettigheter til skogen, og la dem leve et godt liv på egne premisser (Regnskogfondet, u.å.-a) Regnskogfondet har jobbet med Colombia siden 2016, og samarbeider med flere urfolks- og miljøorganisasjoner. Arbeidet inkluderer å iverksette skogsamarbeidet gjennom samarbeidspartnerne, bedre beskyttelsen av urbefolkningens territorielle rettigheter, samt overvåking av menneskerettigheter, landkonflikter og investeringer i Amazonas. (Regnskogfondet, u.å.-b).

---

²⁰Skogsamarbeidet mellom Colombia, Norge, Storbritannia og Tyskland fra 2016 er et tiltak for å bremse avskogingen i Colombia. Avtalen forplikter Norge til å betale inntil 1,8 milliarder kroner til Colombia, dersom landet reduserer klimautslippene fra avskoging (regnskog.no).

Flere andre organisasjoner var aktuelle for analysen: Amnesty jobber særlig med menneskerettigheter, og har flere interessante artikler på sin nettside. Men de fleste er oversatt fra Amnesty International, og den norske innrammingen av innholdet er derfor mindre relevant. Flyktninghjelpen er den største mottakerorganisasjonen av norske bistandspenger.²¹ De har jobbet i Colombia siden 1991, og generalsekretær Jan Egeland har fått mye av æren for at Norge ble involvert som mekler i fredsprosessen.²² En sentral del av Flyktninghjelpens arbeid i Colombia går ut på å hjelpe de nesten fem millioner internt fordrevne menneskene på landsbygda, og å reintegrere tidligere krigere til sivilt liv (Flyktninghjelpen, u.å.). Norsk Folkehjelp har jobbet i Colombia siden 2004, og er den fjerde største mottakerorganisasjonen av norske bistandspenger. De samarbeider med lokale *organisasjoner* som representerer urfolk, *afro-colombianere* og bønder, blant annet om bedre fordeling av ressurser, støtte i forhandlinger med myndighetene og synliggjøring gjennom informasjonsarbeid. Fra 2015 har de også jobbet med minerydding (Norsk Folkehjelp, u.å.).

I perioden 2017-2019 mottok Caritas, LAG, Regnskogfondet og Amnesty informasjonsstøtte fra Norad. Det gjorde ikke Norsk Folkehjelp og Flyktninghjelpen (Nygaard, 2021, s. 9). Regnskogfondet og LAG er blant 33 organisasjoner som har fått innvilget informasjonsstøtte fra 2021-2025, mens de andre organisasjonene som er omtalt i dette avsnittet har ikke fått samme støtte (Speed, 2021).

Avgrensning av medieinnhold

Analysens utvalg bør være håndterbart og representativt. Forskningsspørsmålet og studiets teoretiske rammeverk definerer hva som er «relevant innhold». Det er viktig å definere tydelige utvalgsriterier ved inkludering og ekskludering av innhold til analysen (Hansen & Machin, 2019, ss. 96–97). Jeg har valgt å utelate radio og TV. Avis- og tekststudier er mindre omfattende, og gir mulighet til å inkludere flere mediehus, organisasjoner og artikler over en lengre periode. Det er viktig å nevne at innholdet på NRK.no ikke er representativt for hele NRKs dekning, siden de produserer flere og andre utenriksaker til radio- og TV enn de gjør på nett. På nettsiden er NRK avhengig av at mottakeren klikker seg inn og leser saken, mens på radio og TV kan de i større grad velge ut en nyhetskombinasjon til de som har valgt å høre eller se på kanalen. Men, utvalget viser hvilken informasjon nordmenn får gjennom skriftlige medier. Oppgaven skiller mellom redaksjonelt og organisasjonsskrevet datamateriale. Det redaksjonelle datamaterialet er hentet fra nettsidene til NRK, Aftenposten og VG med bruk av søkeord «Colombia». Jeg har i tillegg gjort et «Colombia»-søk i A-tekst og i Nasjonalbiblioteket for å inkludere papiravisartikler fra VG og Aftenposten, og nettartikler som ikke

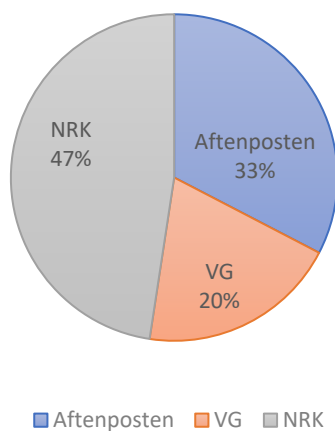
---

²¹ Flyktninghjelpen fikk 1,1 milliarder kroner i bistandsstøtte i 2021. Samme år mottok Norsk Folkehjelp 468 millioner, Regnskogfondet 229,2 millioner, Caritas Norge 118,6 millioner, og LAG 4,8 millioner kroner (resultater.norad.no)

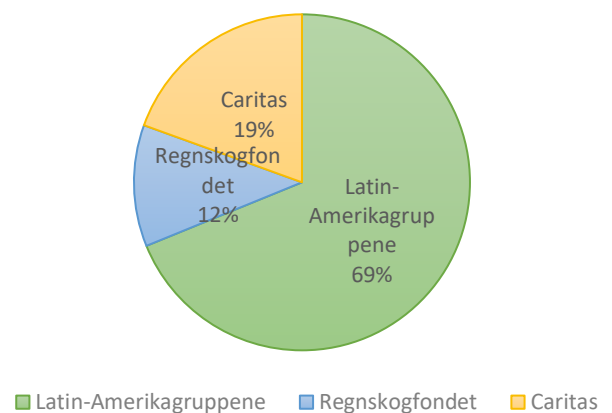
²² Mer om dette i kapittel 3: Om norske frivillige organisasjoner i Colombia og Latin-Amerika.

duknet opp i første søk. Deretter registrerte jeg alle artiklene som inneholdt søkeord «Colombia Caritas», «Colombia LAG», «Colombia Latin-Amerikagruppene» og «Colombia Regnskogfondet». Det organisasjonsskrevne datamaterialet er hentet fra organisasjonenes nettsider. Innhenting og registrering av artikler er gjort med følgende avgrensninger: Der samme sak er skrevet både til avis og nett, er kun nettsaken valgt. Saker som kun nevner, men ikke handler om Colombia, er utelatt. Dette gjelder for eksempel saker om personer som er adoptert fra Colombia (som bokseren Cecilia Brækhus m.fl.), som egentlig ikke handler om Colombia. Jeg har også utelatt sportssaker der Colombia er nevnt. Sakene kan fortelle noe om hvordan Colombia forbindes med fotball og adopsjon, men de er mindre relevante for å undersøke hvordan norske organisasjoner har påvirket dekningen av Colombia (etter fredsavtalen). Andre utelatte saker som nevner, men egentlig ikke handler om Colombia, inkluderer artikler om koronaviruset i Latin-Amerika og om flyktningkrisen i Venezuela. Disse avgrensningene er eksempler på at det også i kvantitative undersøkelser blir gjort kvalitative vurderinger. Etter første gjennomlesning og avgrensning består det redaksjonelle datamaterialet av 187 saker, og det organisasjonsskrevne datamaterialet av 77 saker:

Redaksjonelt datamateriale (N=187)

Organisasjonsskrevet datamateriale (N=77)

Figur 5: Oversikt over studiens redaksjonelle datamateriale

Figur 6: Oversikt over studiens organisasjonsskrevne datamateriale

Colombia er nevnt i 20 redaksjonelle artikler som hovedsakelig handler om regnskog, urbefolkning og drap på miljø- og menneskerettighetsforkjempere, ofte i Brasil. Regnskogfondet er en synlig kilde. Regnskogfondet hadde syv tilsvarende artikler på egen nettside. Studiens datamateriale inkluderer bare regnskogartikler som hovedsakelig handler om eller er vinklet gjennom Colombia. De 27 artiklene som bare nevner Colombia er samlet i et eget Excel-ark, i tilfelle de kan bidra til interessante aspekter til analysen om Regnskogfondets kommunikasjonsarbeid og prioritering av regnskogland.

Registrering av kilder

I den eksplorerende fasen noterte jeg alle kilder, og det viste seg at en stor del av disse bestod av annenhåndskilder fra for eksempel nyhetsbyråer, andre aviser (internasjonale og colombianske) og sosiale medier. For å få frem hvordan organisasjonene påvirker mediedekningen, er bare de kildene journalisten selv har snakket med (førstehåndskilder) medregnet. Kildesitater journalisten har fått fra en organisasjon er også med i analysen, siden de er relevante for studien.²³ Kilder og sitater hentet fra sosiale medier, offentlige uttalelser og andre aviser forteller mer om det redaksjonelle innholdet og det journalistiske arbeidet, og mindre om organisasjonenes arbeid.

Det semistrukturerte intervjuet

Innenfor det sosialkonstruktivistiske perspektivet kan intervjuet få frem hvordan informantene skaper en forståelse av sin virkelighet på bakgrunn av personlige erfaringer og opplevelser, og å forstå sammenhenger utover informantene som individer (Tjora, 2017, s. 115). Hensikten med intervjuene i denne studien er å få kjennskap til hvilke vurderinger som ligger til grunn for organisasjonenes og journalistenes arbeid, finne ut om organisasjonene har påvirket mediedekningen på andre måter enn det som kommer frem i innholdsanalysen (for eksempel gjennom bakgrunnsinformasjon, lokale kontakter, eller kildeutsagn), finne ut hva som skal til for å få Colombia «på» i redaksjonelle medier, og å få informantenes egne erfaringer og refleksjoner knyttet til de viktigste funnene. Slik vil intervju kvalitetssikre mine fortolkninger fra innholdsanalysen og bidra til å løfte disse fortolkningene videre. I det semistrukturerte intervjuet er temaene det skal spørres om definert på forhånd i en intervjuguide. Samtidig åpner denne intervjuformen for fleksibilitet ved at intervjueren kan følge opp interessante innspill med oppfølgingsspørsmål (Østbye et al., 2013, s. 105).

Informantene består av tre organisasjonsarbeidere og fire journalister; én representant fra hver organisasjon og fra hvert mediehus. Utvalget ble først og fremst bestemt på grunnlag av at de har skrevet om Colombia mellom 2017 og utgangen av 2021, jobbet i utenriksavdelingen til en av redaksjonene, eller vært synlige kilder i det redaksjonelle datamaterialet (organisasjonsarbeidere). Informantene ble kontaktet på telefon og/eller e-post. Alle godkjente lydopptak av intervju, og seks av syv til å stille med fullt navn i den ferdige publikasjonen. Jeg vurderte å anonymisere alle, siden det i flere tilfeller kan bidra til at informanter uttaler seg mer fritt, noe som er med å øke studiens troverdighet. Men i denne studien er verdifull informasjon knyttet til flere av enkeltpersonenes

---

²³ I gjennomlesningen av tekstene i den eksplorerende fasen oppdaget jeg at colombianere (FARC-soldater) var sitert som om de hadde snakket med journalisten. Senere kom det frem at det var Caritas som hadde gitt sitatet til journalisten.

personlige erfaringer, interesser, bakgrunn og engasjement. De informantene som er navngitt i oppgaven er profesjonelle, og synlige i mediene gjennom eget yrke.

Anders Tvegård er den journalisten som har skrevet flest artikler fra Colombia for NRK i studieperioden. Han har jobbet med utenriks for NRK siden 2001, og var NRKs USA-korrespondent fra 2010 til 2014 og igjen i 2016. Han har dekket Colombia siden 2010, og har vært på mellom seks og åtte reportasjereiser i landet. Aftenposten og VG hadde ingen tilsvarende faste Colombiajournalister som utpekte seg. Løsningen ble å intervju andre utenriksjournalister, for å lære mer om prioriteringene i Aftenposten og VG, og hvordan de møter tips og henvendelser fra norske organisasjoner. Utenriksjournalist Kristoffer Rønneberg har jobbet med utenriks for Aftenposten siden 2005, og dekket Colombia (litt) da han jobbet som USA-korrespondent fra 2013 til 2017. Utenriksjournalist Amund Bakke Foss representerer VG. Han skrev et par saker fra fredsprosessen i Colombia i 2016, men han har ikke vært på egne reportasjereiser. Den siste journalistinformanten er Magnus Braaten, som nå er krimjournalist i TV2. Han var student da han reiste til Colombia i 2017 og lagde en reportasje om kokabonden «Anibal». Han jobbet på daværende tidspunkt i VG, og solgte inn saken der.

Diego Marin Rios var informasjonsrådgiver i LAG fra 2018 til mai 2022, og var daglig leder fra januar til juni 2021. Ingen fra Regnskogfondet utpekte seg som kilder i det redaksjonelle datamaterialet, eller som forfatter av organisasjonens egne nettsidesaker. Kommunikasjonssjefen satte meg i kontakt med en ansatt i Peru og Colombia-programmet, som også har flere års erfaring fra Regnskogfondets arbeid i Brasil. Hun henvises til videre som «Informanten i Regnskogfondet». Informanten fra Caritas er Knut Andreas Lid, som har vært rådgiver for Caritas Norge siden 2012. Han var Caritas representant i Colombia i 2017 og 2018. I tillegg har jeg gjennomført to telefonsamtaler for å besvare spørsmål som dukket opp underveis i arbeidet med empirien. Jeg velger å kalle det bakgrunnsamtaler, siden de ikke følger samme forskningsetiske praksis som de andre dybdeintervjuene. Begge informantene har samtykket til å være med i studien, og begge har fått tilbud om sitatsjekk. Den første samtalen er knyttet til en NRK-reportasje fra en FARC-landsby i Colombia, for å besvare hvordan journalisten fant saken, kom i kontakt med kildene og planla reisen. Den andre samtalen er med professor, forfatter og Latin-Amerikakjenner Benedicte Bull, for å stille spørsmål om hennes synlighet og rolle i Colombia-dekningen.

Gjennomføring og analyse av intervjuer

I forkant av intervjuene ba jeg informantene sende artikler og reportasjer om Colombia der frivillige organisasjoner har bidratt, for eksempel ved å gi bilder, bakgrunnsinformasjon, tilrettelegge reise, gi

lokal kontaktinformasjon, videreformidle sitater fra colombianske kilder eller lignende. Journalistene ble spurt om å sende egne artikler, mens organisasjonene sendte artikler der de selv hadde hatt en rolle. Slik fikk jeg et bilde av artikler utenfor studiens avgrensede utvalg, og om organisasjonene hadde bidratt på en annen måte enn det som kom frem i analysen. Intervjuene varte mellom 45 minutter og halvannen time, og ble gjennomført på arbeidsplassen til informantene så langt det lot seg gjøre. Informanten fra Regnskogfondet, Aftenpostens Kristoffer Rønneberg og Knut Andreas Lid i Caritas ble intervjuet på Zoom. Jeg innledet intervjuet med en kort presentasjon av studien. Informantene introduserte seg selv og sin bakgrunn, før jeg stilte spørsmål fra intervjuguiden (se vedlegg 5 og 6). Til slutt delte jeg noen av de viktigste funnene fra innholdsanalysen. Intervjuene ble transkribert i Nvivo og analysert ved hjelp av SDI-modellen (stegvis-deduktiv-induktiv metode). Det innebærer at kodingen er frembrakt fra empirien (empirinær koding), og hver kode gjengir presise detaljer fra intervjuet (kodestrukturert empiri) (Tjora, 2017, s. 203). Transkribering og koding var en tidkrevende prosess, men nyttig for å bli kjent med innholdet i hver samtale. Etter kodingsarbeidet hadde jeg 214 koder, 12 kodegrupper og fem hovedtemaer. Den tematiske grupperingen former en videre struktur for analysen og gir grunnlag for intervjukapittelets undertitler, i tråd med SDI-metodikken (ibid., s. 207-208).

Studiens kvalitet

Kriteriene validitet, reliabilitet og generaliserbarhet brukes for å vurdere studiens kvalitet (Tjora, 2017, s. 231).

Validitet (gyldighet) innebærer at forskningsresultatene består av sterke og valide konklusjoner om det man ønsker å undersøke. Kriteriene for validitet er «gjennomsiktighet, strategier for systematisk stringens og konsistens mellom forskningsformål og fremgangsmetoder.» (Skovsgaard & Svith, 2014, s. 63–64). Studiens konklusjoner blir sterkere, og mer valide, dersom forskeren gjennomgående argumenterer tydelig og gjennomskuelig for valgene hun tar underveis (ibid.) Oppgaven tilstreber en gjennomsiktig fremstilling av metode og analyse, slik at andre forskere i teorien skal kunne gjenta fremgangsmetode (ibid., s. 72). Arbeidet med å bestemme studiens tolkningsrammer innebærer fortolkning av datamaterialet ut ifra egne forforståelser. I presentasjonen av tolkningsrammer (kapittel 5) redegjør jeg for hvordan dette kan påvirke resultatet. Problemstillingen besvares ved hjelp av ulike metoder, både kvantitative og kvalitative. En slik kombinasjon av flere metoder kalles metodetriangulering. Når flere ulike metoder bekrefter de samme fenomenene, øker tilliten og validiteten til studiens funn og resultater. Oppgavens kombinasjon av ulike metoder belyser dessuten ulike aspekter ved forskningsspørsmålet (komplimentaritet) (Hansen & Machin, 2019, s. 8). Tilbakemelding fra fagfolk med kunnskap på studiens tema øker også gyldigheten i prosjektet. Min

veileder Roy Krøvel har tidligere forsket på medias dekning av Colombia og Latin-Amerika, og har gitt nyttige innspill og tilbakemeldinger underveis i arbeidet.

Reliabilitet (pålitelighet) handler om kvaliteten på innsamling, bearbeiding og analyseutvikling av data, og hvordan teorier gjøres relevante (Østbye et al., 2013, s. 27). Kodeinstruksen og rammematriksen inneholder tydelige retningslinjer og definisjoner, slik at andre forskere som følger disse vil få samme resultat (Hansen & Machin, 2019, s. 107). Forskerens forkunnskap og posisjon er også viktig for reliabilitet. Arbeidet i den eksplorerende fasen bidro til at kategoriene ble utviklet fra en innledende kjennskap til innholdet for å fange opp nyansene i dekningen. Jeg fikk en generell forståelse av kildebruk, tema og vinkling, og brukte dette til å utarbeide kodevariabler og verdier (ibid., s. 108). I en innholdsanalyse kan graden av konsistens testes mellom ulike kodere (inter-koderreliabilitet), og til den enkelte koderens kodepraksis over tid (intra-koderreliabilitet). Ved inkonsistens er det nødvendig å stramme til retningslinjene og definisjonene i kodeinstruksen (ibid., s. 109). Tolkingsrammene er kvalitativt bestemt etter et omfattende arbeid, ut ifra egne forståelseshorisonter og studiens teoretiske rammeverk. Det ville vært tidkrevende for andre medstudenter å sette seg inn i samme teori og metode for å gjennomføre en inter-koderreliabilitetstest. Derfor leste jeg gjennom og kodet datamaterialet på tre ulike tidspunkt for å sikre at kodingen ble utført med samme forutsetninger: Først i eksplorerende fase, så i arbeidet med å utvikle analysemodellen for tolkningsrammer, og til slutt da jeg gjennomførte den kvantitative analysen. Rammene ble utformet og tilpasset etter hvert som jeg leste gjennom tekstene. Innsikten jeg fikk fra arbeidet med det teoretiske kapittelet bidro til å tilpasse og fornye rammene, og påvirket min forståelse og kunnskap underveis. I den kvantitative analysen ble tekstene kodet på nytt i en deduktiv gjennomgang for å anvende de ferdige rammene. Det bidro til ytterligere justeringer, som redegjøres for i kapittel fem. Med dette mener jeg at innsamlingen, bearbeidingen og analysen av data fyller kravet om reliabilitet, innenfor rammene til masteroppgavens tid og omfang.

Generaliserbarhet handler om forskningens relevans utover de enhetene som er undersøkt (Tjora, 2017, s. 231). Er studiens resultater gyldige utover de avgrensningene som er tatt underveis? Gjelder de for eksempel for hele Latin-Amerika, et større utvalg organisasjoner og flere mediehus, eller bare for de områdene som er undersøkt? Oppgavens problemstilling, utvalg og avgrensninger gjør at enkelte funn kan generaliseres, mens andre er mer spesifikke for denne studien. Det er brukt mye tid på å utvikle rammepakker for å gi vise hvordan etablerte forståelser av verden og oss selv påvirker utvalg og vinkling av utenriksnyheter. De samme rammepakkene kan benyttes i senere studier av utenriksjournalistikk og organisasjonsinnhold fra Latin-Amerika. Studien gir et generelt bilde av hvordan norske utenriksjournalister og organisasjonsarbeidere jobber, og hvordan de opplever

hverandres arbeid. Studien viser videre hvilken rolle norske organisasjoner har i dekningsen av et land uten egne stasjonerte utenriksjournalister, sammenlignet med andre kilder, som politikere og akademia. Oppgaven gir eksempler på god, effektiv organisasjonskommunikasjon; kontakt og samspill mellom utenriksjournalister og organisasjonsarbeidere, hva som skal til for å få temaer og vinklinger på i redaksjonelle medier, hva som har mindre hensikt og effekt, og betydningen av lokalkunnskap, lokale ressurser og lokale nettverk i det landet som dekkes. To av organisasjonene i utvalget har hatt colombianske ledere i perioden som er undersøkt. Det gir dem mer troverdighet for å uttale seg om det som skjer i Colombia enn andre organisasjonsansatte og ledere. Studien sier likevel noe om verdien av å ha medarbeidere med lokal tilknytning til landet mediene skriver om som en del av organisasjonsstaben, og gjerne i en rolle/posisjon som øker deres troverdighet. Videre er ikke nettsidesakene på NRK.no representative for hele NRK-dekningen av Colombia. På nettsiden prioriteres saker med «gode lesertall», og innholdet kan derfor være mindre variert enn på radio og TV. Men, nettsidesakene til NRK er mer sammenlignbare med VG.no. Studien reiser også et viktig spørsmål om samfunnsoppdraget til NRK; oppfylles dette oppdraget i større grad på radio og TV, der de kan servere befolkningen nyhetene, og klikk og lesetid ikke er like målbart?

Kapittel 5: Tolkingsrammer i omtalen av Colombia etter fredsavtalen

Kulturen vi identifiserer oss med har infiltrert hverdagen vår siden fødselen, og er derfor den mest logiske måten å forstå verden på. Vi skaper, endrer eller forsterker kulturtilhørighet gjennom kommunikasjon (Korzenny, 2014, s. 42). Journalister og organisasjonsarbeidere formidler innhold på en forståelig måte til et forestilt publikum, som regel innenfor eget samfunn, ved å bruke etablerte tolkningsrammer. Gjennom vinkling, kilder, bilder og overskrifter inviteres leseren til noen tolkninger på bekostning av andre (Entman, 1993, s. 18). Dette kapitlet starter med å beskrive hvordan jeg har definert studiens tolkningsrammer. Underveis trekker jeg inn de mest interessante funnene fra den kvantitative tellingen, eksempler fra datamaterialet, relevant teori og utelatte rammer eller perspektiver. I kapittel 6 oppsummerer og drøfter jeg hovedtrekkene fra innholdsanalysen teoretisk, før jeg presenterer de viktigste funnene fra dybdeintervjuene i kapittel 7.

Beskrivelse av rammeprosessen

Etter å ha prøvd ut Van Gorps (et. al., 2012) forslag på rammematrise, fant jeg ut at Entmans resonneringsenheter (1993) passet min analyse bedre (se vedlegg 1). Jeg leste gjennom datamaterialet flere ganger, og testet, tilpasset og forkastet ulike rammer. Noen rammer som ble prøvd ut, var «den norske rammen», «K-rammen» (kaos, konflikt, katastrofe og kriminalitet), «fredsrammen» og en ramme for «natur og miljø». Men, det viste seg at disse rammene var for abstrakte til å skape en forståelse av datamaterialet, og hvilke aspekter avsenderen har vektlagt og gjort mer fremtredende av sitt oppfattede virkelighetsbilde av Colombia. Samtidig var det utfordrende å definere saksspesifikke tolkningsrammer som både omfattet de redaksjonelle og de organisasjonsskrevne artiklene, fordi journalistene og de organisasjonsansatte ofte anvendte ulike rammer. Jeg arbeidet først frem 15 saksspesifikke rammer, gjennom flere gjennomlesninger og fortolkninger av datamaterialet. Men jeg vurderte at dette var for mange til å få en solid analyse med tydelige funn. Derfor kuttet jeg ned antall rammer, og justerte de mest representative rammene. Flere artikler handlet for eksempel om reintegrering av FARC-soldater og myndighetenes brutte løfter. Først var «Brutte løfter» en egen ramme, men den ble omformulert til «Den skjøre freden». Denne rammen inkluderte flere artikler, siden freden også ble truet av presidentvalget i 2018, den økende kokainproduksjonen, den gjenværende ELN-geriljaen, (med mer). Brutte løfter ble endret til en temagruppe. Et annet eksempel er Regnskogfondets artikler, som kunne blitt beskrevet bedre gjennom andre tolkningsrammer: En løsningsorientert ramme – «Bevaring av regnskog er løsningen på klimakrisen» – og en mer negativt fokusert dommedagsramme (det er for sent å gjøre noe) – «Point of no return». Men disse rammene var ikke synlige i det øvrige datamaterialet, og jeg måtte justere de øvrige rammene for at artikler med disse perspektivene kunne passe inn.

En av rammeanalysens svakheter er at det er vanskelig å definere rammer uten at de overlapper. Jeg hadde lenge en ramme som het «Kampen om naturressursene». Under arbeidet med å presentere tolkningsrammene leste jeg gjennom og fortolket artiklene med denne rammen på nytt. Da oppdaget jeg at kampen for å bevare natur og miljø ikke ble en nyhet før protagonisten ble drept for sin innsats, altså at kampen ble rammet inn som «dødelig». Artiklene passet derfor bedre under «Ytringsfrihets»-rammen, og «Kampen om naturressursene» ble endret fra ramme til tema i den kvantitative analysen. Prosessen jeg beskriver her viser hvor viktig fortolkning er i en slik studie. Det er forskeren selv som definerer tolkningsrammene, og viktige aspekter for andre kan gå tapt. Rammematriksen er en veiledning for hva andre forskere kan se etter, men det er mine subjektive vurderinger som har bestemt de ulike tolkningsramme ved å gå gjennom en hermeneutisk prosess, i henhold til Van Gorps metode (2007, s. 71). Jeg har fortolket frem de tolkningsrammene jeg mener dekker datamaterialet best, ut ifra egne forforståelser, innholdet i tekstene, studiens teoretiske rammeverk og tidligere forskning på Latin-Amerika. I arbeidet med teorikapittelet lærte jeg at den norske dekingen av Latin-Amerika i stor grad har vært preget av en forestilling om at det latinamerikanske samfunnet består av to motpoler, en stereotypi om makten mot folket (Ekern & García-Godos, 2017, ss. 333 og 335). Forestillingen om disse motpolene var gjenkjennbar i flere artikler fra Colombia, og bidro til «Dikotomi»-rammen. Den erstattet «K-rammen»²⁴, hentet fra studien til Greger (et. al., 2017), siden det viste seg at artiklene i denne gruppen passet bedre fordelt i rammene for «Dikotomi», «Ytringsfrihet» og «Narcos». Med utgangspunkt i Eide og Simonsens (2008, s. 16) teori om at den norske utenriksdekingen er preget av et «hjemlig filter», som innebærer at globale nyheter vinkles med norsk «knagg», eksperimenterte jeg med en ramme som skulle inkludere disse sakene: «Nordmannen og Colombia». Men etter hvert som jeg ble kjent med empirien, innså jeg at den norske knaggen hovedsakelig er knyttet til freden og Norges innsats. I denne studien har jeg valgt andre rammer for å beskrive hvilke aspekter avsenderen har vektlagt i omtalen av freden og fredsavtalen. Kun seks artikler omhandlet først og fremst om en nordmann i eller fra Colombia, uten at de passet inn under noen av studiens tolkningsrammer. Disse er ikke inkludert i analysen, og er for ordens skyld markert i blått (se kvantitativ analyse, vedlegg 3 og 4). 18 artikler i kategorien «Annet», det vil si nyhetssaker som ikke passet inn i øvrige rammer, for eksempel naturkatastrofer og ulykker, er ikke med i analysen. Rammeanalysen bestod til slutt av syv tolkningsrammer som representerer det meste av datamaterialet: 166 av 187 redaksjonelle artikler og 75 av 77 organisasjonsskrevne artikler. Igjen vil jeg understreke at dette er mine resultater og funn. Andre forskere, med andre forståelseshorisonter, ville kanskje fått andre resultater enn de som presenteres i denne studien.

---

²⁴ Denne studien viste at Latin-Amerikadekingen var preget av konflikt, kaos, katastrofe og kriminalitet.

Studiens tolkningsrammer

I de påfølgende avsnittene presenterer jeg studiens tolkningsrammer. Hver ramme presenteres med utgangspunkt i redaksjonelle artikler før de diskuteres i lys av organisasjonenes arbeid.

Suksesshistorien

Denne tolkningsrammen inkluderer artikler om fredsavtalen, fredssamtaler med ELN-geriljaen, avvæpning av FARC-soldater og deres overgang til et politisk parti, positive endringer i Colombia, håp og forventninger. Suksesshistorien fremstiller freden og Norges innsats i Colombia som en suksess, fredsavtalen omtales som «historisk» og Colombias blodige historie er et tilbakelagt kapittel. Det er liten bruk av førstehåndskilder (kun i 17 prosent av sakene), og de som får uttale seg er norske og colombianske politikere, som tidligere utenriksminister Børge Brende og president Santos, FN-talsmenn, norske diplomater, og FARC-leder Timochenko: «– Det er mange sterke følelser og mye glede. Det sier lederen for Farc-geriljaen i Colombia, Rodrigo Londoño som går under kallenavnet «Timochenko» om hvordan det er å avslutte over 50 år med krig.» (...) «– Dette er et historisk øyeblikk, sa utenriksminister Børge Brende (H)» (NRK:15.06.17). Ved at journalistene gjengir argumentene til myndighetsrepresentanter uten å stille kritiske spørsmål, samsvarer innrammingen i suksesshistorien med norske politikeres syn på freden og fredsavtalen i Colombia. Ingen artikler i denne gruppen nevner for eksempel at den colombianske befolkningen stemte nei til fredsavtalen få uker før den ble inngått, og utfordringer knyttet til implementeringen av avtalen blir ikke vektlagt.

SUKSESSHISTORIEN	
KATEGORI/Temagruppe	Fredsavtalen er en suksess, forhandlinger med ELN, Colombia på vei mot reelt demokrati
Generisk ramme	Moral
PROBLEM	Krig og uro i Colombia.
ÅRSAK	Krigen har dype røtter i colombiansk historie. FARC og andre grupperinger, maktelite og kokain.
KONSEKVENNS	Hundretusenvis av ofre, kidnappinger, drap og terror
MORALSK VURDERING	Fredsavtalen er løsningen på Colombias problemer.
FORSLAG TIL LØSNING	Fredsavtalen. Dialog.
NØKKEWORD	Den historiske fredsavtalen, norsk hjelp, fra gerilja til politisk parti, tillit, ord er FARC's nye våpen
Narrativ, verdi, arketype, mytisk figur	Den norske forestillingen om fred
EKSEMPEL	https://www.nrk.no/urix/farc-leder_-veldig-glad-for-at-krigen-er-over-1.13561572
KILDE 1	Farc-leder Rodrigo Londoño/Timoschenko
KILDE 2	Børge Brende (fra offentlig uttalelse)
KILDE 3	Den colombianske utenriksministeren

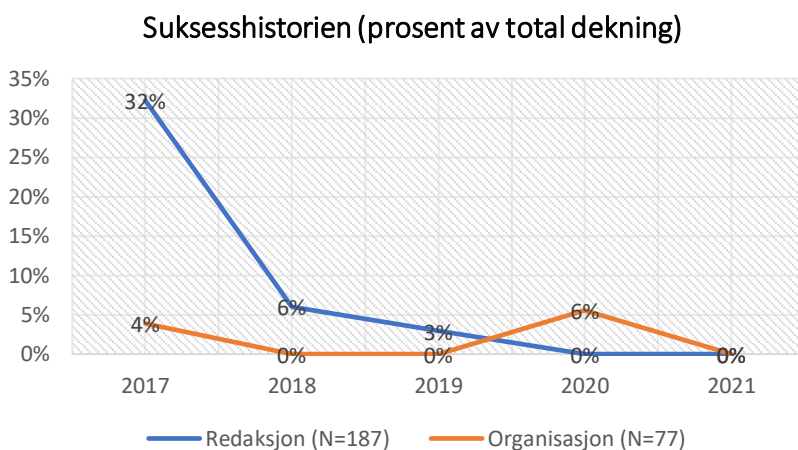
Figur 7: Suksesshistorien rammeenheter

70 prosent av de redaksjonelle suksesshistoriene er hentet fra nyhetsbyrået NTB. Enkelte NTB-artikler bærer preg av at forfatteren mangler kunnskap om konflikten, at innholdet er oversatt fra et internasjonalt nyhetsbyrå, og at saken delvis har passert desken uten språkvask eller rettelse av feilinformasjon. Et eksempel er en ingress i Aftenposten, der half a century (et halvt århundre) er oversatt til et halvår, i tillegg til en skrivefeil: «Den tidligere geriljagruppen FARC tredde fredag offisielt inn i politikken verden etter mer en et halvår med væpnet konflikt med myndighetene.» (AP: 2.9.17). Organisasjonene er ikke brukt som kilder i noen av de redaksjonelle suksesshistoriene, og skrev selv kun to artikler med denne tolkningsrammen (se figur 8). Da Pave Frans besøkte Colombia i september 2017, rammet mediehusene (via NTB) besøket og konteksten rundt besøket inn som en suksess:

En folkemengde som viftet med hvite lommetørklær, hadde også møtt opp for å møte 80-åringen. (...) – Fortsett i samme spor dere har vært modige nok til å gå i, sa paven til sivile og militærveteraner under velkomstsereemonien. (...) Bare for noen dager siden erklærte regjeringen og geriljagruppa ELN at de er enige om en våpenhvile (AP: 7.9.17).

Caritas beskrev ikke konteksten rundt pavens besøk like positivt: «Fredsavtalen ble signert i november i fjor, men implementeringen av avtalen går imidlertid sent. Forsoningsarbeidet i Colombia lider av at reintegreringsprosessen av tidligere FARC-soldater har stagnert.» (Caritas pressemelding: 5.9.17). 83 prosent av de redaksjonelle suksesshistoriene ble publisert i 2017. Et viktig

nyhetskriterium i journalistikken er «aktualitet», og det forklarer kanskje at den nylig inngåtte fredsavtalen fikk redaksjonell plass. Nyheter er ferskvare, og aktualitet betyr at nyheten er relevant her og nå. Dette er pensum for journaliststudenter, og påvirker hvordan journalister velger ut og skriver nyhetshistorier. Nyhetskriteriene, VISAK (vesentlighet, identifikasjon, aktualitet og konflikt), bidrar til å forstå hvordan mediene til enhver tid prioriterer, og velger ut hva som er en god nyhet (Handgaard et al., 2013, ss. 43 og 54). Suksesshistorien kan ikke alltid forbli aktuell, og denne fortellingen dabber etter hvert ut, slik grafen viser:

Figur 8: Suksesshistorien, prosent av totaldekningen til redaksjon/organisasjon fra 2017-2021: Grafene viser at redaksjonene først og fremst brukte denne rammen i 2017, og kan forklares med at det var viktig å anerkjenne den nylig inngåtte fredsavtalen som en suksess, selv om organisasjonene samme året varslet om fredens utfordringer. Nyhetsbyrået NTB har skrevet 70 prosent av suksessartiklene.

Den skjøre freden

I 2018 erstatter tolkningsrammen «Den skjøre freden» den tidligere suksesshistorien i mediedekningen av Colombia, og dette året utgjør denne rammen 42 prosent av den totale dekningen (se figur 10). I denne tolkningsrammen er freden og fredsavtalen i fare, og temaer som dekkes blir forstått og vinklet ut ifra temaenes betydning for freden og fredsavtalen. Historieutviklingen gir mening, og kan minne om dramaturgien i klassisk historiefortelling: Hver nyhet kan betraktes som en episode og del av en lengre fortelling om suksessen som møter flere trusler i takt med at historien utvikles. Journalister rammer ofte historiene sine inn i kulturelt bundne fortellinger, gjenkjennelige for publikum, slik at nyheter formuleres som nye episoder i lengre, velkjente fortellinger (narrativer) (Ekern & García-Godos, 2017, s. 235; Ihlen & Allern, 2008, ss. 234 og 244; Krøvel, 2011, s. 3).

DEN SKJØRE FREDEN	
KATEGORI/Temagruppe	Brutte løfter (FARC-prespektivet), Reintegrering, Ny president kan velte freden Drap på sosiale ledere truer fredsprosessen, Fredsavtale i fare
Generisk ramme	Konflikt
PROBLEM	FARC venter på reintegrering, oppblomstring av paramilitære grupper, gjenværende geriljagrupper, maktvakuum og nye kriminelle grupper, fortsatt ulik fordeling av jord
ÅRSÅK	Regjeringen følger ikke opp fredsavtalen: (lovet økonomisk utvikling av distriktene, sikkerhet for FARC-soldater, forsinket rettsoppgjør, jordreform)
KONSEKVENNS	FARC gjenopptar våpen. Fredsavtalen i fare. Drap på sosiale ledere.
MORALSK VURDERING	Regjeringens brutte løfter
FORSLAG TIL LØSNING	Hjelp fra vesten og det internasjonale samfunnet for å implementere fredsavtalen og legge press på myndigheter, gjennomføre jordreform, reintegrere FARC
NØKKELOD	Fredsprosessen er nær kollaps, fredsavtalens fiender, skjør fred, fredsavtalen i fare
Narrativ, verdi, arketype, mytisk figur	<i>Offeret (FARC)</i>
EKSEMPEL	https://www.nrk.no/urix/colombia_-skjor-fred-etter-avvaepning-av-farc-1.13579955
KILDE 1	LAG: Diego Marin Rios (omtales som Colombia-ekspert).
KILDE 2	CARITAS: Martha Skretteberg
KILDE 3	-

Figur 9: Den skjøre freden, rammeenheter

Caritas – Beryktede FARC-kommandanter og regjeringens brutte løfter

Det dominerende temaet i redaksjonenes bruk av «Den skjøre freden»-rammen er «Brutte løfter» (36 prosent), som fremmer perspektivet til de avvæpnede FARC-soldatene: «– *Folka mine er utålmodige etter 14 måneder med venting. Mange har hoppet av til kriminelle bander, sier kommandanten med krigsnavnet «El Paisa» til NRK.*» (NRK: 18.3.18). FARC fremstilles som ofre. De har fullført sin del av avtalen, og ønsker et fredelig liv. Myndighetene, derimot, har ikke innfridd det de lovet. Det som står

på spill er freden, og at FARC gjenopptar våpen og sin kriminelle virksomhet. Norsk-colombianske Martha Skretteberg fra Caritas er kilde i 44 prosent av artiklene om brutte løfter, og bidrar med bilder, sitater fra FARC-soldater, informasjon og fortolkning av informasjon. I NRK-artikkelen «*FARC-soldater går lei fredsforløpet i Colombia*» (30.5.17) deler Skrettebergs egne opplevelser og erfaringer fra Colombia, og forklarer utviklingen:

Hun har vært i Colombia to ganger i år for å se hvordan fredsavtalen følges opp. – Innbyggerne må se at fred lønner seg. Så langt har ikke myndighetene innfridd eller kommet med de alternative løsningene de har lovet, sier hun etter møter i FARC-bastionen Caquetá. (...) – Det brer seg en følelse av at FARC får hjelp, men ikke lokalsamfunnene. Det kan føre til nye konflikter, advarer Skretteberg, som også mener å se at paramilitære er i ferd med å rykke inn i områder geriljaen tidligere kontrollerte.– I Caqueta så vi løpesedler med advarsler bli delt ut. Det var trusler mot lokale ledere. De som prøver å organisere sivilt samfunn oppfordres til å komme seg ut, forteller hun.

I artikkelen har Caritas bidratt med syv bilder av FARC-soldater i midlertidige overgangsleire, og sitater fra to av dem, «El Teofilo» og «Adriana»:

Hun så samboeren og søsteren bli drept i kamp. Nå er hun en av dem som arbeider med kommunikasjon i FARC. – Jeg vil ikke komme bort fra dem som trenger hjelp. Fattige på landsbygda har store behov. Drømmen er fred, men regjeringen holder ikke det de har lovet. Hun er redd paramilitære grupper, og andre, vil fortsette krigen og drepe FARC-medlemmer. NRK har fått referatet fra hjelpeorganisasjonen Caritas.

I teksten under bildet av «Adriana» står det: ««Adriana» tror folket vil organisere seg igjen om den skitne krigen fortsetter. Det haster med å overbevise dem om at et liv i sivil er bedre enn uniform. FOTO: CARITAS NORGE.» Flere artikler gir inntrykk av at norske journalister er interesserte i historier om, og uttalelser fra, den beryktede FARC-kommandanten Oscar Montero, med kallenavn «El Paisa». Det får de av Caritas: «– Han sa til meg at "det eneste vi kan er 'echar plomo' – å skyte folk, så vi trenger støtte og opplæring for å starte et nytt liv», forteller Martha Rubiano Skretteberg, som hadde flere samtaler med Montero under besøket i Colombia.» (NRK: 14.8.17). I denne artikkelen omtales Skretteberg som ekspert i ingressen, og hun definerer problemene i Colombia og hva som skal til for å lykkes:

– Situasjonen er veldig alvorlig fordi væpnede grupper har tatt seg inn i tidligere FARC-kontrollerte områder og truet sivilbefolkningen og lokale ledere, sier hun. (...) Martha Rubiano Skretteberg mener mye avhenger av at myndighetene lykkes: – Ja, det er en stor utfordring, og vi må huske på at kokainhandel har gjennomsyret hele det colombianske samfunnet. Det er derfor svært viktig å gi alternativer til de småbønder som dyrker coca, sier hun.

Artikkelens hovedbilde viser Skretteberg i samtale med den «berymte» FARC-lederen «El Paisa» i fjellene. Dette, og to andre bilder i artikkelen er tatt av Caritas. Over ett år senere bruker Aftenposten det samme hovedbildet i artikkelen «Frykt for at skjøre fred vakler to år etter fredspris til colombiansk president». Artikkelen handler om at Oscar Montero («El Paisa») og en annen avvæpnet FARC-kriger har gått i dekning, på grunn av myndighetenes brutte løfter.

Den berymte Oscar Montero har holdt til der Caritas driver sitt prosjekt, og Skretteberg møtte ham her i 2017. Han er mistenkt for å stå bak en rekke brutale bortføringer, attentater og storstilt narkohandel. De to mennene var toppskikkelser i FARC, en geriljagruppe som frem til 2016 lå i en blodig og dødbringende krig med colombianske myndigheter. (...) – Hele freden står i fare, sier Skretteberg.

I artikkelen blir Caritas sin tilknytning til FARC og «El Paisa» Montero utdypet:

Skrettebergs organisasjon er en av flere som driver prosjekter for å få tidligere geriljakrigere og deres nærmeste inn i samfunnet. Dette anses som viktig for å unngå at eks-opprørerne dropper freden. Risikoen er at de melder seg til tjeneste hos en annen geriljagruppe, kalt ELN, eller danner kriminelle gjenger. (Aftenposten 9.12.18).

NRK reiser til jungelen i Colombia, og sikrer et «eksklusivt» møte med FARC-krigeren: «Det er første gang han lar seg intervju, ifølge egne utsagn. Mannen som har blitt kalt Colombias Osama bin Laden er hatet av mange. Han er allergisk mot journalister og kameraer.» (...) «Oscar «El Paisa» regnes som mannen som kan avgjøre fredsprosessen i Colombia.» (NRK: 18.3.2018).

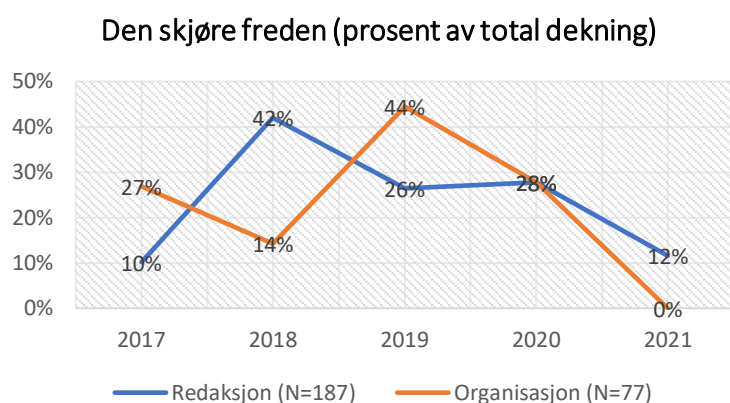
Politikk/valg er tema i 23 prosent av de redaksjonelle artiklene i «Den skjøre freden», og presidentvalget i 2018 blir forstått i lys av fredsavtalen, der presidentkandidat (og senere valgvinner) Ivan Duque er en trussel: «Ivan Duque er håndplukket av Álvaro Uribe, Colombias mektige ex-president. Uribe har kjempet en hard kamp mot fredsavtalen, og mange frykter at han vil ha avgjørende innflytelse på den nye presidenten.» (NRK: 18.6.18). Eksempler på andre trusler i denne tolkningsrammen er ELN-geriljaen, som fortsatt ikke har skrevet under på noen fredsavtale, og andre kriminelle- og paramilitære grupper som har utnyttet tomrommet etter FARC til ulovlige virksomheter, koronaviruset, og misnøye blant befolkningen, som særlig uttrykkes under demonstrasjoner i 2019 og 2021. Med tittelen «Korona truer fredsavtalen i Colombia» skriver NRK om økende drap på bondeledere, urfolksledere og tidligere geriljasoldater: «En viktig grunn til at drapstallene øker, er at pandemien tvinger ofrene til å holde seg i sine boliger, der fredsavtalens fiender vet hvor de skal finne dem». Det skriver Caritas Norge i en orientering til NRK.» (NRK: 22.7.20). «Fredsavtalens fiender» er en forenkling av de ansvarlige i Colombias tragiske drapsstatistikk. Kanskje det er enklere for norske lesere å forstå alvoret, dersom drapsmennene fremstilles som fiender av en fredsavtale vi kjenner til?

En ingress i VG viser hvordan demonstrasjonene i 2021 også satte fredsavtalen på spill:

«Demonstrasjonene sprer seg i Colombia. Generalsekretær i Caritas, Martha Rubiano Skretteberg, mener sinnet mot regjeringen kan sette fredsavtalen i fare.» (VG: 13.5.21). I denne artikkelen får Skretteberg frem FARC-perspektivet, og myndighetenes «brutte løfter»:

- 271 tidligere FARC-soldater har blitt drept, og det har skapt mye reaksjoner og ikke minst – redsel. De føler seg truet. (...) Skretteberg fortsetter: – Rapportene jeg har fått i dag viser at demobiliserte FARC-soldater begynner å følge med i rekkene av dem som protesterer. De er misfornøyde, og de er frustrert over at regjeringen ikke har levert.

Figur 9 viser at organisasjonene skrev om fredens utfordringer allerede i 2017. De er en sentral kilde i de redaksjonelle artiklene med denne tolkningsrammen, som i stor grad omhandler politikk, valg og FARC-geriljaens opplevelse av myndighetenes brutte løfter. I tekster på egne nettsider bruker organisasjonene denne rammen først og fremst i artikler om fredsavtalen (i 2017) og om drap på menneskerettighetsforkjempere (i 2018, 2019 og 2020). Siden 2019 har Colombia vært det landet i verden med flest drepte menneskerettighetsforkjempere per år. Det kan forklare hvorfor rammen utgjør 44 prosent av de organisasjonsskrevne artiklene i 2019:

Figur 10: Grafene viser at «Den skjøre freden»-rammen tar over for suksesshistorien i det redaksjonelle innholdet og utgjør nesten halvparten av artiklene (42 prosent) i 2018. Samme året vant fredsavtalemotstander Ivan Duque presidentvalget i Colombia. Organisasjonene er en viktig kilde i historiene om «Den skjøre freden» og FARC-soldatenes opplevelse av myndighetenes brutte løfter.

Narcos

Narcos-rammen omfavner de brutale historiene fra Colombia, og kan gi leseren inntrykk av at drap, kidnappinger, korrupsjon, bomber og terror er en del av hverdagen til det colombianske samfunnet. Virkelighetens «Narcos» er en historie som selger, og den bekrefter fortellingen mange kjenner fra Netflix-serien med samme navn: «I årevis levde Bogotas innbyggere med vedvarende frykt for å bli rammet av et bombeangrep fra Pablo Escobars narkokartell eller geriljakrigere. Men etter hvert som konflikten ble trappet ned, har sikkerhetssituasjonen bedret seg.» (NTB-artikkel: NRK: 17.1.19; Aftenposten: 18.1.19). «Narcos» omhandler kokainkongen Pablo Escobar og narkotikakrigen på 80- og

90-tallet. Serien har blitt kritisert for å gi inntrykk av at Pablo Escobar forårsaket konflikten og volden i Colombia alene, og for å glamorisere livet som narkotikasmugler (Bull, 2021a, s. 139; Cué, 2016).

NARCOS	
KATEGORI/Temagruppe	Narkotika, kriminalitet, vold, drap, uro, korrupsjon, terror, kidnapping, bilbomber, kaos
Generisk ramme	Konflikt
PROBLEM	Kokainproduksjon medfører drap og brutalitet.
ÅRSAK	Stor fortjeneste, narkotikakarteller, maktvakuum etter FARC.
KONSEKVENNS	Ødeleggelse av natur, regnskog, drap på sosiale ledere og menneskerettighetsforkjempere, USAs narkokrig.
MORALSK VURDERING	Kokainproduksjonen er en av fredens største trusler (Caritas)
FORSLAG TIL LØSNING	Fredsavtale må følges opp, økonomisk utvikling i Colombia.
NØKKEWORD	Narkoimperium, penger, bestikkelser, massakrer, blodige angrep, Gulf-klanen, Escobar, krig, menneskehandel, utpressing, ulovlig gruvedrift og drap, mafiametoder, Narkokongen, brutalitet
Narrativ, verdi, arketype, mytisk figur	<i>Netflix-Narcos, Robin Hood</i>
EKSEMPEL	https://www.nrk.no/urix/colombias-mektigste-narkokartell_-vil-overgi-seg-og-ha-vapenhvile-1.13827576
KILDE 1 (kun én førstehåndskilde)	Martha Skretteberg

Figur 11: *Narcos: Rammeenheter*

Pablo Escobars navn nevnes i tittelen på 14 prosent av avisartiklene med denne tolkningsrammen. Avisartiklene om verdenshistoriens rikeste og mest voldelige narkotikabaron skrives delvis med fascinasjon, med en fremstilling av Pablo Escobar som Colombias egne Robin Hood:

Et liv i sus og dus: Mange peker på at mer enn 15 tonn kokain hver dag ble smuglet inn i USA, noe som gjorde kartellets smugling til en særdeles lukrativ forretning (...) Den enorme formuen brukte Pablo Escobar blant annet på å bygge et liv i overdådig luksus sammen med familien sin. For noen av pengene bygget han eiendommen Hacienda Nápoles. Her drev narkobaronen en privat dyrehage med blant annet flodhester, elefanter, sjiraffer og antiloper. (...) Den karismatiske narkobossen brukte også formuen på prosjekter for fattige, og bygget både skoler og sykehus for sine landsmenn. (VG: 4.1.17).

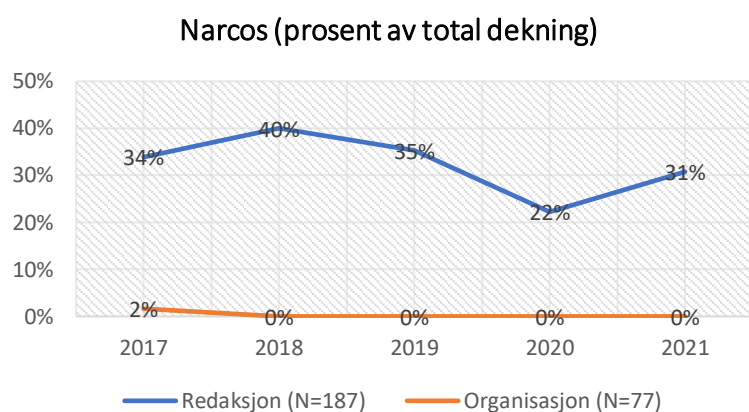
Noen handlinger er så brutale at de beskrives distansert, som en oppdiktet fortelling, heller enn å beskrive virkeligheten for tusenvis av uskyldige colombianere: «Narkobaronen svarte med å gå til krig mot myndighetene. Han utlovet en dusør på 2000 dollar eller nærmere 20.000 kroner for hver politimann som ble tatt livet av, og hundrevis av politifolk ble skutt og drept eller offer for bilbomber.» (NRK: 15.12.17). Andre colombianske narkokonger og narkodronninger er også ettertraktet stoff i norsk presse:

Griselda Blanco blir den dag i dag betraktet som en pioner innen narkotikasmugling. Hennes kreativitet kom blant annet til uttrykk i at hun eide en undertøybutikk i Medellín, som spesielt designet BH-er og truser med små lommer, hvor det kunne gjemmes kokain (...) Hun var kjent for å drive sin virksomhet med fast hånd og omga seg med ansatte som var klare til å håndheve hennes ønsker på voldelig vis, og ofte med døden til følge (...) kokainens gudmor ble i sin levetid bare direkte knyttet til drapene på tre mennesker, selv om hun ble satt i forbindelse med 40 drap og mistenkt for enda flere. (VG: 2.1.17)

I Narcos-fortellingene kommer historien om landets kokabønder i skyggen av de største, og mest voldelige baronene. Skrivestilen i disse sakene bærer preg av klipp- og limjournalistikk med innhold fra internasjonale medier og nyhetsbyråer. Et unntak er VG-reportasjen om kokabonden Anibal, som er skrevet fra et fjellområde sørvest i Colombia. Denne reportasjen får frem kokabøndenes perspektiv:

– Få av oss ønsker å dyrke koka, vi vet jo hva det ofte blir brukt til, men vi har ikke noe reelt valg. Å frakte tomater, bananer og kakao i mange timer på dårlige veier, gir ikke profitt. Selv dyrker jeg frukt og grønt mest til eget bruk, men som dere kan se, er det mye som bare råtner, forteller han. (...) I en bratt skråning der Anibal har latt plantene gro seg høye og uoversiktlige, ligger to godt skjulte skur. Disse stiller bonden til disposisjon for kriminelle mennesker som fremstiller kokain fra koka-plantene. (VG: 2.9.17).

Ifølge reportasjen mener Anibal at fredsforhandlingene foregikk bak kokabøndenes rygg, og at avtalens punkt fire, planen for å stoppe colombiansk kokainproduksjon, ikke er praktisk mulig: «Mens bøndene krever en sterkere infrastruktur før de kvitter seg med kokaplantene, slik at de effektivt kan begynne å frakte legale kultiver til byene, mener regjeringen at de ulovlige plantene må rives opp så raskt som mulig.»

Figur 12: Narcos er den mest brukte rammen i det redaksjonelle innholdet. Andelen Narcos-fortellinger utgjør rundt en tredel av dekningen i alle studieårene, unntatt i 2020. Dette året utgjorde en artikkelserie om adopsjon 39 prosent av mediedekningen.²⁵ Organisasjonene bruker ikke Narcos-rammen i egenproduserte tekster.

²⁵ Artikkelserien om gutten som ble kidnappet og adoptert til Norge passet ikke inn i noen av studiens definerte rammer, fordi den først og fremst handler om adopsjonssaken, og ikke Colombia (forklart ytterligere i avsnittet som beskriver rammeprosessen, på side 53).

Dikotomi

I «Dikotomi»-rammen handler artiklene først og fremst om store demonstrasjoner i Colombia, der folket protesterer mot økonomiske ulikheter, korrupsjon og politikken til president Ivan Duque. Etter fredsavtalen har det vært to omfattende bølger av demonstrasjoner, en i 2019 og en i 2021. I det redaksjonelle utvalget handler 88 prosent av artiklene med «Dikotomi»-rammen om demonstrasjonene i 2019. Fortellingene med denne tolkningsrammen baserer seg på to motpoler, den latinamerikanske makteliten mot det undertrykte folket, og går hånd i hånd med norske verdier om likestilling.

DIKOTOMI	
KATEGORI/Temagruppe	Demonstrasjoner: (Folket mot eliten), Urbefolkning: nøkkel til beskyttelse av regnskog/truet av korona, undertrykkelse av samfunnsgrupper (f.eks homofile), urbefolkning/afrocolombianere mot storsamfunnet
Generisk ramme	Konflikt
PROBLEM	Kulturell og økonomisk undertrykking,
ÅRSAK	Sosioøkonomiske maktstrukturer fra slavetiden
KONSEKVENNS	Misnøye, fattigdom, store ulikheter
MORALSK VURDERING	Likestilling er avgjørende for reell fred
FORSLAG TIL LØSNING	Likestilling av ulike grupper i Colombia
NØKKELOORD	Afrocolombianske rettigheter er anerkjent i den colombianske grunnloven, men de er fortsatt ikke frie, demonstrasjoner mot en politikk som kun gagnar eliten,
Narrativ, verdi, arketype, mytisk figur	Verdi: Likestilling , Arketype: Rebellen
EKSEMPEL 1	https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/RRnRXW/store-demonstrasjoner-mot-regjeringen-i-colombia-inspirert-av-chile-og-ecuador
KILDE 1	Steinar Sæther
EKSEMPEL 2	https://www.latin-amerikagruppene.no/artikkel/2017/03/22/frie-men-likelevel-fanget

Figur 13: Dikotomi. Rammeenheter

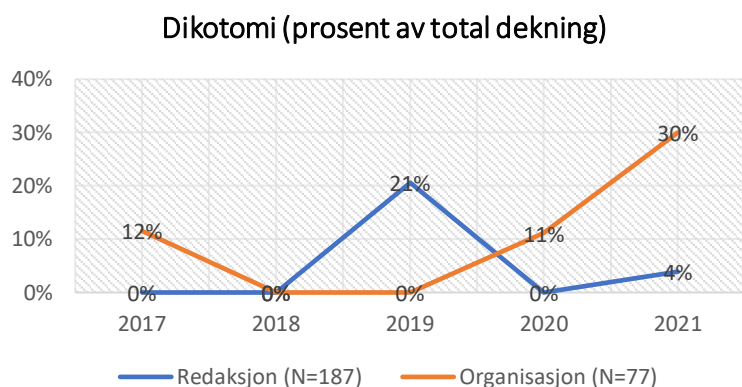
VG og NRK har i hver sin NTB-baserte artikkel gjengitt sitater fra Steinar Sæther, førsteamanuensis i latinamerikanske studier ved Universitetet i Oslo (VG/NTB 22.11.19; NRK/NTB 26.11.19). Sæther er «sikker på» at demonstrantene i Colombia er inspirert av lignende opptøyer i Ecuador, Bolivia og Chile, men at årsakene er ulike. President Ivan Duque har, ifølge Sæther, vært i en svak posisjon siden han fikk makta i 2018, og er mislikt både til høyre og venstre i politikken:

– I tillegg blir Duque angrepet fra høyresiden og tidligere president Álvaro Uribe for å ikke være hard nok mot det de oppfatter som terrorister og den gamle geriljaen. Presidenten lovet flere gjennomgripende reformer da han ble valgt, som han ikke har klart å få gjennom. Dermed har han blitt en litt handlingslammet president, sier Sæther (VG/NTB: 22.11.19).

88 prosent av artiklene med «Dikotomi»-rammen er skrevet av NTB, og Aftenposten har kun publisert NTB-skrevne artikler med denne rammen. NTB-artiklene likestiller i stor grad demonstrantenes og politiets bruk av vold:

I sentrum av Bogotá kastet en mindre gruppe maskerte mennesker egg på politiet, som svarte med tåregass. Det ble også meldt om sammenstøt i andre deler av hovedstaden, samt ødeleggelser av busser og blokkerte veier. I byen Cali ble det innført portforbud fra klokken sju på kvelden lokal tid. (...) Minst åtte sivile og 28 politibetjenter skal ha blitt skadd i sammenstøtene. Ti personer skal være pågrepet, og 22 ble holdt midlertidig av politiet, skriver nyhetsbyrået Reuters. (AP (NTB): 22.11.19).

I det organisasjonsskrevne innholdet blir dikotomien også synlig i historier om afrocolombianerne-, skeive- og småbønder- (LAG), samt urbefolkning- (Regnskogfondet) -mot storsamfunnet. Disse perspektivene er ikke synlige i de redaksjonsskrevne artiklene. Det kan også forklare hvorfor redaksjonene og organisasjonene bruker denne tolkningsrammen ulike år, slik grafen under viser:

Figur 14: Redaksjonene brukte «Dikotomi»-rammen mest i forbindelse med demonstrasjonene i 2019. Demonstrasjonene i 2021 ble i større grad rammet inn av historier om (manglende) ytringsfrihet.

Ytringsfrihet

«Ytringsfrihets»-rammen handler om colombianere som i ulike situasjoner blir hindret i å si sin mening i det offentlige rom. Fredelige demonstranter blir møtt med vold, bortføringer, drap og seksuelle overgrep fra politi og offentlige styrker. Sosiale ledere og miljøforkjempere blir truet, og i flere tilfeller drept, av kriminelle aktører.

YTRINGSFRIHET	
KATEGORI/Temagruppe	Demonstrasjoner (voldelig politi), drap på sosiale ledere (som snakker høyt), fengsling av sosiale ledere, voldsbølge mot politisk aktivisme. drap på miljøaktivister og menneskerettighetsforkjempere.
Generisk ramme	Menneskelig interesse/Moral
PROBLEM	Det er ikke trygt å ha egne meninger i Colombia. (Fredelige) demonstranter blir møtt av voldelig politi og militære. Flere drap og forsvinninger. Farlig å kjempe for natur og rettferdighet.

ÅRSAK	Myndighetene. Forverring av levekår, uretthet og økende fattigdom. Mangelfull implementering av fredsavtalen. Manglende vilje hos regjeringen til å imøtekomme krav, demonstranter betraktes som voldelige oppviglere.
KONSEKVENNS	Demonstrasjoner og uro, drap på sosiale ledere, Fredsavtale i fare. "Livsfarlig å delta i demokratiet" (Caritas). Colombia er verdens farligste land for miljøaktivister.
MORALSK VURDERING	Ytringsfrihet er en menneskerett
FORSLAG TIL LØSNING	Hjelp fra vesten, implementering av fredsavtalen. Ytringsfrihet. Press på colombianske myndigheter.
NØKKELOORD	farlig for de som hever stemmen, demokrati under press, fredelige demonstrasjoner, rett til å demonstrere, tidligere FARC-soldater (og nå demonstranter), livsfarlig å delta i demokratiet, politisk misnøye, protest mot politiets voldsbruk
Narrativ, verdi, arketype, mytisk figur	Verdi: Ytringsfrihet, Arketype: Helten
EKSEMPEL 1	https://www.nrk.no/urix/colombia_-_blodig-oppstand-mot-myndighetene-1.15486664
KILDE 1	Diego Marin Rios (LAG)

Figur 15: Ytringsfrihet: Rammeenheter

«Ytringsfrihets»-rammen skiller seg fra «dikotomi»-rammen ved at den generiske rammen i majoriteten av disse sakene er *menneskelig interesse*, der et ansikt knyttes til fortellingen, mens den generiske rammen i «dikotomi»-rammen er *konflikt*. Mens artiklene med «dikotomi»-rammen i stor grad er skrevet av NTB, med offentlige myndigheter og internasjonale nyhetsbyråer som kilder, er artiklene med «Ytringsfrihets»-rammen skrevet av journalistene selv (94 prosent). Journalistene har fått uttalelser fra streikende colombianere på telefon, og de har snakket med representanter fra norske organisasjoner (LAG, Caritas og Amnesty Norge), norske fagfolk og norske politikere. Troen på ytringsfrihet er sterkt forankret i norsk og vestlig kultur. Ved at publikum får oppleve demonstrasjonene gjennom colombianere, oppfyller journalistene nyhetskriteriet *identifikasjon*, og fortellingene fremstår enda sterkere: «– Vi er ødelagte, sier Milena Meneses. Hun mistet sin eneste sønn, Santiago (19) under de kraftige demonstrasjonene i Colombias hovedstad Bogotá i helgen.» (VG: 6.5.21). Og:

Den yngste som har blitt drept, var en gutt på bare 11 år. – Politivolden er overdreven. Vi er derfor nødt til å forsvare oss med stokker, steiner og andre våpen som ikke er drapsvåpen. For myndighetene bruker våpen fra hæren mot oss – som rifler, bomber og granater, sier «Jose». (...) Vi kaller ham «Jose», fordi vi ikke kan bruke hans egentlige navn av sikkerhetsgrunner. (...) «Jose» og vennene hans i Cali, sier at å demonstrere mot myndighetene i Colombia, er noe av det farligste du kan gjøre. (NRK: 8.5.21).

Arketypen i «Ytringsfrihets»-rammen er «helten», som kjemper på vegne av befolkningen, til tross for konsekvensene. Artiklene benytter colombianske menneskerettsorganisasjoner og internasjonale aviser som kilder til tall på antall skadede og drept (og annen informasjon om hvordan demonstrasjonene utspiller seg): «Minst 37 mennesker er drept, mange har forsvunnet og minst 1700

har blitt offer for politivold, ifølge menneskerettighetsgrupper» (NRK: 8.5.21). De colombianske myndighetene oppga andre tall på antall skadede og drepte demonstranter, men disse ble i liten grad gjengitt i norske og internasjonale medier i 2021 (i motsetning til i 2019). Den colombianske avisen El Nuevo Siglo kritiserte hvordan internasjonale medier skrev om demonstrasjonene i Colombia. I nyhetsanalysen «Slik ser verden på situasjonen i Colombia» («Así ve el mundo la situación que enfrenta Colombia»), publisert 9.5.21, skrev de at verden var mer opptatt av politiets voldelige reaksjoner og overdrevne maktbruk enn den nasjonale dialogen president Duque inviterte til: *«Alle gir de offentlige styrkene skylden for dødsfallene, selv om flere av de døde er uniformerte menn».* I kapittel 2 skrev jeg om hvordan colombianske medier har og har hatt et «bemerkelsesverdig» godt forhold til landets myndigheter (og andre makthavere). Juan Gabriel Uribe Vegalara, redaktør i El Nuevo Siglo, er også advokat og politiker (medlem av det konservative partiet Partido Conservador), og har tidligere jobbet som senator og minister for miljø og bærekraftig utvikling i Colombia (La silla vacia, 2021).

Latin-Amerikagruppene i Norge – Demonstrasjoner og kamp for miljøet

Nesten en tredel av artiklene til LAG er skrevet med «Ytringsfrihets»-rammen. 67 prosent av disse artiklene handler om drap på menneskerettighetsforkjempere og kampen om naturressursene, mens 27 prosent handler om demonstrasjonene i 2019 og 2021 (se figur 16). Da demonstrasjonene brøt ut våren 2021, sendte daværende LAG-leder Diego Marin Rios ut en pressemelding til norske medier. Denne kan ha påvirket hvordan norske medier tolket og rammet inn demonstrasjonene:

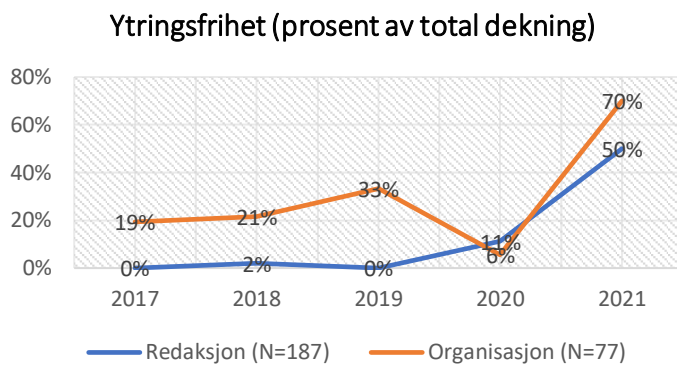
- At en folkevalgt president setter inn hæren mot sin egen befolkning for å dempe protestene er meget urovekkende, og bryter med retten til organisering og sosial demonstrasjon. Protestene viser en befolkning som har fått nok av en politikk som bare gagnar eliten i landet og som krever strukturelle endringer. - Diego Marin Rios, daglig leder i LAG. (LAG 4.5.21; NRK: 7.5.21).

NRK-artikkelen, publisert tre dager senere, gjenga ordrette sitater fra pressemeldingen, og brukte den samme colombianske menneskerettighetsgruppen som kilde til informasjon (med oppdaterte tall): *«Ifølge mange menneskerettsforkjempere har politi og militære gått svært brutalt frem mot demonstrantene. Den colombianske menneskerettsgruppen Temblores opplyser at minst 26 mennesker er døde i opptøyene.» (NRK: 7.5.21).*

Regnskogfondet – «En kamp på liv og død.»

«Ytringsfrihet» er den nest mest brukte tolkningsrammen til Regnskogfondet (etter «Den gode hjelperen»). Artiklene handler om drap på miljøforkjempere og miljøforkjempers (dødelige) kamp om naturressursene: *«De fleste drepes for sin motstand mot utvinning av naturressurser. I jakten på*

profitt står miljøaktivistene midt i skuddlinjen til militæret, politiet, geriljaen, paramilitære grupper eller leiemordere hyrt inn av olje- og gruveselskaper. Listen er lang. Fiendene er mange.» (RF: 1.11.17). Regnskogfondet er også kilde i en NRK-sak om 34-år gamle Sandra Peña, guvernøren som ble drept «fordi hun ikke likte kokaplantasjene i de frodige åssidene» (NRK: 22.4.21). I denne artikkelen mener Regnskogfondet at det må legges press på Colombia for å godkjenne Escazu-avtalen, verdens første avtale som verner miljøvernere: «– Drapet er forferdelig. Å beskytte miljøet har blitt en kamp på liv og død i Colombia, sier Borghild Tønnessen-Krokan, seniorrådgiver i Regnskogfondet.»

Figur 16: Bruk av «Ytringsfrihets»-rammen økte i forbindelse med demonstrasjonene i 2021, og LAG var en synlig kilde i den redaksjonelle dekningen. Mens redaksjonene hovedsakelig knytter artikler om demonstrasjoner til «Ytringsfrihets»-rammen, bruker organisasjonene denne rammen i historier om drap på menneskerettighetsforkjempere og kamp om naturressursene.

Kampen om naturressursene – et manglende perspektiv

Som nevnt i innledningen arbeidet jeg med tolkningsrammen «Kampen om naturressursene», fordi jeg antok at jeg ville finne flere artikler om ødeleggelse av regnskog, og befolkningens kamp for å ivareta den. Det viste seg at dette perspektivet ikke var synlig før kampen ble dødelig, og derfor ble artiklene med denne rammen flyttet til «Ytringsfrihet». Jeg ønsker likevel å presentere rammen, siden dette var perspektiver jeg forventet å finne i datamaterialet.

KAMPEN OM NATURRESSURSENE	
Temagruppe	Drap på miljøaktivister og menneskerettighetsforkjempere, Regnskogødeleggelse, Tømmerhogst, gullgraving, oljevirkosomhet og jordbrukseksponasjon, <i>Regnskogsaker: Amazonas brenner, økt avskoging, nærmer seg vippepunkt</i>
Generisk ramme	Konflikt
PROBLEM	Hvem skal være den legitime eieren og brukeren av naturressursene i Latin-Amerika. Ødeleggelse av natur
ÅRSÅK	Jakten på profitt. Kokaindyrking, industri, hogst. Nye maktvakuum etter FARC (fredsavtalen)
KONSEKVENNS	Colombia er verdens farligste land for miljøaktivister.
MORALSK VURDERING	Norske verdier om et godt liv i pakt med naturen
FORSLAG TIL LØSNING	Bevare regnskogen
NØKKELOORD	protest mot oljeutvinning, politiet, geriljaen, paramilitære grupper eller leiemordere hyrt inn av olje- og gruveselskaper, oljesøl, et liv på flukt, trusler fra oljeselskaper og myndigheter, Escazu-avtalen, regnskogens voktere, urbefolkning

Narrativ, verdi,
arketype, mytisk figur

Verdi: *Et godt liv i pakt med naturen*

EKSEMPEL 1

<https://www.aftenposten.no/verden/i/e8XXn4/frykter-amazonas-naermer-seg-farlig-vippepunkt>

KILDE 1

Øyvind Eggen, generalsekretær i Regnskogfondet

KILDE 2

Økosystem-professor Yadvinder Malhi

KILDE 3

Torkjell Leira, seniorrådgiver ved Naturhistorisk museum og ansvarlig for nettstedet brasileira.no

Figur 17: Kampen om naturressursene: Rammeenheter. Eksempelet viser en artikkel om den brasilianske delen av Amazonas. Denne artikkelen er ikke med i det redaksjonelle utvalget, men er et eksempel på perspektiver som mangler i mediedekningen av colombiansk Amazonas.

«Kampen om naturressursene» skiller seg fra «Ytringsfrihets»-rammen ved at rammens hovedfokus er verdien av naturressursene i Colombia, og konsekvensene av avskoging av colombiansk Amazonas. Antagonistene i denne fortellingen er industri- og kriminelle virksomheter som ønsker profitt på bekostning av naturen. Da jeg leste gjennom artiklene på nytt, slo det meg at ulovlige virksomheter og avskoging ikke var vektlagt, og at regnskogen kom i skyggen av menneskene som ble drept i forsøket på å bevare den. Det var også sparsomt skrevet om hvilken verdi den colombianske regnskogen har for de som bor der, for dyrelivet og for klimaet. «Regnskogen i Colombia rommer noe av det rikeste biologiske mangfoldet vi har på kloden vår.» (Regnskogfondet 11.4.18). Er ikke naturressursene i Colombia en nyhet før noen dør i forsøket på å bevare de? Hvor kan norske lesere få informasjon om avskogingen av colombiansk Amazonas, og om hvordan de norske regnskogmillionene forvaltes? Ifølge regjeringen.no er Colombia et av verdens viktigste regnskogland. Regnskogfondet startet først å arbeide med Colombia i 2016, ett år etter at den norske skogavtalen ble inngått. Ville vår forståelse av og interesse for Colombia vært annerledes dersom det fantes flere saker om regnskog, biologisk mangfold og konsekvenser av avskoging på grunn av ødeleggende industrier?

Den gode hjelperen

«Den gode hjelperen» består av artikler om norsk innsats, engasjement, satsning og ansvar i Colombia. I denne rammen kan/bør/må Norge og Vesten bidra for å løse problemene i Colombia, enten det er kriminalitet og uroligheter, en mislykket fredsavtale, bevaring av regnskog, massakre, drap på menneskerettighetsforkjempere, flyktningkrise eller demonstrasjoner og misnøye.

«Statsminister Erna Solberg danser seg inn i hjertene hos både urfolk i Amazonas og Colombias president med lovnad om 400 norske regnskogmillioner i året frem mot 2025.» (NRK: 11.4.18).

Hjelperen er en arketype som representerer omsorg, og som motiveres av å beskytte folk mot fare og å være til tjeneste (Nordhagen & Rogne, 2020, s. 19).

De har god grunn til å ta med seg den norske statsministeren på dansen, urfolkene i Amazonas som nå har fått lovnader om norsk støtte for å bevare skogen de bor i. – Vi vet at en av de beste måtene å bevare skogen på, er å støtte urfolk som bor i skogen, sa Erna Solberg til heftig nikking fra høvding Absalon Arango da hun fikk være med ut i jungelen i Colombia. Fra det kalde nord til det tropiske Amazonas har det kommet norsk besøk, for å forsøke å tette en av verdens største lekkasjer av karbon. (NRK: 11.4.18).

DEN GODE HJELPEREN	
KATEGORI/Temagruppe	Norge bør hjelpe, Norges støtte til regnskog/Regnskogsatsning, Nødvendig med økt norsk innsats, Norges ansvar, Organisasjonenes arbeid
Generisk ramme	Ansvar
PROBLEM	Krig og uro i Colombia. Avskoging. Massakre. Drap på sosiale ledere og menneskerettighetsforkjempere.
ÅRSAK	Maktvakuum etter FARC, kriminelle bander, store forskjeller, treg/mislykket implementering av fredsavtale,
KONSEKVENNS	Fredsavtalen (og planetens fremtid) i fare.
MORALSK VURDERING	Norge har et sosialt ansvar for å skape fred, rettferdighet og for å bevare regnskog. Regnskogen er avgjørende for planetens fremtid. Norge er i en spesiell posisjon for å påvirke verdenssamfunnets innsats mot avskoging
FORSLAG TIL LØSNING	Norge og vesten må bidra for å løse Colombias problemer (for eksempel gjennom fredsavtale og skogavtale). Legge press på myndighetene
NØKKEWORD	Det internasjonale samfunnet må hjelpe til, rettferdighet, menneskerettighetsforkjempere, skogavtale, posisjon i FN,
Narrativ, verdi, arketype, mytisk figur	<i>Arketype: Hjelperen, «Giveren» og «de andre/mottakeren»</i>
EKSEMPEL 1	https://www.aftenposten.no/verden/i/eK3RBy/drap-og-forsvinninger-preger-colombia-naa-maa-norge-paa-banen-mener-org
KILDE 1	LAG: Diego Marin Rios
KILDE 2	Benedicte Bull (ekspert)
KILDE 3	CARITAS: Martha Skretteberg

Figur 18: Den gode hjelperen: Rammeenheter

Det underliggende narrative i «Den gode hjelperen» er Norges identitet som freds- og bistandsnasjon, en forestilling om at vi er i posisjon til å hjelpe andre. Hjelperen kan også ha rollen som altruisten og den gode samaritan, slik historiker Terje Tvedt (2004) har beskrevet det norske selvbildet tidligere. Forestillingen om gode og fredelige Norge («giveren»), som hjelper det fattige og krigsherjede «andre» («mottakeren»), treffer hjertet til norske lesere, og påvirker hvordan vår identitet og dype kulturelle konstruksjoner av verden og av andres virkelighet skapes og opprettholdes (jfr. Tvedt, 2004, s.10.). Dette norske selvbildet er behagelig, og overskygger negative konsekvenser av norsk tilstedeværelse i Colombia, som naturødeleggende norske investeringer og næringsvirksomheter. Et stykke ut i artikkelen om Ernas regnskogsatsning i Colombia, nevner NRK at avskogingen av colombiansk Amazonas har økt etter fredsavtalen. Men det er bare norske og

colombianske statsledere som får uttale seg om den alvorlige situasjonen. De fremstilles som handlekraftige, og i stand til å fikse problemet:

Da FARC-geriljaen hadde jungelen som tilholdssted var det mange områder som var utilgjengelige for landbruk og hogst. Etter at freden kom, har avskogingen økt med 44 prosent fra 2015 til 2016. De to statslederne tror de skal greie å snu trenden. – Den norske statsministerens besøk er en god motivasjon og et dytt for å opprettholde og forsterke arbeidet vi gjør, sier president Santos til NRK i Colombia. Hverken klima- og miljøministeren eller statsministeren er engstelige for at pengene skal gå til korrupsjon. – Vi gir ingen utbetalinger uten at det er sikre, uavhengig verifiserte resultater, sier klimaminister Ola Elvestuen.

Ingen av redaksjonene i denne studien har fulgt opp skogavtalen og de norske regnskogmillionene i Colombia. Da ville de funnet ut at avskogingen fortsatte å øke etter Ernas dans i Amazonas; hele 57,9 prosent mellom 2016 og 2020, ifølge tall fra Global Forest Watch (*Colombia Deforestation Rates & Statistics* | GFW, 2021).

Organisasjonene som «den gode hjelperen»

Norske frivillige organisasjoner fremstår som typiske Hjelper-arketyper. De er organisatorer av den norske altruismen, og organisasjonens ledere vokter norsk moral (Tvedt, 2004, s. 8). Før Erna reiste til Colombia i 2018, skrev lederen i Regnskogfondets Amazonas-avdeling en kronikk med reiseråd til statsministeren. Kronikken ble publisert i Dagsavisen og på Regnskogfondets nettside:

Jeg vet ikke om du under ditt besøk vil bli fortalt at avskogingen i landet nylig økte med nesten 50 prosent på ett år. For samtidig som landet forsøker å stable freden på beina, har en ny strid oppstått: Kampen om landets rike naturressurser. De gigantiske regnskogstrærne ryddes unna for å gi plass til kveg, jordbruk, cocoplantasjer, mineralutvinning og industrijordbruk. Veiene som nå bygges på kryss og tvers av jungelen legger til rette for raseringen av naturen. Mellom 60 og 70 prosent av tømmerhugsten skjer ulovlig. Fredsprosessen har gjort at investorer nå tør å gå inn i store utvinningsprosjekter, noe som var risikofylt da landet var under FARCs kontroll. (Regnskogfondet: 11.04.18).

Statsministeren blir oppfordret til å sette en grense for landbruksekspanjonen, som ikke går på bekostning av regnskogen, til å fremme bekymring for sikkerhetssituasjonen til miljøaktivister og urfolkledere, og til å kreve at opprettelsen og beskyttelsen av urfolksterritorier blir en del av skogsamarbeidet mellom Norge og Colombia: «Disse rådene får du fordi du er statsminister i det landet i verden som gjør mest for å redde verdens gjenværende regnskoger, og også fordi vi begge vet at nå haster det. Det er din og min generasjon som må klare å redde den regnskogen som er igjen.». Det finnes andre eksempler på at organisasjonsledere i denne studien «vokter den norske moralen» når de uttaler seg i media:

– Den folkevalgte regjeringen dreper sin egen befolkning på åpen gate, med sin egen politistyrke. Det er som å se en film fra 70-tallet. Det minner om diktaturene i Chile og Argentina, sier Diego Marin Rios. (...) – Det viktigste er å stoppe dette blodbadet. Det internasjonale samfunnet må hjelpe til med å etablere dialog mellom partene, sier han. (...) – Det colombianske samfunnet er svært polarisert, og tilliten til myndighetene er på et bunnivå. For å få i gang en dialog trengs støtte, sier Martha Rubiano Skretteberg fra Caritas. – Norge, som sentral tilrettelegger for den historiske fredsavtalen fra 2016, nyter stor tillit. (AP: 9.5.21).

«Den gode hjelperen» er den mest brukte tolkningsrammen i det organisasjonsskrevne innholdet (29 prosent), mens bare 5 prosent av de redaksjonelle artiklene er skrevet med denne rammen (se figur 19). Caritas og Regnskogfondet har brukt tolkningsrammen mest, med henholdsvis 67 prosent (Caritas) og 44 prosent (Regnskogfondet) av egne nettartikler. Artikler om organisasjonenes eget arbeid blir ofte rammet inn med «Den gode hjelperen». Flere av artiklene til Caritas handler om egne prosjekter i Colombia, som inkluderer fredsarbeid, reintegrering av FARC-soldater, fiske- og grønnsaksproduksjon, utdanning og akvakultur:

(...) gjennom Caritas' program har de nå fått et alternativ til en hverdag preget av brutalitet og vold. Hos Caritas får ungdommene tilbud om utdanning, sosiale aktiviteter og psykososial støtte. (...) Kirken og Caritas er de eneste som kan drive organisert arbeid i de mest voldelige og utsatte områdene i Bogotá og Medellín. Men det hjelper. Flere av områdene har blitt mye sikrere og mer levelige de siste årene. (Caritas: 29.5.17).

Martha Skretteberg blir beskrevet som colombianer og kjenner av landet.

Caritas Norge og generalsekretær Martha Skretteberg (i permisjon) har jobbet i tiår for at håpet om fred nå kan bli en realitet. (...) De siste årene har Skretteberg besøkt Colombia en rekke ganger. – Tett kontakt med både FARC-ledere, kirkelige ledere og representanter i lokalsamfunnene er viktig for å sikre en varig fred i landet, forteller hun. (Caritas: 4.9.17).

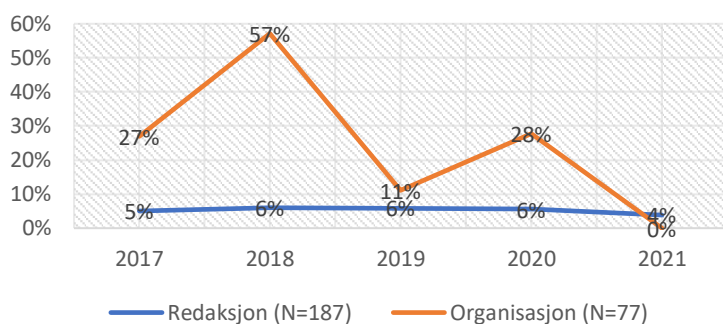
Caritas skrev også en artikkel i forbindelse med Colombia-reisen til Erna Solberg, og knyttet besøket opp til eget arbeid: «Under besøket lanserer Caritas Norge vårt samarbeidsprogram med blant andre YARA. Kaffeprogrammet er støttet av Norad og har som mål å gi arbeid og inntekt til småbønder i tidligere FARC-kontrollerte områder.» (Caritas: 9.4.18). Artikkelen hovedbilde viser en mann med røde, slitte klær, et grønt skjerf, hatt og gummistøvler. Han står på en rødbrun jordfleck og spikker på en pinne, omringet av grønne åssider. I bildeteksten står det: «En bonde arbeider på gården sin i Florencia i Caquetá, hvor ti familier slått seg ned for å drive jordbruk. Noen av mennene har tidligere vært med i FARC-geriljaen. Området er neglisjert av myndighetene og Caritas hjelper dem med tilgang til markeder.» I en annen artikkel, publisert i forbindelse med Oslo Tropical Forum tre måneder senere, uttrykker Caritas bekymring for regnskogen i Colombia. De beskriver

regnskogens betydning for å bremse klimaendringene, og for verdens dyre- og plantearter. Forlatte FARC-områder har blitt mer utsatt for landbruk og hogst:

Julianna Velderama i Caritas Colombia mener at en mer direkte kamp mot kriminell aktivitet må til dersom man skal klare å bevare regnskogen. – De som står bak må rettsforfølges og straffes. I tillegg bør prioriteringene styres av behovene i lokalsamfunnene, og en utviklingsmodell som gir forrang for de fattigste og tjener det/et felles gode, sier hun. Caritas Colombia har programmer for bærekraftig utvikling for småbønder i Amazonas og jobber i tillegg med å bevisstgjøre folk om viktigheten av å ta vare på regnskogen. (Caritas: 16.7.18).

Figur 19 viser at det er organisasjonene som bruker «Den gode hjelper»-rammen i egenskrevne nettartikler, som en måte å fortelle om eget arbeid i Colombia, og i oppfordringer til norske myndigheter om å gjøre mer for å bedre situasjonen for menneskerettighetsforkjempere. Redaksjonene bruker tolkningsrammen for å beskrive norsk innsats i Colombia, gjennom regnskogsatsning og fredsforhandlinger, men som figur 19 viser er denne rammen lite brukt i den redaksjonelle dekingen.

Den gode hjelperen (prosent av total deking)

Figur 19: Ernas Colombiabesøk i 2018, og lansering av Caritas-prosjekter samme år kan forklare organisasjonenes høye bruk av «Den gode hjelper»-rammen dette året (57 prosent).

Dobbeltmoralen

Studiens siste ramme er «Dobbeltmoralen». Denne tolkningsrammen problematiserer Norges ulike roller i Colombia; som fredsmekler, bistandsgiver, skogvokter, næringsaktør og investor. Den generiske rammen er «ansvar», det vil si at journalisten (eller avsenderen) tillegger ansvar for enten årsaken eller løsningen på problemene (Ihlen & Allern, 2008, s. 234). I en kronikk, publisert på egne nettsider og i Klassekampen, kaller LAG Norge en «enøyd banditt» i Colombia, og mener vi må bruke begge øyne for å se vår egen rolle:

Vi mener Norge har et særlig ansvar når vi, samtidig som å være fredsgarantist, er tungt inne som næringslivsaktør i utvinningsindustrien som de samme miljøforkjempere motsetter seg i Colombia; både gjennom oljefondsinvesteringer, norske statseide og private selskap. (...) Hvorfor makter ikke norske myndigheter å berøre motsetningene i vår bistands- og næringspolitikk overfor Colombia? Hva skyldes dette tunnelsynet? (LAG: 18.12.20).

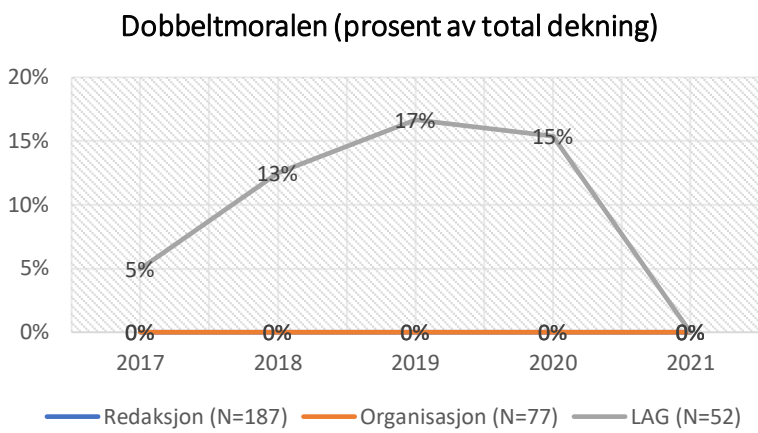
Dobbeltmoralen (LAG)	
KATEGORI/Temagruppe	Norges dobbeltroller i Colombia. Norsk næringsliv og norske investeringer i Colombia, ødeleggende industri presenteres synonymt med utvikling.
Generisk ramme	Ansvar
PROBLEM	Norsk politikk og fremferd virker kontraproduktivt for økonomi, miljø og menneskeliv i Colombia.
ÅRSAK	Norge i Colombia: Bistandsgiver, skogvokter og fredsgarantist. Samtidig næringslivsaktør i utvinningsindustrien som miljøforkjemperne motsetter seg; gjennom oljefondsinvesteringer, norske statseide og private selskap.
KONSEKVENNS	Avskoging, drap på urfolk, sosiale ledere og menneskerettighetsforkjempere, og samtidig økt inntjening til norsk næring og oljefondet.
MORALSK VURDERING	Norges ansvar som fredsgarantist og aktør i FNs sikkerhetsråd. Samstemthet i nærings- og bistandspolitikk
FORSLAG TIL LØSNING	Norge må ta ansvar og stille krav til colombiansk regjering om å sikre befolkningen trygghet og yringsfrihet, selv om dette kan bety dårligere vilkår for norsk inntjening på colombianske ressurser.
NØKKEWORD	Norge som fredsgarantist, oljefondsinvestor og næringsaktør, Smurfit Kappa, landområder og vannressurser
Narrativ, verdi, arketype, mytisk figur	<i>Enøyd banditt (LAG)</i>
EKSEMPEL 1	https://www.latin-amerikagruppene.no/artikkel/2020/12/18/norge-en-en%C3%B8yd-banditt-i-colombia
KILDE 1	rapporter fra Amnesty International og Global Witness
KILDE 2	SVs Kari Elisabeth Kaski et skriftlig spørsmål
KILDE 3	Svaret fra Utenriksministeren

Figur 20: Rammeenheter: «Dobbeltmoralen».

I teorikapittelet skrev jeg om balansen mellom norske næringsinteresser, oljeinvesteringer, miljøhensyn og humanitært engasjement i Latin-Amerika, som særlig har vært omdiskutert i Brasil (Bull, 2021a, s. 141; T. Leira, 2020, s. 9). Før studien hadde jeg en forventning om at norske medier ville være nysgjerrige på å finne ut mer om norsk tilstedeværelse i Colombia, og bidra med kritisk og uavhengig journalistikk på feltet. Spesielt fordi Colombia er et av de største mottakerlandene av norsk bistand og blant de viktigste samarbeidslandene for å redusere klimautslipp fra avskoging (Klima- og miljødepartementet, 2021b). I 2018 publiserte LAG en rapport om hvordan norske oljeinvesteringer i Colombia bidrar til å beslaglegge landområder, avskoging og driver småbønder og urfolk vekk fra egne områder (Latin-Amerikagruppene i Norge et al., 2018): «*Det er et paradoks at norske investeringer bidrar til å opprettholde konflikter som Norge på den andre siden har investert stort i for å nedskalere, eksempelvis gjennom sin avgjørende og anerkjente rolle som fredsmekler i Colombia.*» (LAG: 30.10.20). Studien av organisasjonenes rolle i Latin-Amerikadekkingen viste at norske journalister ofte anerkjenner organisasjonenes rapporter og kampanjer som kilde til informasjon, siden de er basert på grundig arbeid og research (Holland, 2017, s. 90). Likevel har ingen av mediene i denne studien fulgt

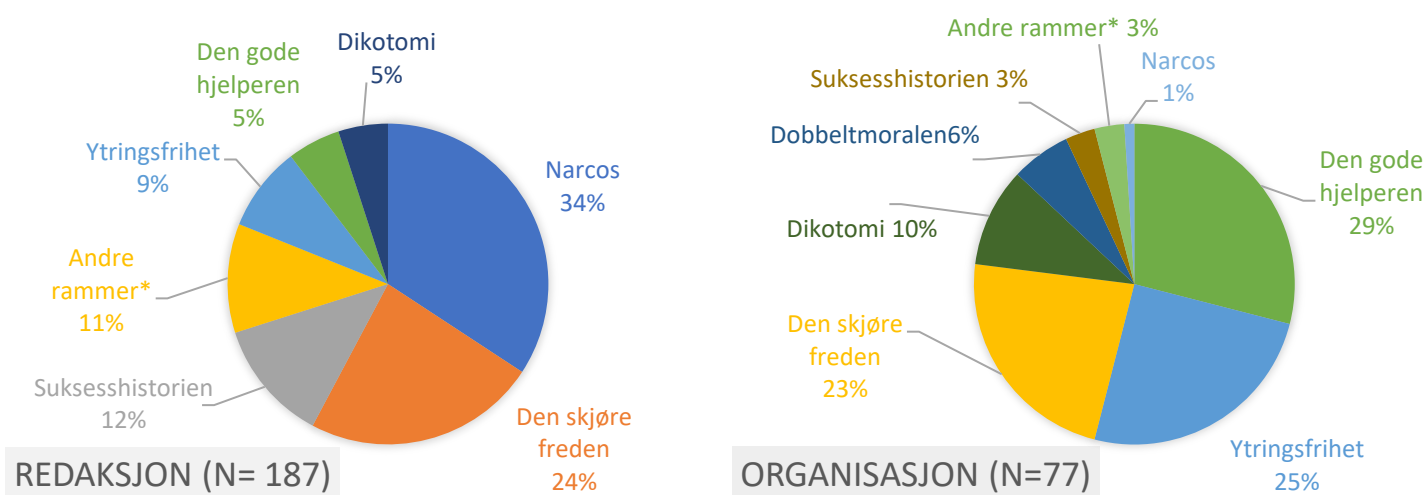
opp rapporten fra LAG, og ingen av artiklene i det redaksjonelle utvalget er skrevet med denne tolkningsrammen, slik figuren under viser.

Figur 21: Dobbeltmoralen (prosent av total dekning). LAG er den eneste organisasjonen i utvalget som har brukt denne tolkningsrammen.

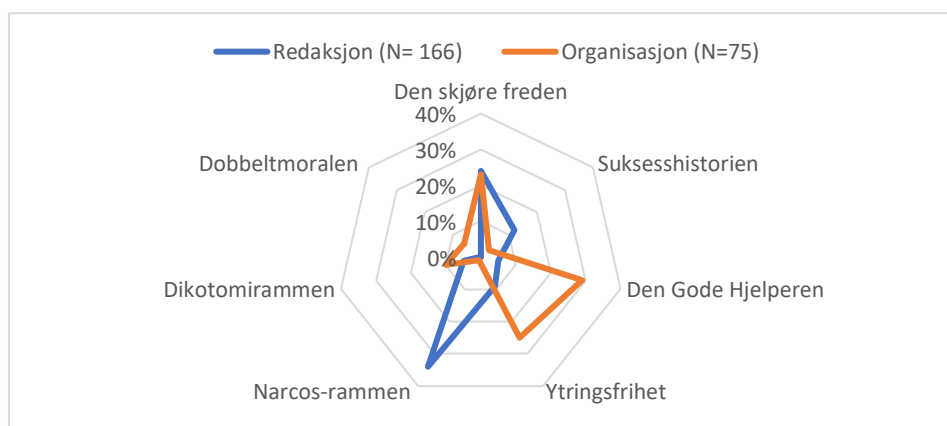
Kapittel 6: Organisasjonenes rolle i mediedekningen

I dette kapittelet oppsummerer jeg de viktigste funnene fra innholdsanalysen, og drøfter dem teoretisk opp mot relevant litteratur og tidligere forskning. Figurene nedenfor sammenligner medias og organisasjonenes bruk av tolkningsrammer i studieperioden. Den største forskjellen er bruken av rammene «Narcos» og «Suksesshistorien», som er høy i redaksjonell dekning, og nesten fraværende i organisasjonenes innhold. Norske medier omtalte fredsavtalen som en suksess i 2017, før avtalen fra og med 2018 i stor grad beskrives som «truet» og «skjør». Imidlertid skrev organisasjonene om «den skjøre freden» allerede i 2017. Rammeanalysen viser videre at organisasjonene var mest opptatt av seg selv og Norges rolle som «hjelper», og (manglende) ytringsfrihet i Colombia. I de påfølgende avsnittene vil jeg gå nærmere inn på organisasjonenes rolle i den redaksjonelle dekningen.

Figur 22: Oversikt over rammer identifisert i den redaksjonelle dekningen (2017-2022).²⁶

Figur 23: Oversikt over rammer identifisert i det organisasjonsskrevne innholdet (2017-2022).

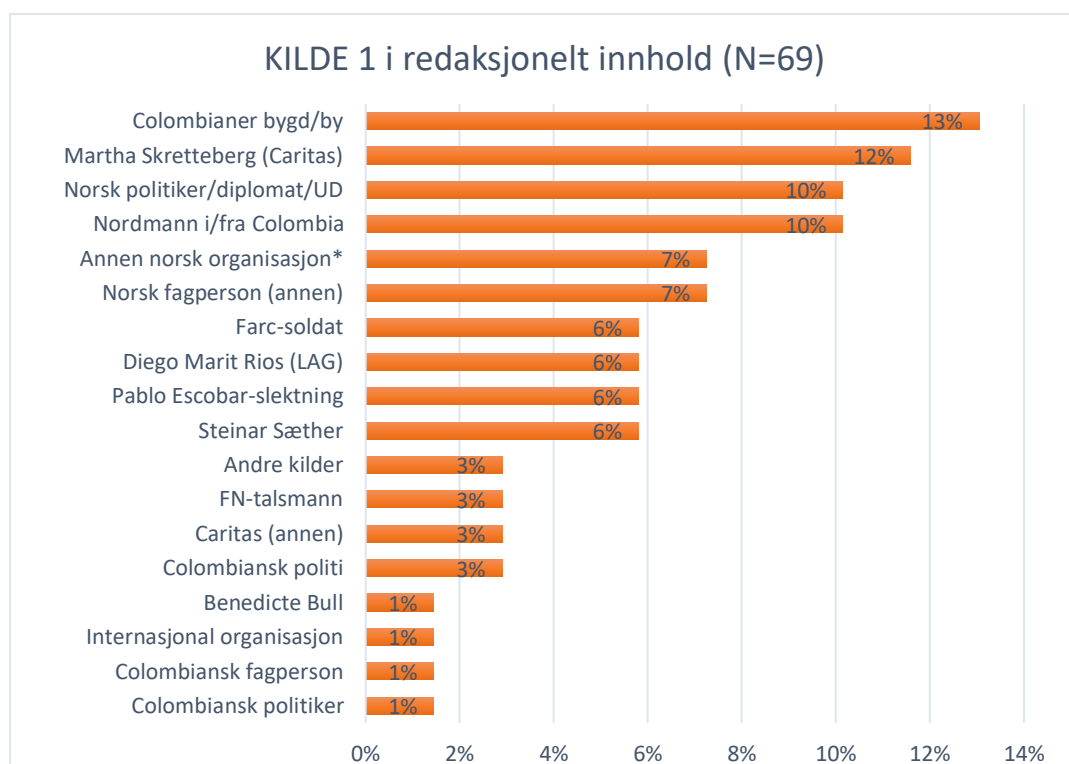
Figur 24: Sammenligning av medienes og organisasjonenes rammebruk.²⁷

²⁶ *«Andre rammer» inkluderer artikler som ikke passet inn under noen av studiens definerte rammer, som reiseliv, sport, ulykke, naturkatastrofe og adopsjon.

²⁷ Artikler som ikke passet inn i studiens rammer er ikke tatt med i spider-diagrammet. Derfor er N-tallet noe lavere i denne figuren.

Organisasjonene snakker først

Innholdsanalysen viser at personer fra norske organisasjoner er de første som uttaler seg i 28 prosent av artiklene med førstehåndskilder.²⁸ De er mer synlige enn norske diplomater, politikere og akademikere til sammen.²⁹ Organisasjonene retter søkelys på situasjonen i Colombia etter fredsavtalen, og forklarer årsaker og løsninger til konfliktene. De snakker i flere tilfeller på vegne av lokalbefolkningen og avvæpnede FARC-soldater. I tillegg er det tilfeller der colombianere er sitert, med kommentar om at journalisten har fått sitatet av en organisasjon. Studien av organisasjonenes rolle i Latin-Amerikadekningen viste også at organisasjonene hadde de mest dominerende stemmene i den redaksjonelle dekningen (41 prosent av 326 saker), og at de løftet frem de berørtes historier, deriblant urfolk (Holland, 2017, s. 69). Mens datamaterialet i Hollands studie inkluderte konkrete saker organisasjonene hadde løftet frem i mediene, bekrefter denne studien at organisasjonene nesten er like synlige i den *totale* dekningen av Colombia over en periode på fem år.

Figur 25: Figuren viser antall ganger ulike personer har vært den første siterte kilden i en artikkel. Det er 69 artikler med talende kilder. Regnskogfondet er ikke førstekilde i noen av artiklene.

Caritas og FARC-perspektivet

Kommunikasjonsarbeidet til Caritas virker å være både effektivt og vellykket. Caritas har uttalt seg i 22 prosent av artiklene med førstehåndskilder og skrevet to debattinnlegg i studieperioden. Oversikten

²⁸ Det vil si at journalisten selv har pratet med den eller de som er sitert.

²⁹ Norske diplomater, politikere og akademikere er førstekilde i 24 prosent av sakene, se figur 25

* Person fra Norsk Folkehjelp, Flyktninghjelpen, Amnesty, Støttegruppen for fred i Colombia.

nedenfor illustrerer hvordan Caritas har bidratt til mediedekningen, og særlig fremmet FARC sin stemme. Det kan tyde på at den katolske kirkeorganisasjonen har en lignende politikk og ideologi som norske myndigheter, som innebærer å snakke med alle parter, selv terrorister og ledere av militære grupper (Krøvel, 2016, s. 154). «Freden» og «fredsavtalen» ser ut til å fungere som «norske knagger» i artiklene med Caritas som kilde, enten det handler om FARC, kokain, korona, demonstrasjoner eller flyktningkrise.

NRK, 30.5.2017, «FARC-soldatene går lei fredsforsøket i Colombia.» Martha Skretteberg snakker på vegne av FARC-soldater, og videreformidler sitater. Alle bilder er tatt av Caritas Norge.

NRK, 28.6.2017, «Colombia: Skjør fred etter avvæpning av FARC.» Martha Skretteberg omtales som Colombia-ekspert i ingressen. Hun forteller om forholdene i FARC-leirene, og at regjeringen ikke følger opp sine forpliktelser i fredsavtalen.

NRK, 14.8.2017, «- Det eneste vi kan er å skyte folk.» Martha Skretteberg forteller i ingressen at fredsavtalen er truet. Hun snakker på vegne av FARC, og gjenforteller det de har sagt. Hun forklarer hva som skal til for å lykkes med fred. Alle bilder er tatt av Caritas Norge.

NRK, 15.12.2017, «Colombias nye «Escobar» vil overgi seg.» Martha Skretteberg forteller at kokainproduksjonen truer freden, og at myndighetenes problemer med å innfri avtalen med FARC kan skape en farlig situasjon.

NRK, 5.4.2018, «Dette er den colombianske Gulfklanen.» Martha Skretteberg forklarer at kokainproduksjonen er en av de største truslene mot fred i Colombia.

Aftenposten, 9.12.2018, «Frykt for at skjør fred vakler to år etter fredspris til colombiansk president.» Martha Skretteberg og «mange andre» er urolige for at en skjør fred skal forvitte. «Skrettebergs organisasjon» driver prosjekter for å få tidligere geriljakrigere inn i samfunnet. Alle bilder er tatt av Caritas (de samme som NRK brukte året før).

NRK, 13.1.2019, «Tidligere FARC-leder: - La ned våpnene for tidlig.» Martha Skretteberg er bekymret for utviklingen i «hjemlandet». Tidligere FARC-leder kritiserer fredsavtalen i en video fra sitt skjulested.

NRK, 24.2.2019, «Colombias farligste mann i fredsprosessen har stukket av.» Martha Skretteberg beskriver innsatsen FARC-kommandant «El Paisa» har gjort i demobiliseringssonen, og at han er den viktigste personen for en bærekraftig fredsavtale.

Aftenposten 30.8.2019, «Geriljasoldatene la ned våpnene etter 50 års krig. De ble lovet et vanlig liv.

Nå vender stadig flere tilbake til jungelen.» Martha Skretteberg snakker på vegne av FARC-soldatene, og gjenforteller det kommandant «El Paisa» har fortalt henne.

Aftenposten, 8.9.2019, «Fredsprosessen i Colombia er nær kollaps. Krig kan og må forhindres.» Norge kan bidra. Debattinnlegg skrevet av Martha Skretteberg.

NRK, 20.2.2020, «Daryana (32) må synge på bussen for å skaffe mat til barna.» Martha Skretteberg omtales som en av Norges fremste kjennere av Colombia. Hun forteller at flyktningkrisen er en av Colombias største utfordringer.

NRK, 22.7.2020, «Korona truer fredsavtalen i Colombia.» Kirkeleder og direktør i Caritas Colombia forteller om drap på politiske og sosiale ledere. Caritas Norge forklarer hvorfor pandemien fører til at drapstallene øker i en skriftlig orientering til NRK.

Aftenposten, 9.5.2021, «Drap og forsvinninger preger Colombia. Nå må Norge på banen, mener organisasjoner.» Martha Skretteberg forteller hvem demonstrantene er, og hva de føler.

VG, 13.5.2021, «Demonstrasjonene i Colombia: - Lukten av tåregass gjennomsyrrer hele byen.» Martha Skretteberg forteller i ingressen at sinnet mot regjeringen kan sette fredsavtalen i fare.

NRK, 18.5.2021, «Kirkeleder i Colombia fordømmer politivolden.» Kirkeleder Hector Fabio Henao forklarer konflikten bak demonstrasjonene, og hva som skal til for å få en fredelig løsning. Han omtales som en «kjent kirkeleder i Colombia», uten at det kommer frem at han også er direktør for Caritas i Colombia. Utenrikssjef i Caritas Norge, Marit Sørheim, er også sitert.

VG, 29.5.2021, «Det haster med å finne en løsning.» Protestene og volden fortsetter i Colombia. Debattinnlegg skrevet av Martha Skretteberg.

VG, 10.7.2021, «John Erik (36) i Colombia: - Frykten for at det skal utarte er der alltid.» Martha Skretteberg omtales som ekspert i ingressen. Hun forteller om den humanitære situasjonen i landet, og at fredsavtalen står i fare.

Uten egne utenrikskorrespondenter i Colombia kan det være vanskelig for norske medier å få frem historiene til FARC (og andre kilder på bakken). Listen over viser at Caritas har gitt journalistene tilgang til kilder, bilder, ekspertise og sitater. Slik er Caritas med å forme et (sosialt konstruert) bilde av virkeligheten i Colombia ved å (hjelpe journalistene med å) velge ut noen aspekter fremfor andre. For eksempel er urbefolkningens perspektiver mindre synlige. Brillene organisasjonen bruker for å forstå omgivelsene forteller noe om organisasjonens kultur og forestillinger: Hvem og hva de oppfatter som viktig, og hvordan det er best å forholde seg (Ihlen, 2013, s. 42). Reintegrering av FARC-soldater er en viktig del av arbeidet til Caritas i Colombia. Hjelparbeidet til Caritas inspireres og veiledes av verdier og prinsipper i den katolske kirkens sosiallære (Gulbrandsen & Caritas Norge, 2012). En viktig oppgave i sosiallæren er å fremme og forsvare menneskerettighetene. Sosiallæren mener sann fred bare er mulig gjennom tilgivelse og forsoning (ibid., s. 9 og 22.) Videre kan sosiallærens forståelse av fred minne om den ghandiske fredsforståelsen jeg beskrev i teorikapittelet: «For å skape fred er det viktig

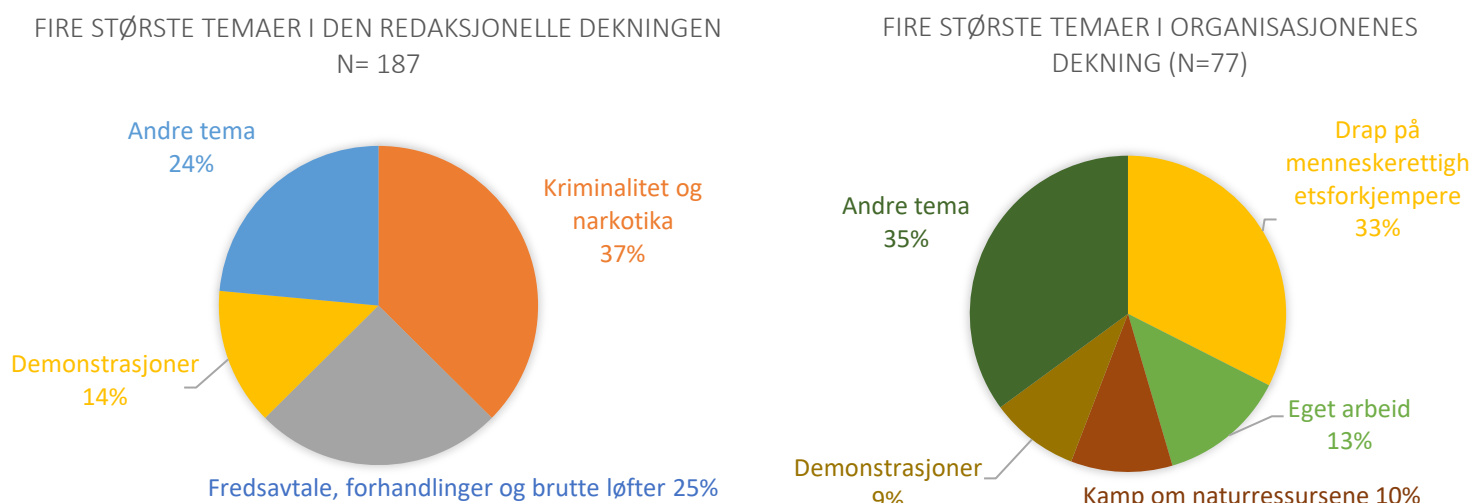
å klarlegge de underliggende årsakene til væpnede konflikter, spesielt de som knytter seg til situasjoner av strukturell urettferdighet, fattigdom og utnyttelse.» (ibid., s. 23). «Å snakke med alle» – også FARC-soldater med voldelig bakgrunn – er som jeg nevnte innledningsvis i dette avsnittet en viktig del av den norske fredsmodellen. Men Colombia består av flere folkegrupper og meninger enn myndighetene og FARC. Fredsforskerne Johan Galtung og Jake Lynch mener fredsmeklere og journalister burde engasjere seg i flere involverte parter for å forstå de mange komplekse underliggende årsakene til konflikten (Krøvel, 2016, s. 154).

Organisasjonsleder, colombianer og ekspert

I teorikapitlet skrev jeg at *eksperter* er kilder med kompetanse og sakkunnskap til å formidle fakta frie for organisasjons- og bransjeinteresser. Ekspertene blir ofte spurt om å vurdere og tolke betydningen av nyheter og utviklingstrekk (Allern, 2015, s. 95). Martha Skretteberg fra Caritas uttaler seg i 19 prosent av artiklene med førstehåndskilder. I tillegg har hun skrevet en kronikk i Aftenposten og et debattinnlegg i VG. Hun uttaler seg mer i mediene enn norske politikere og diplomater til sammen, og er oftere sitert enn Steinar Sæther og Benedicte Bull, som begge er professorer og ofte brukte «eksperter» på Latin-Amerika i norske medier. Martha Skretteberg blir omtalt som ekspert, colombianer og en av Norges «fremste kjennere av Colombia». Aftenposten har omtalt Caritas som «Skrettebergs organisasjon». Diego Marin Rios fra LAG har også blitt sitert som «Colombia-ekspert». Begge er colombianere, og har selv opplevd konflikten på nært hold. Diego kom til Norge som politisk flyktning i 2008. Han var involvert i fredsprosessen fra starten, både som aktivist og grunnlegger av organisasjonen «Støttegruppen for fred i Colombia», som ekstern rådgiver for norske diplomater, og gjennom samarbeid med norske organisasjoner i Colombiaforum. I 2017 leverte han masteroppgave om Colombiakonflikten i historiefag ved Universitetet i Oslo. Martha er utdannet jurist fra Colombia, og har jobbet i det colombianske justisdepartementet. Begge leder/har ledet organisasjoner med tilstedeværelse på bakken i Colombia. Dyp kunnskap og forståelse om samfunn, kultur, politikk og språk er vesentlige ferdigheter for å navigere i den colombianske konflikten. Samtidig bekrefter denne studien at organisasjonsansatte med personlig og yrkesfaglig engasjement og tilknytning til et land i Latin-Amerika får ytre seg i mediene som eksperter, og at de er mer synlige enn forskning og akademia (Marsteintredet, 2017, s. 20; Nygaard, 2020, s. 5). Slik kan organisasjonene være med å forme forståelsen av Colombia i Norge. Neste kapittel presenterer synet studiens informanter har på bruken av eksperter i norsk utenriksjournalistikk generelt og i Colombiadekningen spesielt.

Organisasjonenes vaktbikkje-rolle

Opptellingen av temaer viser at saker om kriminalitet, narkotika og fredsavtalen fikk mest plass i det redaksjonelle utvalget i årene etter fredsavtalen, mens organisasjonene var mer opptatt av drap på menneskerettighetsforkjempere, eget arbeid i Colombia og kamp om naturressursene i samme periode.

Figur 26: Temaene redaksjonene skrev mest om i årene etter fredsavtalen.

Figur 27: Temaene organisasjonene skrev mest om i årene etter fredsavtalen.

De siste årene har norske investeringer i latinamerikanske naturressurser økt betydelig, og samtidig har den kritiske pressedekningen av disse stupt. For å finne ut om norsk næringsliv og norske investeringer i Latin-Amerika skader miljø og befolkning, må vaktbikkjefunksjonen til frivillige organisasjoner, gravejournalister og forskere styrkes og finansieres med offentlige midler, som pressestøtte, informasjonsstøtte og forskningsmidler (Opsal, 2017, s. 125). Organisasjonene har rett og plikt til å ivareta rollen som «vaktbikkjer», gjennom å rette kritisk søkelys på politikken, og informere om kritikkverdige forhold i norsk sørpolitikk og andre norske og internasjonale utviklingsaktørers virksomhet, ifølge egen Vær Varsom-plakat (Nygaard, 2006). Tidligere forskning viser at norske organisasjoner har avdekket kritikkverdige norske investeringer i utlandet, og fått gjennomslag i redaksjonelle medier (Holland, 2017; Krøvel et al., 2011). Innholdsanalysen i denne studien bekrefter at organisasjonene fyller «vaktbikkje»-rollen ved å følge opp utfordringene med å iverksette fredsavtalen, og ved løfte frem saker om økt avskoging og drap på menneskerettighetsforkjempere. Samtidig viser innholdsanalysen at den redaksjonelle deknningen av spørsmål knyttet til den pågående avskogingen og de mange drapene på menneskerettighetsforkjempere etter fredsavtalen er påfallende smal, sammenliknet med dekning av

Norges innsats som fredsmekler og spektakulære artikler om Colombia som narkokongenes hjemland. «Det er pressens rett å informere om det som skjer i samfunnet, og avdekke kritikkverdige forhold», heter det i pressens etiske retningslinjer (*Vær Varsom-plakaten*, 2021). Men i en moderne mediehverdag, med færre utenriksjournalister og flere allroundjournalister som produserer kjappe nettsaker, er det vanskelig å opprettholde journalistikkens autoritet og ideal som «vaktbikkje» for publikum (Bjerke, 2019, s. 58). Derfor er samarbeid mellom frivillige organisasjoner med lokal tilstedeværelse og gravejournalister viktig for å holde det norske næringslivet i den tredje verden i ørene (Opsvik, 2017, s. 123). LAG har problematisert Norges ulike roller i Colombia, og har utarbeidet en rapport som viser at norske investeringer bidrar til brudd på menneskerettigheter og avskoging, uten å lykkes med å få norske medier til å lage egen journalistikk om temaet. Motsigelsene mellom norske næringsinteresser, oljeinvesteringer, miljøhensyn og humanitært engasjement har vært bedre belyst i Brasil enn i Colombia, og det har kommet frem at Norge har brukt milliarder på å beskytte den brasilianske delen av Amazonas de siste årene, og minst fem ganger mer på næringer som raserer den (Bull, 2021a, s. 141; T. Leira, 2020, s. 9). Vi beskytter med den ene hånda og ødelegger med den andre, skriver Leira (ibid.). Regnskogfondet har tidligere lyktes med å påpeke dobbeltmoralen i den norske regnskogpolitikken som et effektivt virkemiddel for å oppnå redaksjonelt gjennomslag (Krøvel et al., 2011, s. 60). Ingen enkeltpersoner fra Regnskogfondet utpeker seg som kilder i (eller artikkelforfattere til) saker om Colombia i studieperioden. I studiens eksplorerende fase leste jeg 20 redaksjonelle artikler om regnskog med Regnskogfondet som kilde, som nevnte Colombia i en setning, faktaboks eller bildetekst. Artikkene er ikke med i analysen, men dette viser at Regnskogfondet er en synlig kilde og viktig «vaktbikkje» i andre regnskogsaker i media, og at kanskje ikke Colombia er like høyt prioritert. Jeg kommer tilbake til Regnskogfondets prioriteringer i neste kapittel.

Kapittel 7: (Sam)spillet mellom journalist og organisasjonsarbeider

Kapittel fem og seks er viet til innholdsanalysen. Innholdsanalysens kvalitative del viser hvordan norske medier og organisasjoner bruker tolkningsrammer for å gjøre Colombiastoffet forståelig, og hvordan organisasjonene har påvirket valg av tolkningsramme. Den kvantitative delen gir grunnlag for en sammenligning mellom organisasjonene og mediernes arbeid, og et bilde av valgte (og utelatte) temaer og kilder. Forskeren definerer tolkningsrammene ut ifra egne forståelseshorisonter, og viktige aspekter for andre kan derfor gå tapt. For å styrke studiens kvalitet og troverdighet er innholdsanalysen supplert med semistrukturerte dybdeintervjuer. Refleksjoner fra organisasjonsansatte og journalister, med tilknytning til datamaterialet som er forsket på, bidrar til å fylle inn hull fra innholdsanalysen, og er med å løfte forståelsen av datamaterialet et steg videre frem mot konklusjonen. I dette kapitlet vil jeg presentere de viktigste funnene fra dybdeintervjuene, og diskutere dem opp mot funn fra innholdsanalysen, samt tidligere studier og relevant faglitteratur. Det som skjer «bak kulissene» i produksjonen av nyheter fra Colombia vektlegges, og samspillet mellom journalister og organisasjonsansatte er en rød tråd gjennom kapitlet.

Norske medier nedprioriterer Colombia

Alle informantene jeg intervjuet opplever at norske medier nedprioriterer Colombia (og Latin-Amerika), slik tidligere studier også viser (Greger et al., 2017; Holland, 2017; Sæther, 2007). Det kan delvis forklares i at studiens informanter er spesielt interessert i Colombia, og flere har en personlig tilknytning til landet. Journalistene poengterer at den norske mediedekningen ikke følger en rettferdig logikk, og at flere andre land i Sør også er underdekket, for eksempel Somalia. Innholdsanalysen viser at journalistene sjeldent tar seg tid til å kontakte egne kilder. Mindre enn halvparten av de redaksjonelle artiklene har «talende førstehåndskilder» (36,9 prosent). Bare åtte artikler er et resultat av egne reportasjereiser til Colombia, hvorav seks er skrevet av NRK og to av VG. I det sosialkonstruktivistiske perspektivet finnes det ikke en objektiv virkelighet å avdekke og forstå, bare forskjellige forståelser av virkeligheter, sosialt konstruerte gjennom språket. Mennesker forstår hendelser ulikt avhengig av sine erfaringer og kunnskaper, men disse forståelsene er sterkt preget av dominerende forestillinger innenfor gruppen, organisasjonen, samfunnet og kulturen (Heide & Falkheimer, 2014, s. 35). Nyheter er ikke bare det som skjer, men det er det redaksjonene velger å bruke tid, plass og ressurser på (Mathisen, 2019, s. 72). Mediernes makt til å sette dagsorden innebærer makten til å velge noe bort, og å utelate bestemte tema, perspektiv og virkelighetsforståelser. Når mediene unnlater å dekke samfunnsviktige saksområder, oppstår «journalistiske blindsoner» (ibid., s. 74). I teorikapitlet skrev jeg at Colombia er et av Norges viktigste samarbeidsland for å redusere klimautslipp fra avskoging, og et av de største

mottakerlandene av norsk bistand. Hvorfor nedprioriterer norske medier Colombia?

Intervjupersonene trekker frem geografiske, praktiske, økonomiske og tilfeldige årsaker: De forteller at Colombia ligger langt unna Norge og Europa, og det som skjer kun har konsekvenser for befolkningen som bor der. At det er store migrasjonsstrømmer i Colombia, men de treffer ikke oss. Reisen til Colombia er dessuten kostbar, tidkrevende og risikabel: «Colombia var et av verdens farligste land, og det er mye logistikk som kreves når du skal reise dit. Det blir dyrt, og igjen da med språket, som kan gjøre at ting er mer utilgjengelig» (Anders Tvegård, NRK). Journalistenes kompetanse, språkferdigheter og kunnskap kan være en annen forklaring. Studier har vist at journalister unngår å jobbe med felt de kan lite om, i redsel for å trå feil (Mathisen, 2019, s. 80). Journalistikken fra Colombia skrives stort sett av journalister som er gode på internasjonale relasjoner og generell norsk utenrikspolitikk, men uten tilstrekkelig kunnskap om den lokalhistoriske, sosiale, kulturelle og politiske konteksten til å kunne diskutere norsk engasjement og mulighetene for varig fred på et dypere nivå (Krøvel, 2016, ss. 163–164). Globaliseringen fører paradoksalt nok til at utenriksjournalistikken i norsk presse nedprioriteres og innsnevres geografisk, til tross for at verdens internasjonale nettverk bare ligger tastetrykk unna (Fonn et al., 2019, s. 67; Simonsen, 2009, s. 35). Dette merkes spesielt i VG, der utenriksavdelingen består av halvannen journaliststillinger i Oslo, samt en korrespondent i USA og en i Midtøsten. Nyhetsbyråene har dermed en stor betydning for valg av nyhetshistorier, og hvordan de rammes inn (Simonsen & Orgeret, 2009, s. 271). Aftenposten er det mediehuset i det redaksjonelle utvalget med størst andel NTB-saker og færrest egenproduserte artikler. Det viser en tydelig endring fra Sæthers studie, som viste at Aftenposten var den avisen med flest artikler om Latin-Amerika³⁰ i perioden 1902 til 2002, selv om en stor del av artiklene bygde på ekstreme utopier.³¹ (Krøvel, 2018, ss. 250–251; Sæther, 2007, s. 59). Ifølge Kristoffer Rønneberg i Aftenposten har utenriksavdelingen begrensede ressurser og kan derfor «ikke gjøre alt.» Det har bidratt til at Aftenposten aldri har prioritert Latin-Amerika.

I teorikapittelet skrev jeg at USAs innflytelse over norske mediers Latin-Amerikadekning har ført til at USAs krig mot terror og narkotika har overskygget andre historier fra regionen, og at norske journalister stoler på rapporteringer om Colombia fra journalister med base i USA (Krøvel, 2016, s. 163; Sæther, 2008, s. 95). I dag er det USA-korrespondentene i Washington som i stor grad dekker Colombia og Latin-Amerika, ifølge informantene. Det mener Diego Marin Rios (LAG) er problematisk: «Vi vet hva som er USA sin rolle i Latin-Amerika. Man kan være enig eller uenig om alle disse

---

³⁰ Studien sammenlignet Aftenposten, Dagsavisen, Bergens Tidende, Dagbladet, Nordlys, Stavanger Aftenblad og VG mellom 1902 og 2002 (Sæther, 2007).

³¹ Den folkekjære forfatteren Øvre Richter Frich var fast leverandør av rasistiske og voldsromantiske Mexiconyheter til Aftenposten på starten av 1900-tallet.

kritikkene, men det er en veldig veldig mørk rolle».³² Journalistene mener utenriksdekningen er reporterindividuell og ofte tilfeldig, slik også Hollands studie viser (2017, s. 67). «Hvis jeg får en henvendelse om et spennende prosjekt mens jeg er midt oppe i tre andre prosjekter, så må jeg bare lukke øynene og si nei. Mens hvis jeg tilfeldigvis er mellom prosjekt, eller vet at i morgen så kan jeg jobbe med noe annet, så kan det hende at jeg biter på. Så det er ikke alltid rettferdig heller», forteller Kristoffer Rønneberg i Aftenposten. De gangene redaksjonene prioriterer Colombia, er det fordi en av deres journalister er spesielt interessert i landet. Anders Tvegård i NRK er en av dem. Han er den journalisten i utvalget som har dekket Colombia mest, både som Washington-korrespondent, og fra Oslo. Han har tatt spansk kurs i Guatemala og reist på mellom seks og åtte reportasjereiser til Colombia de siste ti årene. Han mener Colombia «drukner» i andre store internasjonale nyheter.

Det er en diskusjon vi har hele tiden, og det er alltid noen som rekker opp hånda og sier at vi blir ikke hørt. Og det har de helt sikkert rett i, men igjen. Det er en nyhetsavdeling som strever med innsparinger og det er færre graveprosjekt, færre dokumentarprosjekter, og da når du har en verden som tilsynelatende står i brann så er det ofte sånn. Og da er jeg egentlig glad og fornøyd da om jeg får inn Colombia en gang i måneden eller noe sånt da (Anders Tvegård, NRK).

Anders Tvegård forteller at Colombia-saker han har brukt mye tid på å bearbeide til nett ofte får skuffende lesertall, og at tiden han bruker til nettsaker måles opp mot klikk og lesetid, til forskjell fra radio og TV: «Grovbrødet kommer ikke på NRK.no, med mindre du vet at grovt brød leses av 50 tusen personer eller mer». I dag er journalistikk en salgsvare, og mediehusene konkurrerer om leserklikk. Det fører til at utenriksdekningen ofte mangler kontekst og historisk bakgrunn, og at journalistene i mindre grad følger opp post-konflikter og langsiktige utviklingsprosesser (Eide, 2009, s. 21). Samtlige informanter reflekterte over om det ville vært større interesse blant norske lesere dersom Colombia og Latin-Amerika hadde vært bredere dekket i norske medier. Hva som kommer først, av liten interesse hos leserne og sparsom mediedekning, er omdiskutert og vanskelig å besvare.

Kriminalitet og narko setter regnskog og menneskerettighetsforkjempere i blindsonen

Konflikt har preget den norske mediedekningen av Latin-Amerika siden starten av 1900-tallet, og gitt et negativt bilde av kontinentet, med vekt på uro, vold, kriminalitet og kriser (Greger et al., 2017, s. 258; Sæther, 2007, s. 61). Innholdsanalysen viser at artikler om narkotika og annen kriminalitet fikk mest plass i den redaksjonelle dekningen mellom 2017 og 2022 (37 prosent), og at saker om regnskog, avskoging og drap på menneskerettighetsforkjempere kan karakteriseres som tematiske

---

³² USA har systematisk undergravet demokratisk valgte regjeringer i Latin-Amerika, og mer eller mindre direkte stått bak kupp, invasjon og okkupasjon i flere titalls tilfeller siden starten av 1900-tallet (Bull, 2021a, s. 15).

blindsoner. Uten unntak mener alle informantene at norske medier tegner et konfliktfylt bilde av Colombia, og som ifølge Amund Bakke Foss i VG «romantiserer narkolivet og narkorikdommen»:

De får ikke med hvor liksom flott og fint Colombia kan være, hvor varme og gjestfrie colombianere er og sånn, men jeg mener også strengt tatt at det ikke er VGs eller NRKs eller Aftenpostens oppgave. Fordi vi dekker nyheter, og må skrive om det som er, enten kritikkverdig av det som skjer der, det som er nyhetsverdig, som har implikasjoner for befolkningen eller regionen (Amund Bakke Foss, VG).

En del av NRKs kringkastingsoppdrag er å dekke tematiske og geografiske blindsoner (Medietilsynet, 2021, ss. 70–71). Journalist Anders Tvegård ønsker å vise at Colombia er «mer enn internt fordrevne, gerilja, Shakira og kokain. At Colombia også handler om kaffe og roser.» Kristoffer Rønneberg i Aftenposten mener mangel på journalister på bakken bidrar til et mer overfladisk og konfliktpreget nyhetsbilde: «Man mister jo nyansene. Man mister jo det at... altså forståelsen av at det er et ekte sted med ekte mennesker. Det mister man ved å ikke være på bakken». I kapittel fem beskrev jeg mediens nyhetskriterier (VISAK). *Konflikt* regnes for å være det tredje viktigste nyhetskriteriet, etter *vesentlighet* og *aktualitet* (Handgaard et al., 2013, s. 57). At noe er vesentlig, forstått slik at det angår oss alle, ble nevnt som en årsak til at Colombia ikke prioriteres i norske medier. Volden, flyktningstrømmene og drapene i Colombia berører ikke oss direkte. Men, disse konfliktene bidrar til den pågående avskogingen av colombiansk Amazonas, som med sine klimaeffekter og tap av biologisk mangfold vil ha en stor betydning for oss i fremtiden. Magnus Bråten (VG)³³ trekker frem nyhetskriteriet *identifikasjon* som en annen årsak: «Folk er opptatt av seg selv, og det som står en selv nær.» Vi nordmenn reiser sjeldent til Colombia, og det er vanskelig å identifisere oss med befolkningen. Nyheter om narkotikabaroner, brutale FARC-soldater og sinte demonstranter bidrar kanskje til å forstørre kløften mellom «oss» og «dem». Magnus Bråten forteller videre at det ikke lenger er en *sensasjon* når menneskerettighetsforkjempere blir drept i Brasil og i Colombia: «Det har vært sånn kjempelenge, at menneskerettsforkjempere og klimaaktivister blir truet til stillhet og drept. Og med mindre man har konkrete historier å selge inn, eller helt spinnville tall eller bilder eller annet som gjør at det må det lages en sak på i dag, og det kan ikke vente til seinere liksom, så vil det aldri bli prioritert». Ifølge Anders Tvegård i NRK har disse sakene nyhetens interesse første gang de skjer. Men for at NRK skal dekke at det fortsetter å skje, må det være spektakulært. Det har ikke nyhetens interesse på samme måte. Sakene må heller ikke være for sære, som bevaring av regnskog, mener han. De må være større, mer spisset og relevante for leseren. «I de sakene jeg lager, prøver jeg å appellere til litt flere da. Eller utvide. Fordi de som jobber med det, organisasjonene, vet det jo allerede, de kan det jo. Så for dem er det jo ikke nyheter» (Anders Tvegård, NRK). Det stemmer

---

³³ Magnus Bråten jobber i dag i TV2, men jobbet i VG i studieperioden.

overens med faglitteraturen, der det står at journalistene representerer «fellesinteressene» i samfunnet, mens kommunikasjonsbransjen representerer «særinteressene» (Ihlen, 2013, s. 118).

Journalistene vil ikke løpe organisasjonenes ærend

Tidligere studier viser at norske journalister er skeptiske til å bruke organisasjoner som kilder, og faglitteratur om journalistikk råder til forsiktighet ved bruk av entusiastiske og hjelpsomme organisasjoner i arbeidet. Skepsisen begrunnes med organisasjonenes egne interesser og politiske bånd (Fjeldstad & Lindstad, 2009, s. 324; Holland, 2017, s. 72). Intervjuene i denne studien bekrefter skepsisen til å bruke organisasjonene som kilder, til tross for at innholdsanalysen viser at organisasjonene har en sentral rolle i mediedekningen: «Jeg mener jo at organisasjoner er aktivistgrupper. Og har jo sin agenda. Og det er.. det må man være tydelig på.» (Anders Tvegård, NRK). Journalistene påpeker at organisasjonene lever av å løse konflikter, og at det derfor er i deres interesse å fortelle om konfliktene, som en måte å fortelle om eget arbeid: «Vi er alltid er oppmerksomme på at vi skal ikke løpe en organisasjons ærend i de reportasjene vi lager. Det er ikke vår jobb å drive PR for enkeltorganisasjoner.» (Kristoffer Rønneberg, Aftenposten). Innholdsanalysen viser at redaksjonene og organisasjonene skriver om ulike temaer, og kan bekrefte at journalistene ikke henter inspirasjon fra organisasjonenes nettsider når de lager egen journalistikk. Likevel er organisasjonene sentrale talspersoner i saker som omhandler Colombia, og de bidrar bak nyhetskulissene med bilder, sitater og historier fra bakken. Organisasjonsinformantene forteller at de tilpasser budskapet for å vekke journalistenes interesse. Derfor er det ikke nødvendigvis samsvar mellom de sakene organisasjonene er mest opptatt av på egne nettsider og de sakene de organisasjonsansatte uttaler seg om i redaksjonelle artikler.

Pressemeldingene ramler inn og drukner

Utsending av pressemeldinger til nyhetsbyråer og medieredaksjoner regnes for å være en viktig del av organisasjonenes kommunikasjonsarbeid. Begrepet «informasjonssubsidier» innebærer at organisasjonen reduserer mediens arbeid og kostnader ved å forsyne journalister med en konkret case (historie) som illustrerer saken organisasjonen ønsker å fremme (Ihlen, 2013, s. 116; Vaagan, 2015, s. 160). I intervjuene kommer det tydelig frem at masseutsendte pressemeldinger blir lite verdsatt: Mens journalistene har en egen mappe som samler opp et «ras av pressemeldinger hver eneste dag», opplever organisasjonene at de ikke når frem. Kristoffer Rønneberg i Aftenposten forteller at journalister ikke er interessert i å drive reklame:

Hvis man som redaksjon eller som journalist i en redaksjon får en mail som er sendt ut til hundre andre, så trekker man på skuldrene og tenker ja ja. Da er på en måte nyheten sluppet der. Også

kan jeg bare forholde meg til det som et produkt, men ikke noe jeg skal jobbe videre med (Kristoffer Rønneberg, Aftenposten).

Ifølge Amund Bakke Foss i VG er «pressemeldinger noe av det minst triggende, fordi da føler du jo at det her har jo alle. Hvorfor skal vi bruke tid på det». Anders Tvegård i NRK forteller at han sjeldent hopper på en pressemelding, men at den kan være en påminnelse om at interessen finnes: «Slik at jeg kan notere det på en liste, for eksempel regnskog og Amazonas og sånt. De har en stor lobby her i Norge og tjener mye penger. Men det er da ting som jeg kan ta med i kofferten til senere». Magnus Bråten (VG) har tidligere sittet på ulike «breaking desker», der nyhetene skal raskt ut. Dit kommer det så mange pressemeldinger at han blir kritisk, og tenker at det må ligge motiver bak. Men noen pressemeldinger får fisk på kroken:

Hvis det har skjedd noe. Si at det er et sånt. Presidenten er forsøkt drept da. I Chile liksom. Og det kommer et par sitater på en sånn mail fra en organisasjonsleder. Så ville jeg tenkt. Perfekt. Digg. Sakser ut de tre sitatene liksom. Limer dem inn i saken. Men sånne innsalgsaker om sånn voldsbruken øker, økende voldsbruk i sånn og sånn. Eller konfliktene hardnes der og der, ikke sant. Og et par sitater. Så er mitt inntrykk at man ofte er litt mer sånn avventende (Magnus Bråten, VG).

Utenriksjournalistikk med bismak?

Innholdsanalysen viser at organisasjonene har hatt en sentral rolle i mediedekningen, ved å uttale seg som eksperter og kjennere av Colombia, dele bilder og egne reiseskildringer, videreformidle sitater fra FARC-soldater, ved å tilrettelegge reportasjereiser, og ved å sette journalistene i kontakt med «folk på bakken». Ifølge Amund Bakke Foss i VG er dette utenriksjournalistikk med bismak, og noe sjefene hans er lite interessert i:

Fordi at det ikke vårt på en måte. Det blir veldig andrehåndskilde da. Vi snakker med noen som har snakket med dem. En ting er jo at at det fremhever jo bare det at vi ikke har gjort den jobben som egentlig burde vært vår: Å få tak i disse menneskene, og å være i felt selv. Og så er det litt sånn, og da kan jo. Vi vet ikke hvordan pressetikk de har, hvordan snakker de med krigsofre eller voldtektsofre i konflikt. Det er jo liksom litt vårt, vår oppgave å ikke.... utgi det arbeidet til en organisasjon, som så gjør den journalistiske jobben for oss (Amund Bakke Foss, VG).

Amund Bakke Foss mener videre at organisasjonene er en aktør i redningsarbeidet og i spillet om Colombia, og at de derfor ikke kan være objektive og nøytrale: «Det kan hende det hadde blitt ganske likt som om vi selv hadde vært der og fotografert Røde Kors som var ute i felt. Men da er det i hvert fall vårt, våre journalistiske instinkter som fører dekningen», sier han. Kristoffer Rønneberg i Aftenposten mener også at det er uheldig med et ledd mellom journalist og kilde, men han forstår hvorfor det blir sånn: «Det gjør jobben mye lettere for journalisten, og da er det mulig å få laget en sak på kortere tid. Men det er ikke noe bra». Kristoffer Rønneberg forteller videre at det ikke er uvanlig at Aftenposten bruker sitater hentet fra organisasjoner på grunn av tidspress, økonomisk

press eller i andre situasjoner: «Men det er sjelden en veldig god løsning. Da mister vi på en måte kontrollen også over historien vi skal fortelle. Og for oss så er det jo troverdigheten som er det viktigste, og da. For å sikre troverdigheten så vil vi jo helst også ha kontroll over situasjonen. Og vite at kildene er det de sier at de er. Ja, og også ha kontrollen over spørsmålene vi stiller, for eksempel». Intervjupersonenes holdning til å bruke organisasjonene i det journalistiske arbeidet, støtter opp om kritikken til Terje Tvedt, beskrevet i teorikapittelet: Tvedt anklager flere medier for å være propagandaapparat for bestemte organisasjoners hjelpearbeid. Utviklingshjelpen bidrar til å forme norske selvbilder og verdensbilder av et kollektivt giver-vi – som hjelper de fattige, krigsherjede *andre* – og mediene reproducerer ukritisk disse bildene. (Tvedt, 2004, s. 10, 2018, ss. 38 og 136).

Å bistå journalister er en viktig del av organisasjonenes arbeid

Å oppnå gjennomslag i mediene er en viktig del av organisasjonenes arbeid, både for å nå frem til befolkningen, for å verve nye medlemmer, og for å motta informasjonsstøtte fra Norad. Redaksjonell dekning har høyere troverdighet enn betalte annonser, og er betydelig mer kostnadseffektivt (Krøvel et al., 2011, s. 10). Organisasjoner og andre virksomheter prioriterer mediene, og blir stadig mer profesjonelle i sine medierelasjoner: De utformer utspill tilpasset medienes logikk, for eksempel ved å spisse, forenkle og personifisere budskapet, de forsyner mediene med konkrete historier, og gjør organisasjonens sjefer og ledere tilgjengelig for intervjuer. I en tid der vilkårene for gravende og kritisk journalistikk er gjennomgående svekket, og det forventes at journalistene jobber raskere og produserer mer til flere plattformer, er det lettere for organisasjonene å selge inn sine saker (Ihlen, 2013, ss. 116–117). Uten organisasjonenes arbeid ville det vært mindre norsk mediedekning av Colombia, tror Knut Andreas Lid i Caritas: «Jeg tror heller ikke at Norge hadde vært engasjert i fredsprosessen i Colombia uten norske organisasjoner», sier han.

Talsmannsarbeid, brigadister eller egen kommunikasjonsavdeling?

Caritas er den eneste organisasjonen i denne studien som ikke fikk innvilget Norads informasjonsstøtte fra 2021 til 2025. Innholdsanalysen viser at Caritas er den mest synlige organisasjonen i mediedekningen fra Colombia etter fredsavtalen, og at synligheten ikke ble svekket etter at de mistet støtten i 2021. I tidligere studier har også Caritas utmerket seg som en svært synlig kilde i norske medier, og de får skryt for å bidra med verdifull kunnskap på en dyktig måte (Krøvel et al., 2011, s. 28). Knut Andreas Lid forteller at alle ansatte i Caritas har ti prosent «talsmannsarbeid» i kontrakten, som inkluderer mediearbeid. Hele staben har fått medietrening, blant annet med opplæring i sosiale medier og opptreden i intervjusituasjoner. Frafallet av informasjonsstøtten fra Norad har konsekvenser for hvordan Caritas jobber: «Det har jo vært en utfordring for oss når vi

mistet den støtten. Selvfølgelig. Da mistet vi og personal til å følge opp mediesakene. Så derav det med strategi og at vi måtte legge ned kommunikasjonsavdelingen. Fordi vi hadde ikke midler til å opprettholde den» (Knut Andreas Lid, Caritas). Takket være en dyktig og mediebevisst generalsekretær (Martha Skretteberg) opprettholder Caritas et ganske bra mediearbeid, ifølge Knut Andreas Lid. LAG har bare én informasjonsmedarbeider. Diego Marin Rios (LAG) forteller at det meste av kommunikasjonsarbeidet skjer gjennom solidaritetsbrigadister, slik jeg også skrev i teorikapittelet: Både de 20 norske brigadistene som reiser til Latin-Amerika hvert år, og de seks latinamerikanerne Norge tar imot. Tanken er at informasjonen skal komme direkte fra kildene. Da Diego Marin Rios var informasjonsmedarbeider i LAG var pressemeldinger en viktig del av arbeidet:

Vi reagerer hele tiden på det som skjer i Colombia gjennom pressemeldinger. Men pressemeldinger var mer for å, på en måte informere journalistene om det som skjer i landet, at vi er aktuelle kilder. Det er veldig sjelden at en avis eller media henter en pressemelding og publiserer den direkte, ikke sant. Så det var mer for å dekke litt, og oppmerksomhet fra journalistene. Og selvfølgelig kronikker og leserinnlegg, og det var det jeg gjorde mest (Diego Marin Rios, LAG).

Informasjonsarbeidet til LAG handler også om å gi ordet direkte til samarbeidspartnere i Latin-Amerika. I Colombia samarbeider de med en av landets største bondeorganisasjoner (CNA). Fordi medlemmene i CNA befinner seg i områdene som er mest preget av krig og konflikt, forsøker LAG å bringe deres stemmer inn i den norske debatten. Men det er vanskelig, ifølge Diego Marin Rios. Det er lettere å få på saker fra Brasil, slik tidligere studier også viser. Brasil er det landet i Latin-Amerika norske aviser skriver mest om (Greger et al., 2017, s. 261; Sæther, 2008, s. 58).

Det er mye enklere når det gjelder for eksempel Brasil, siden Norge har store interesser i Brasil. Økonomiske interesser, Equinor og Hydro, Yara. Så når det gjelder Brasil, er det veldig enkelt å få plass i norsk media på mange forskjellige måter, ikke sant. Enten hvis det ikke noe med norsk bedrift eller det skjer noe som påvirker norske interesser der. Mens i Colombia var på en måte vår største fordel er at jeg og kommer fra Colombia rett og slett. Så derfor kunne vi jo på en måte uttrykke oss enklere for en norsk medie (Diego Marin Rios, LAG).

Regnskogfondet er en respektert og anerkjent aktør i regnskogs spørsmål, og studier viser at informasjonsstrategien deres er vellykket og effektiv. De presenterer en norsk vinkel på en relevant og god måte, de får frem stemmer fra Sør, de tilrettelegger for gode reportasjer ved å invitere journalister «inn i jungelen», og de har brukt dobbeltmoralen i norsk politikk som et effektivt virkemiddel (Krøvel et al., 2011, s. 60). Regnskogfondet har en kommunikasjonsavdeling med fire ansatte. Informanten fra Regnskogfondet forteller at organisasjonen har mest erfaring og medieresultater å vise til i Brasil, der de har jobbet i 30 år. I Colombia startet de i 2016. Det kan forklare Regnskogfondets fravær i datamaterialet denne studien bygger på, og at regnskog og

avskoging i den colombianske delen av Amazonas er lite dekket. Målet er, ifølge informanten i Regnskogfondet, samme nivå på Regnskogfondets kampanje- og kommunikasjonsarbeid i Colombia som de har etablert i Brasil og i andre regnskogland. Organisasjonen jobber på sitt beste når deres lokale partnere dokumenterer det som skjer lokalt, mens kommunikasjonsteamet i Oslo skaper oppmerksomhet rundt saken:

Vi har gjort dette for Brasil for eksempel, hvor vi har rettet søkelyset på soyaimporten. Og da dokumenterer vi også lokalt, ikke sant. Da har vi partnere som vet den lokale konteksten, som kan ta med journalister til de områdene hvor du kan dokumentere menneskerettighetsbrudd, eller miljøkonsekvenser av de aktivitetene. Så bruker man den informasjonen på å lage rapport. Som da ender opp i en mediestrategi, både for norske medier, men også internasjonalt. Vi har ikke gjort like mye i Colombia (Informanten i Regnskogfondet).

Organisasjonen som «fikser» og døråpner

Utenriksjournalister har ofte en «fikser», som legger opp reiseprogram, tar journalistene med rundt, introduserer dem for relevante personer, lager avtaler, og fungerer som tolk. Det kan være en lokal journalist, en guide, en student eller en annen person med gode forbindelser i det aktuelle landet. Lokale organisasjoner kan være hjelpelige med å legge opp et program hvis du skal lage reportasjer knyttet til deres arbeids- og interesseområde, står det i læreboken om utenriksjournalistikk (Fjeldstad & Lindstad, 2009, ss. 318–319). Leseren blir rådet til å tenke kildekritisk, og til å ha organisasjonens egne interesser i bakhodet. En god fikser gir innpass til steder journalisten selv ikke ville kjent til eller fått innpass til. Det er en fordel hvis fikseren har en fot både i det norske samfunnet og i landet der journalisten er på reportasjereise (ibid.). I teorikapittelet skrev jeg at frivillige organisasjoner i Latin-Amerika har gitt norske diplomater eksklusive «inngangsporter», kunnskap og kontakter (Bull, 2021a, s. 139). Innholdsanalysen og intervjumaterialet i denne studien viser flere eksempler på at organisasjonene også har «åpnet dører» i det journalistiske arbeidet. I reportasjen om FARC-leder Oscar Montero («El Paisa»), vektlegger NRK at den farlige og fryktede kommandanten er «allergisk mot journalister», og at NRK-journalisten er den første som får ham i tale (NRK: 18.3.2018). Knut Andreas Lid (Caritas) forteller at Caritas har tilrettelagt flere norske reportasjereiser til utilgjengelige FARC-leirer, inkludert denne. Det var generalsekretær Martha Skretteberg som overtalte «El Paisa» til å la seg intervju: «Ja, det er Marthas magi. Det hun som er flink til det. Hun er flink til å overtale. Men jeg husker det, at han var ikke helt sånn kjempeentusiastisk når vi kom med en journalist inn der» (Knut Andreas Lid, Caritas). Knut Andreas Lid forteller videre at Caritas sin tilknytning til den katolske kirken gir dem tillit hos og tilgang til et enormt nettverk i Colombia, som de gjerne stiller til disposisjon til journalister: «Der det finnes en kirke, så har vi en kontaktflate. Vi kan jo snakke med FARC, som er demobilisert, eller FARC-dissidenter som er aktive fortsatt, med paramilitære, med kriminelle, med politikere fra lokalt nivå, til presidenter», sier han. I kapittel fem skrev jeg at bare

kirken og Caritas kunne drive organisert arbeid i enkelte voldsutsatte områder, og at FARC-soldater uttalte at det bare var kirken og Caritas de kunne stole på. Anders Tvegård I NRK bekrefter verdien av kirken for å få innpass til ulike grupper i Colombia:

Kirkens rolle der er enorm. Eller altså. Veldig stor. Det har tatt tid for meg å forstå hvordan de strukturene er, men som prestene sier, at de kan jo snakke med ... altså ELN-krigere kan ha gudsfrykt eller gudstro de også. Og kan være i kirken i lokalsamfunnet, eller på landsbygda hvor kirken er det eneste stedet hvor de ikke blir fordømt (Anders Tvegård, NRK).

Da Magnus Bråten (VG) og to medstudenter fra journalistikkhøgskolen i Oslo skulle på reportasjereise til Colombia i 2017, var det en prosjektleder i LAG som ledet dem til Popayán i Cauca: «Det var hun som fikk ballen til å rulle da. Og hvis vi lurte på noe så spurte vi henne. Og hun pekte oss i en retning og ble litt sånn rådgiveraktig». LAG-lederen satte journaliststudentene i kontakt med en lokal fikser, og hjalp selv til som tolk. På grunn av fikseren kom de i kontakt med kokabonden «Anibal». Og gjennom norske solidaritetsbrigadister fikk de kjennskap til at gjødsel fra norsk Hydro blir brukt til kokaindyrking på flere av «Anibals» nabogårder. Hydro-saken solgte journaliststudentene til TV2, mens VG kjøpte reportasjen om kokabonden «Anibal» (beskrevet i kapittel 5). En liste over LAGs fotavtrykk i norske medier fra 2017 til 2021,³⁴ viser at LAG satte NRK i kontakt med gatedemonstranten «Jose» under demonstrasjonene våren 2021 (NRK: 8.5.21). NRK snakker med 17 år gamle «Jose» på telefon, og hans stemme tar Oslo-rapporteringen et skritt nærmere gatene i Colombia. LAG er ikke en synlig kilde i NRK-artikkelen om «Jose». I intervjuene sier samtlige journalister at de gjerne benytter organisasjonenes nettverk for å komme i kontakt med kilder «på bakken», fordi de først og fremst vil snakke med «dem det gjelder». Ifølge Diego Marin Rios i LAG er dette en jobb organisasjonene er villig til å gjøre når som helst, men han savner journalistenes vilje når initiativet kommer fra organisasjonene.

Noen ganger føler man at man blir på en måte brukt. Så det er en veldig viktig del av arbeidet vi gjør, å finne kilder til journalister, fikse intervjuer der nede når de er på besøk. Men kanskje den største utfordringen er at det må gå begge veier. Og det skjer det ikke (Diego Marin Rios, LAG).

Journalistene verdsetter personlig og eksklusiv kontakt

Samtlige informanter understreker at personlig og eksklusiv kontakt er den tilnærmingen journalistene verdsetter mest. Organisasjonene har god kunnskap og oversikt, og kan tilby folk på bakken med spennende historier. Det beste er å la journalistene snakke med kildene selv: «Mye av jobben vår handler om å finne folk. Så hvis vi som journalister blir kontaktet med konkrete historier og

---

³⁴ Tilsvarende medieoversikter fra Regnskogfondet og Caritas viste ikke redaksjonelt fotavtrykk utover det innholdsanalysen allerede viste.

mennesker som kan gjøre det litt lettere for oss å fortelle historien. Så øker nok den sannsynligheten for at vi er i stand til å gjøre det med begrenset tid og ressurser.» (Kristoffer Rønneberg, Aftenposten). Han trekker frem tilnærmingen til Martha Skretteberg i Caritas som et godt utgangspunkt. Hun kontaktet ham aktivt i en periode etter at han hadde skrevet om Colombia, på en måte han verdsetter som journalist:

Hun, som hadde vokst opp i Colombia, var en person med stor kunnskap og innsikt i det som foregikk. Så jeg husker det var flere ganger jeg måtte takke nei til veldig gode tilbud hun kom med. Fordi det ikke var aktuelt å reise der og da. Men altså hun kontakter meg på en måte som jeg setter pris på som journalist da. Med liksom konkrete ting: *«her er en spennende historie, her er et interessant menneske, en god situasjon som kunne vært interessant å fortelle mer om.»* At det ikke var ren sånn salgsarbeid for en organisasjon, men mer basert på hva en journalist er interessert i da (Kristoffer Rønneberg, Aftenposten).

Kulturambassadører er et begrep som brukes om bedrifts- eller organisasjonsansatte med nettverk eller kompetanse til å kommunisere forbi kulturelle barrierer (Arnulf, 2019, s. 329). Anders Tvegård i NRK beskriver arbeidet til Martha Skretteberg som inspirerende og viktig, og at hun åpner dører på grunn av sitt personlige engasjement for hjemlandet, uavhengig av jobben som generalsekretær i Caritas:

Caritas er, det er jo Martha Rubiano Skretteberg, som er colombiansk sjøl som brenner veldig for det området. Og hun er veldig flink til å sende sms-er og være delaktig til å rette søkelys på ting, og også da være en studiegjest i radiosendingene, eller TV-sendingene vi har. Og det er viktig å ha den type ressurspersoner. Så jeg vil trekke fram hennes jobb for å opprettholde søkelys på Colombia som både inspirerende og viktig (Anders Tvegård, NRK).

Ærlighet, åpenhet og nøyaktighet er viktige egenskaper for å bygge gode journalistrelasjoner, og journalistene verdsetter evnen til å forstå hva som er godt nyhetsstoff og ikke (Ihlen, 2013, s. 115). Knut Andreas Lid i Caritas forteller at innsalg av eksklusive saker til enkeltjournalister er en bevisst mediestrategi, både for å få Colombia på agendaen, og for å løfte merkevarenavnet Caritas fram i mediene. Det er spesielt generalsekretær Martha Skretteberg som er frontperson, fordi hun har colombiansk bakgrunn og snakker med høyere troverdighet. Caritas (som regel Martha) tar direkte kontakt med én journalist av gangen, og gir en kort svarfrist før de går videre: «Da har vi jo eksklusivitet på det i de forskjellige nyhetsredaksjonene. Men dersom de ikke svarer innen et avtalt tidspunkt, så går vi videre til neste redaksjon og ser om de ønsker å plukke det opp i stedet.» (Knut Andreas Lid, Caritas). For Amund Bakke Foss i VG er det viktig å lage egen journalistikk på historiene organisasjonene tipser om, blant annet ved å finne egne kilder:

Det kan nok hende at jeg bruker et par sitater fra dem, men at det da. Hvis jeg tenner på den tematikken, så gjør jeg en liten innsats på en dag eller to for å få tak i noen egne kilder da, i det landet. Og så i avsnitt tre, fire eller fem, så kommer organisasjonen inn og kan kommentere. Sånn at de også får selvfølgelig anerkjennelsen og medieomtalen. For at de har tipset, og liksom foreslått tema da (Amund Bakke Foss, VG).

Amund Bakke Foss forteller videre at organisasjonene ofte er gode på å tolke rapporter og budsjetter, og kan finne nyhetspoenger som går en travel journalist hus forbi. Et eksempel er når kommunikasjonsavdelingen i Redd Barna tipset om at norsk våpensalg til Emiratene hadde steget betydelig, og trolig ble brukt til krigføring i Jemen. Som takk fikk Røde Kors uttale seg først i artikkelen. Organisasjonene kan også være nyttige til bakgrunnsinformasjon og kvalitetssjekk før og etter at en sak er skrevet, ifølge Anders Tvegård (NRK).

En gang ekspert, alltid ekspert

Journalistene jeg intervjuet vil sjeldent snakke med organisasjonenes kommunikasjonsavdeling. De vil snakke med «eksperter» på feltet, andre fagfolk, eller de det gjelder. Martha Skretteberg (Caritas) og Diego Marin Rios (LAG) fremstår som viktige og troverdige informanter, siden de selv har opplevd konflikten og kan snakke på vegne av colombianere i Norge. Professor, forfatter og Latin-Amerikakjenner Benedicte Bull forteller i et telefonintervju at hun ber journalister fjerne «ekspert»-tittelen når hun uttaler seg i saker om Colombia, og at hun helst sender journalistene videre: «Journalistene ønsker uttalelser fra eksperter, og bruker betegnelsen for å legitimere stemmene de tar inn. De kontakter meg fordi det er enkelt. Jeg sender dem videre til folk jeg vet har god kunnskap, men som er mindre synlig i media. I saker om Colombia er det som regel Diego», forteller Benedicte Bull (Universitetet i Oslo). Likevel opplever Diego Marin Rios i LAG at journalistene sjeldent tar kontakt: «Jeg tror at det har noe gjøre med tillit. At det er ikke så stor tillit til norske organisasjoner og norske aktivister hos norske medier som man tror, etter min egen erfaring». Kristoffer Rønneberg i Aftenposten mener akademikere er bedre kilder enn organisasjonsfolk, selv om de også kan være farget av politiske syn eller bindinger: «Altså en akademiker vil jo i utgangspunktet ha en mere, eller mindre av en agenda på vegne av en organisasjon, så i utgangspunktet så ville jo det vært en bedre kilde, fordi det er større sannsynlighet for at den kilden er forsøksvis nøytral.» Samtidig synes Kristoffer Rønneberg at det er uproblematisk at organisasjonsansatte får eksperttittel i mediene, så lenge det fremgår hvor de kommer fra, og hvem de uttaler seg på vegne av: «For en ekspert trenger jo heller ikke å være nøytral. Det ligger jo ikke i ordet at en ekspert er nøytral», sier han. Informantene har ulike synspunkter på bruken av ekspertbegrepet. Anders Tvegård (NRK) er av de skeptiske: «Hvem er det som skal kåre deg til ekspert? Er det liksom Oskar-akademiet eller er det Amandaprisen? Fordi du kommer inn som en fagperson, kanskje med utdanning, eller du kommer inn som en som har

landet med seg fra morsmelka? Det trenger ikke å... Jeg er muligens sær der, men jeg er veldig opptatt av språkbruk, og hvordan vi formulerer oss.» Amund Bakke Foss (VG) synes bruken av begrepet er problematisk og unøyaktig i utenriksjournalistikken. Journalister som dekker nye områder søker opp hvem som har uttalt seg som ekspert tidligere, og kontakter dem: «Det gir umiddelbar, enkel og rask legitimitet til en kilde, når de ikke tar seg bryet med å, og tiden til, å til å finne andre, som er bedre. Det er latskap», sier Amund Bakke Foss. Magnus Bråten (VG) er enig: «Hvis du da er helt blank og ung, ikke sant, så googler du USA-ekspert. Så ser du hvem har vært ekspert før. Så ringer du dem. Det er dynamikken i det. Hvis du først er ekspert, så er du ekspert». Ifølge Knut Andreas Lid (Caritas) skal det lite til å bli ekspert i mediene. Du må bare «vite litt mer enn de fleste»: «I mediene så er liksom det å bli ekspert, det er ikke så veldig vanskelig altså. Så det er, terskelen er ikke veldig høy», sier han.

Har organisasjonene eller UD æren for å løfte FARC-stemmen frem i mediene?

Ifølge Benedicte Bull har det norske organisasjonsarbeidet i Colombia bidratt til økt kunnskap om det som skjer i konfliktområdene her hjemme (telefonintervju 11.11.22): «På grunn av organisasjonenes arbeid på bakken i Colombia har nordmenn en annen forståelse av konflikten enn i mange andre land, som for eksempel USA. Der fremstilles FARC som en terrororganisasjon. I Norge ser vi ofre på begge sider, og norske medier gir en stemme til FARC, urfolk, kvinner og afrocolombianere», sier hun. Diego Marin Rios (LAG) er uenig. Han opplevde at norske organisasjoner tok avstand fra FARC under fredsforhandlingene:

Hvis de stemmene har kommet frem er det ikke på grunn av norske organisasjoner. Kanskje Caritas, og det er fordi Martha er colombianer. Og hun er i stand til å svare på kritiske spørsmål som kan komme fra hvem som helst, om hvorfor er du i kontakt med terrorister. Det var ikke noe de andre organisasjonene hadde lyst til å svare på. Tenker jeg (Diego Marin Rios, LAG).

Diego Marin Rios tror de norske diplomatene hadde en viktigere rolle for at FARC fikk en stemme i norske medier: «For eksempel Norge var det eneste landet som hentet kommandanter fra FARC til å komme hit i løpet av fredsprosessen. Og det var fordi Norge var tilrettelegger, og de hadde diplomater som jobbet med det», sier han. Anders Tvegård (NRK) gir heller ikke organisasjonene æren for at FARC hadde en stemme i mediene: «Nei, altså det er helt misforstått. Fordi det handler om journalistikk. Du skal jo vise begge sider», sier han.

Den norske vinklingen og andre nyhetsknagger

Norske utenriksjournalister filtrerer ofte ut globale nyheter uten en norsk «knagg» (Eide & Simonsen, 2008, s. 16). Tidligere studier viser at en norsk link, eller kilder med en norsk tilknytning, er en

forutsetning for å synliggjøre Latin-Amerika i norske medier (Greger et al., 2017, s. 259; Holland, 2017, s. 90). Knut Andreas Lid (Caritas) opplever at nyhetsredaksjonene ikke tar imot saker eller ideer uten en norsk vinkling:

Ja, det er jo det med den norske vinklingen. Å selge inn den da. På alle sakene. Det er kanskje det mest konkrete en kan gjøre der, for å få det på. (...) Nordmenn, som alle andre, er selvsentrente. Og det må være relevant for en selv dersom en skal bruke tid på å lese det (Knut Andreas Lid, Caritas).

Informanten i Regnskogfondet er enig: «Når Norge besøker Colombia. Når for eksempel Erna var der. Da var det mye oppmerksomhet på det.» Innholdsanalysen viser at en av fire saker handler om fredsavtalen, og ofte Norges rolle i denne. I teorikapittelet skrev jeg om norske selvbilder, og at fred har blitt en del av Norges internasjonale merkevare. Fred og forsoning betraktes som typisk norske verdier og idealer som Norge plikter å fremme (Nissen, 2017, s. 195). Anders Tvegård (NRK) mener fredsavtalen knytter Colombia nærmere Norge: «Fredsavtalen har jo også en norsk forankring da. Det er jo det som gjør at vi kan knytte oss litte grann nærmere ved å si at her bruker Norge penger og her er Norge aktive vil jeg tenke», sier han.

Da en annen NRK-journalist var på ferie i Colombia i 2018, skrev han en reportasje om eks-gjerriljakrigere fra FARC, og deres frustrasjon over å vente på at regjeringen skulle innfri løftene fra fredsavtalen (telefonintervju 9.11.22). Reportasjen handlet opprinnelig også om drap på menneskerettighetsforkjempere, og inkluderte intervjuer med og bilder fra to av LAGs solidaritetsbrigadister som nylig hadde vært i Colombia, og en LAG-leder. Men NRK mente saken spriket for mye, og prioriterte delen som handlet om freden og FARC, forteller NRK-journalisten i telefonintervjuet. Knut Andreas Lid (Caritas) mener fredsavtalen gjør Norge til en relevant nasjon, til tross for at vi er et lite land. Det forsøker Caritas å løfte frem på nyhetsagendaen:

I Colombia så har vi jo norske særinteresser. Både i forhold til fellesgoder som klima og gjennom skogsatsingen, er kjempeviktig. Og gjennom fredsprosessen ikke minst, der Norge klarer å skape seg et renommé og en rolle, som gjør at vi kan bokse over egen vekt da, som vi sier. I internasjonale fora (Knut Andreas Lid, Caritas).

Caritas ønsker å få frem sammenhengen mellom avskoging, økte klimautslipp og konflikten i Colombia. De vil også skape forståelse for hvordan narkotikamisbruk i nord bidrar til voldsutøvelse i sør og i Colombia: «Mye av fokuset i Norge er liksom hva narkotika påfører av lidelser til de som er avhengig av det her i nord. Mens de store lidelsene pågår i sør, der folk blir massakrert på grunn av det samme stoffet.» (Knut Andreas Lid, Caritas).

UD-sporet: Dag Nylander ga prosessen et ansikt

Journalistene jeg intervjuet synes det er krevende å skrive om prosesser. Ifølge Anders Tvegård (NRK) er prosessene langvarige, uten tydelige nyhetsoverskrifter eller topper underveis: «Man skjønner at det er viktig, men man får liksom ikke til å stikke hull på det. For å gjøre det så må du kanskje ha en norsk forankring», sier han. I 2015 ble USA-korrespondentene til NRK og Aftenposten, Anders Tvegård og Kristoffer Rønneberg, invitert med på en eksklusiv tur til Colombia med fredsmekler og diplomat Dag Nylander. Det var kommunikasjonsavdelingen til UD som inviterte, og UD som tilrettela reisen. Kristoffer Rønneberg i Aftenposten mener Dag Nylander ga prosessen et ansikt:

Jeg fulgte ham gjennom to dager, hvor han møtte Santos, og så fløy vi helikopter opp til FARC-land og sånt. Altså det ga jo veldig kule bilder. Pluss at jeg fikk være med på innsiden og henge etter ham et par dager. Det gjorde at saken fikk et eksklusivt preg, og jeg kunne ta med leserne på innsiden av en politisk diplomatisk prosess. Det var en sånn veldig konkret ting som gjorde at jeg kunne skrive noe som jeg ikke ville skrevet om ellers (Kristoffer Rønneberg, Aftenposten).

Diego Marin Rios (LAG) opplever at norske medier var mest engasjert i de norske diplomatene og deres rolle i fredsprosessen, og at sivilsamfunnsorganisasjonene kom i skyggen. Det har bidratt til at nordmenn flest tenker at Colombia er et land i fred, og at Norge har en stor del av ansvaret når det gjelder den denne freden, ifølge Diego Marin Rios.

Og det mener jeg er feil, fordi den største innsatsen som Norge har hatt i Colombia kommer fra sivilsamfunnet egentlig. Det er sivilsamfunnsorganisasjoner som har drevet i Colombia siden nittitallet, som gjorde det mulig for Norge å komme inn med nok tillitt, både fra geriljaen sin side, og Colombias sivilsamfunn. På grunn av dette arbeidet, som norske organisasjoner har gjort i mange, mange år. Så jeg tror at akkurat det bildet om hvordan fred ble bygget i Colombia, og Norges innsats, er litt feil. Og det må balanseres med rollen som de norske sivilsamfunnsorganisasjoner har (Diego Marin Rios, LAG).

Den brutale FARC-kommandanten: En tydelig story

Innholdsanalysen viser at norske medier i stor grad omtalte freden som en suksess i 2017, før historier om «den skjøre freden» fikk mer plass i dekningen året etter. Organisasjonene var tidligere ute med å advare om utfordringene i kjølvannet av fredsavtalen. Kristoffer Rønneberg i Aftenposten mener norsk UD var flinke til å fremme sin rolle i fredsprosessen, og at de hadde lyktes i å få partene til å bli enige: «Det ble en fredspris hvor tildelingen var i Norge. Det vil nok ha bidratt til å øke, eller styrke det inntrykket av at dette var en vellykket affære. Og at man da kanskje ikke så nyansene i det, eller detaljene i hva som lå under. Og det skyldes jo det samme som vi har snakket om, at det er lite som skrives om Latin-Amerika, ekspertisen er begrenset, i redaksjonene», sier han. Innholdsanalysen viser at Aftenposten hadde flest suksesser i det redaksjonelle utvalget, og færrest saker rammet inn av «den skjøre freden». Knut Andreas Lid i Caritas forklarer at organisasjonene har bedre

informasjonstilgang enn norske medier, siden deres ressurser jobber direkte med implementeringen av avtalen: «Så vi plukker opp de tingene mye raskere enn andre. Norske myndigheter vil nok og plukke det opp. Men de har jo sine diplomatiske relasjoner å ivareta, så de har ikke mulighet til å si noe. Så de må jobbe mer konstruktivt med motparten.» De norske organisasjonene i Colombia kunne altså uttale seg friere om fredsavtalens slagsider enn det norske myndigheter kunne, og er et eksempel på den norske modellen og det såkalte fornuftekteskapet mellom norske organisasjoner og UD, som jeg beskrev i teorikapittelet: Myndighetene finansierer organisasjonene for å utføre aktiviteter som er for sensitive for diplomatiet. Organisasjonene bistår diplomatene med tilgang og kunnskap (Krøvel, 2016, s. 154; Nissen, 2017, s. 198). Diego Marin Rios (LAG) forteller at han gjennom Colombiaforum hadde møter med UD annenhver måned under fredsprosessen, og at han ofte var ekstern rådgiver for flere norske diplomater. Etter fredsavtalen økte volden i Colombia. Avskogingen økte. Drapet på menneskerettighetsforkjempere nådde nye rekorder. Anders Tvegård i NRK sier det likevel var en bragd å få på disse sakene fra Colombia, fordi de konkurrerte med andre verdenshendelser med større konsekvenser for norske lesere: «Da kan du ikke bare tilby en sak som handler om bevaring av regnskog. Da må det være mye større. Eller det må være en mer spissa sak, for eksempel da med en FARC-kommandant.» (Anders Tvegård, NRK). FARC-kommandanten Anders Tvegård sikter til er «El Paisa». Diego Marin Rios i LAG sier at organisasjonene advarte om fredens utfordringer fra dag én, men at mediene trengte en tydelig og kritisk situasjon for å dekke at det gikk dårlig: En grufull geriljakriger med narkotikahandel, kidnappinger og drap på samvittigheten. Som gikk lei av å vente på regjeringens løfter og vendte tilbake til jungel og krigføring. «Er det noe som egentlig forklarer situasjonen i fredsprosessen der? Nei, det er bare en hendelse,» sier Diego Marin Rios i LAG.

Demonstrasjonene: Store hendelser og del av større fenomen

Diego Marin Rios (LAG) savner en systematisk dekning av situasjonen i Colombia etter fredsavtalen. Han mener norske medier kun dekker de store hendelsene, som «El Paisa» og demonstrasjonene i 2019 og 2021. Det er enklere for journalister å skrive om Colombia når nyhetene kan knyttes til et større fenomen, ifølge Diego Marin Rios. Store demonstrasjoner og opprør har preget Latin-Amerika de siste årene, og det politiske landskapet har vandret fra høyre til venstre. Fortellinger om (det undertrykte) folkets kamp mot den latinamerikanske makteliten er en gjenganger i den norske mediedekningen av regionen (Marsteintredet, 2017, s. 20). Til VG forklarte professor og Latin-Amerika-ekspert Steinar Sæther at demonstrantene i Colombia høsten 2019 var inspirert av opptøyene i nabolandene Ecuador, Peru, Bolivia og Chile (VG: 22.11.19). Da demonstrasjonene brøt ut våren 2021 sendte Diego Marin Rios pressemeldinger på vegne av LAG. I tillegg tok han direkte kontakt med utvalgte journalister. Han hadde endret stillingstittel fra informasjonsarbeider til daglig

leder året før, en fordel LAG utnyttet på best mulig vis: «Da spilte vi det kortet: Vi har en colombianer i eksil. Som også er vår daglige leder. Som kan si mye om det som skjer i Colombia. Og som kan forklare situasjonen i Latin-Amerika. Så det var det vi solgte, på en måte, til pressen», sier han. Diego Marin Rios tror LAGs mediearbeid hadde stor innflytelse på norske mediers fremstilling av demonstrasjonene i 2021, noe innholdsanalysen bekrefter. «Vi var den mest aktive stemmen i mange medier. På Urix for eksempel. Det er veldig sjelden at LAG kommer på Urix.» (Diego Marin Rios, LAG).

Gravejournalistikk eller aktivisme?

I forrige kapittel diskuterte jeg journalistenes og organisasjonenes selverklærte «vaktbikkjerolle», ved å informere om kritikkverdige forhold i Norge og i utlandet. Informanten i Regnskogfondet og Magnus Bråten (VG) påpeker at det er lite gravemiljø i de norske utenriksavdelingene. Utenriksavdelingene dekker løpende hendelser, mens gravemiljøene stort sett jobber innenriks. Å avsløre eller avdekke med humanitære siktemål regnes for å være høyverdig journalistikk. Samtidig kan et sterkt personlig engasjement tolkes som «aktivisme». Kan en journalist også være aktivist, spør Simonsen og Eide (2009, s. 307). Journalistenes frykt for å bli stemplet som aktivist kan forklares ved at den tradisjonelle forståelsen av journalistrollen har vært knyttet til normer som «objektivitet», «balanse» og «upartiskhet». Å bruke journalistikken til å styrke ideologiske visjoner, har blitt ansett som et brudd med journalistiske tradisjoner (Allern, 2009, s. 186). I teorikapittelet skrev jeg om norske frivillige organisasjoners kritikk av norske egeninteresser i Latin-Amerika og Colombia, gjennom frihandelsavtaler, næringsliv og oljefondets investeringer. Informantene fra organisasjonene savner en mer kritisk og undersøkende dekning av temaene nevnt ovenfor i den norske mediedekningen av Colombia.

Hvorfor nådde ikke LAGs avsløringer om norske investeringer frem?

Alle journalistene i denne studien forteller at de gjerne ville skrevet om norske oljeinvesteringer i et selskap som bryter med menneskerettigheter og bidrar til avskoging hvis de hadde blitt tipset om saken personlig og eksklusivt. Kristoffer Rønneberg i Aftenposten kan ikke huske å ha mottatt en e-post om norske investeringer i Colombia: «Det der tror jeg lett kunne blitt en god sak.

Dobbeltmoralen i norsk utenrikspolitikk er jo alltid spennende», sier han. I en slik sak er det viktig å hjelpe journalistene, uten at de føler at de løper noens ærend: «Det er saken for oss som er det viktigste. Vi har ikke noen interesse av å drive reklame for noen andre. Så hvis vi kan få hjelp til konkrete ting, og føle at det er noe vi har eksklusivt, så er sannsynligheten større.» (Kristoffer Rønneberg, Aftenposten). Amund Bakke Foss i VG er enig. «Og de kan peke på hvordan man kan få avslørt det da, og ikke bare lempere, eller så lenge det ikke bare er antagelser, og en 600 siders

rapport, liksom, som mener at her er det mye juice. Men det må være veldig sånn konkret. Så ville vi skrevet denne saken ja. Uten tvil.» Diego Marin Rios (LAG) forteller at hver eneste journalist som har skrevet om Colombia fikk en e-post med rapporten om norske investeringer i Colombia. I tillegg ringte han rundt: «Vi får alltid det samme svaret: At det er ikke plass, at det er ikke av interesse nå, eller at det er andre saker som de må dekke, at det er ingen som jobber akkurat med Colombia, så ja. Det er veldig demotiverende egentlig.» Han tror det både handler om journalistenes syn på organisasjonene, og på journalistenes kapasitet og kunnskap til å vurdere informasjonen organisasjonene produserer.

De tenker sikkert at vi er veldig politisk ladet. At vi har tatt side i disse debattene. Kanskje de ikke har kunnskap nok til å føle seg trygge, når de gjelder å lese disse rapportene og finne andre kilder som kan balansere det vi sier. De snakker ikke spansk, det er nesten ingen journalister som snakker spansk. Så hvordan skal de få eller finne kilder hvis det er på et annet språk som er vanskelig å oversette, ikke sant (Diego Marin Rios, LAG).

Selv om Diego Marin Rios er takknemlig for Norges innsats i Colombias fred, er han også kritisk til Norges tilstedeværelse i hjemlandet. Han forstår at det er vanskelig å ha en kritisk tilnærming til Norges fredsinnsett i et uoversiktlig land som Colombia, som få journalister har god kjennskap til: «Så jeg tror at rollen til LAG er akkurat det. Å holde et kritisk perspektiv på Norges rolle i Colombias fred, og det er sunt mener jeg.» (Diego Marin Rios, LAG).

Kapittel 8: Konklusjon

Målet med studien har vært å øke forståelsen for samspillet mellom norske utenriksjournalister og frivillige organisasjoner i produksjonen av nyhetshistorier fra Colombia, og hva som bidrar til at ulike temaer og perspektiver ender opp i nyhetene, og at andre utelates. Dette kapittelet sammenstiller studiens viktigste funn og besvarer oppgavens problemstilling: «*Hva former den norske mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen, og hvordan påvirker de frivillige organisasjonene den redaksjonelle dekningen?*». Problemstillingen er todelt, og første del i dette kapittelet besvarer hva som former den norske mediedekningen. I del to besvarer jeg organisasjonenes rolle i produksjonen av nyhetssaker; hvorfor noen bevisste, og kanskje ubevisste, kommunikasjonsstrategier virker bedre enn andre. Studiens tre metoder har samlet bidratt til økt forståelse av og kunnskap om norsk utenriksjournalistikk, organisasjonenes mediearbeid og samspillet mellom journalister og organisasjonsarbeidere. I forskningsprosessen har jeg gjort funn som overrasket meg. Avslutningsvis i dette kapittelet vil jeg dele de personlige refleksjonene jeg har gjort rundt denne studien, før jeg deretter presenterer forslag til videre studier.

Våre bilder og forståelser av Norge og Colombia

I denne delen besvarer jeg den første delen av forskningsspørsmålet: *Hva former mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen?* Studien viser at etablerte norske forståelser, selvbilder og verdensbilder påvirker valg av tolkningsrammer i mediedekningen fra Colombia. Journalister gjør Colombia interessant og forståelig ved å knytte valg av tolkningsramme til historier norske lesere kjenner: Suksesshistorien om Norge som (nok en gang) skapte fred gjenspeiler norske selvbilder som fredseksportør, og fortellinger om «den gode hjelperen» bygger på norske selvbilder som bistandsgiver. «Narcos»-fortellingene bekrefter vårt voldelige bilde av Colombia, etablert av den velkjente narkokongen Pablo Escobar på 90-tallet, og går hånd i hånd med dissonansteorien; at vi mennesker først og fremst vektlegger informasjon som bekrefter det vi allerede vet eller liker, og tolker den slik at vi kan forsvare våre verdier, holdninger og/eller handlinger (Heide & Falkheimer, 2014, s. 38).

83 prosent av «suksesshistoriene» ble publisert i 2017, året etter at fredsavtalen ble inngått. Sakene baserer seg på få kilder, lite kunnskap om konflikten, og råstoff fra norske og internasjonale nyhetsbyråer. Norske politikere og diplomater er dominerende kilder. Innrammingen antyder at det var viktig for Norge å anerkjenne den nylig inngåtte freden som en suksess, selv om organisasjonene i utvalget allerede i 2017 advarte om utfordringene knyttet til den norske fredssuksessen. Fredens utfordringer blir først synlige i den redaksjonelle dekningen fra 2018 og utover. Da utgjør «den skjøre

freden»-rammen nesten halvparten av mediedekningen, og hendelsene i Colombia tolkes ut ifra hvilken (negative) betydning de har for fredsavtalen, enten det er sinte og skuffede FARC-soldater, politisk valg, koronapandemi, narkovirksomhet eller demonstrasjoner og misnøye. Caritas er den mest fremtredende kilden i «den skjøre freden». I den «den gode hjelper»-rammen er journalistene mer opptatt av Norges innsats som hjelper enn hjelpens innhold og forpliktelser. I analysen ble skogavtalen trukket frem som eksempel, med en dansende statsminister og en lovnad om 400 norske regnskogmillioner.

Innholdsanalysen viser at organisasjonene benytter tolkningsrammen «den gode hjelperen» mest, som en måte å fortelle om eget arbeid. Virkelighetens «Narcos» er den mest brukte tolkningsrammen i det redaksjonelle innholdet, og bygger på norske bilder av Colombia som narkobaronenes hjemland, med drap, kidnapping, korrupsjon og terror som en del av hverdagen. Narkolivet beskrives med både fascinasjon og forakt, og sakene bærer preg av klipp- og lim fra internasjonale medier og nyhetsbyråer. Fredelige bønder som livnærer seg av kokaplantasjer kommer i skyggen av de få, mektige og voldelige kokakongene. Demonstrasjoner og opprør framstilles ofte som en dikotomi, der folket er undertrykket og staten undertrykker. Denne forestillingen bygger på norske verdier om likestilling, og en forestilling av at det latinamerikanske samfunnet består av to motpoler – makteliten mot folket. Også i denne tolkningsrammen er NTB den viktigste nyhetsleverandøren, og rammen ble mest brukt under demonstrasjonene i 2019. Studien viser at norske verdier om ytringsfrihet ble vektlagt i dekningen av Colombias andre bølge av demonstrasjoner, i 2021. Sakene med «ytringsfrihets»-rammen er hovedsakelig skrevet av journalistene selv (94 prosent), og colombianske gatedemonstranter er synlige kilder ved siden av norske organisasjoner (særlig LAG og Caritas), fagfolk og politikere. I regnskogsaker rammet inn av «ytringsfrihet» kommer verdien av colombiansk Amazonas, pågående avskoging og ansvarlige aktører i skyggen av sosiale ledere og miljøaktivister som blir drept i forsøket med å bevare den. Det er bare LAG som har skrevet innhold som bygger på en forståelse av Norges tilstedeværelse og ulike hatter i Colombia som «dobbeltmoralsk».

Arketyperiske identiteter gjør det enklere for leseren å forstå aktørenes personlighet. Vi leser om *helten*, som kjemper på vegne av befolkningen og trosser konsekvenser som drap, politivold og trusler, og *rebellen* som kjemper for likestilling. FARC-soldatene spiller *offeret* i fortellingene om myndighetene som ikke innfridde løftene fra fredsavtalen, mens narkokongen Pablo Escobar fremstilles som Colombias svar på *Robin Hood*, en som stjal fra de rike og delte med de fattige. Norge og bistandsorganisasjonene fremstår som *giveren* av fred, bistand, demokrati og rettferdighet.

Idealer, nyhetskriterier og ytre faktorer

Journalistene ønsker ikke å bli mistenkt for å la personlige motiver bli førende for journalistikken. Informantene mine mener organisasjonsansatte er aktivister med en «agenda». I kommunikasjonslitteraturen står det at kommunikasjonsansatte «skal være *aktivister* i sine organisasjoner. De skal være virksomhetens samvittighet og «forandringsagent»» (Ihlen, 2013, s. 110). Journalistene, derimot, lever av publikums tillit, og må være egne roller bevisst for å unngå at troverdigheten svekkes. Intervjuene gir inntrykk av at pressens etiske regelverk og samfunnsoppdrag er en del av den kulturelle rammebeholdningen journalistene tilstreber seg å hente rammer fra når de skriver og vinkler nyheter fra Colombia. Rammevalget blir synlig i medieinnholdet gjennom blant annet valg av kilder, formuleringer, eksempler, beskrivelser og bilder. Men, organisasjonenes kultur, identitet og agenda kan også påvirke rammevalget i de tilfellene organisasjonene er kilde. I teoridelen skrev jeg at profesjonelle nyhetskilder, som organisasjons- og kommunikasjonsansatte, bruker rammer som strategiske verktøy for å fremme egen interesse. For disse aktørene er mediedekning viktig, men det er enda viktigere å påvirke hvordan journalisten vinkler nyhetshistorien (Van Gorp, 2007, s. 68). Innholdsanalysen viser at Aftenposten, VG og NRK bruker de samme informasjonskildene, som regel råstoff fra NTB, og oppsøker de samme ekspertene på Colombia og benytter de samme bildene. Caritas var en viktig kilde i historien om FARC-soldaten som gikk lei av å vente og vendte tilbake til krigen i jungelen, og likeledes LAG i historien om de fredelige demonstrantene som ble møtt av voldelig politi. Dette kan øke rammene (og organisasjonenes) overbevisningskraft, fordi de ulike mediehusene henvender seg til publikum med én og samme stemme (ibid.).

Nyhetskriteriene VISAK påvirker også grovsorteringen av nyheter som når gjennom redaksjonenes portvakt. Sakene om suksess og skjør fred oppfyller aktualitetskriteriet, drap på menneskerettighetsforkjempere oppfyller sensasjonskriteriet bare første eller tusende gang det skjer, saker om narkotika og krim oppfyller konfliktkriteriet, og identifikasjonskriteriet blir oppfylt i «ytringsfrihets»-rammen. Demonstrasjonene oppfyller kriteriene konflikt og vesentlighet fordi de er en del av et større fenomen (av demonstrasjoner i Latin-Amerika). Den norske vinklingen – vist gjennom fred og norsk innsats – viser seg å være den viktigste knaggen for å få nyhetene på. Intervjuene viser at organisasjonene er bevisste på å finne den norske vinklingen når de utformer og selger inn nyhetshistorier til journalister.

Til slutt påvirker og begrenser økonomi, tid, egen kunnskap og forventede leserklikk journalistene i utvalget og utformingen av nyhetshistorier. Uten utstasjonerte Latin-Amerikakorrespondenter er det andre som plukker ut og vinkler nyhetene. Studien viser at NTB leverte 46 prosent av nyhetene fra

Colombia, og er med andre ord en viktig utøver i utformingen av nyhetsbildet. Manglende kunnskap om land og region påvirker evnen til å gjøre egne kritiske vurderinger av stoffet norske medier tar inn og videreformidler fra NTB. Over halvparten av artiklene i datamaterialet (63 prosent) er publisert uten at journalistene selv har snakket med en (sitert) kilde, noe som bidrar til at journalistens (og nyhetsbyråenes) verdensbilder formidles, uten alternative stemmer. Journalistene erkjenner at tilfeldigheter ofte rår i utvalget av nyhetshistorier, og at journalistenes egne interesser påvirker prioriteringen. Viktige nyhetshendelser i Colombia bør ikke havne på samme dag som andre store verdensbegivenheter. Krig, flyktningstrømmer og verdenshendelser «nærmere oss» gjør at Colombia ofte kommer andre rekke. Demonstrasjonene våren 2021 fikk for eksempel mye oppmerksomhet frem til Israel-Palestina-konflikten blusset opp og overtok mediebildet 6. mai.

Jevn narkodekning og få store hendelser gir lite kunnskap og et skjevt bilde

Innholdsanalysen viser at narkotikadekningen i de redaksjonelle mediene er jevn gjennom studieperioden. Den øvrige dekningen består av store hendelser, og tre knagger står frem: Fredsprosessen, den brutale FARC-soldaten som rømte tilbake til jungelen, og demonstrasjonene. Narkotikasaker og få øvrige nyheter mellom de store begivenhetene gjør det vanskelig for leseren å forstå konteksten, eller bygge tilstrekkelig kunnskap om betydningen av fred i Colombia. Organisasjonene beskriver regnskogens betydning for å bremse klimaendringene, og for verdens dyre- og plantearter. Regnskogen i Colombia er hjem til noe av verdens rikeste biologiske mangfold. Ifølge journalistene er dette innhold for fagblader og for organisasjonens egne medlemmer. De redaksjonelle sakene må være større, mer spisset og mer relevante for leseren.

Organisasjonenes bidrag kan være viktigere enn det journalistene vil erkjenne

I denne delen besvarer jeg den andre delen av forskningsspørsmålet: *Hvordan påvirker de frivillige organisasjonene den redaksjonelle dekningen?* Innholdsanalysen viser at representanter fra norske frivillige organisasjoner er mer synlige i mediedekningen enn norske diplomater, politikere og akademikere til sammen, og at de i flere tilfeller uttaler seg som eksperter på Colombia. Det er eksempler på at journalistene stoler på informasjon fra organisasjonsansatte, deres forståelse av informasjonen, og forslag til en løsning på det presenterte problemet. Organisasjonene bistår mediene med bilder, sitater fra colombianere og egne reiseskildringer. En innsats som ikke er like synlig i innholdet, men som kom frem i intervjuene, er organisasjonenes innsats som «fikser» i Colombia, ved å tilrettelegge reportasjereiser, blant annet til kokaplantasjer og utilgjengelige FARC-leire, og for å overtale en beryktet og mediesky FARC-kriger til å stille i et eksklusivt intervju. I tillegg har organisasjonene bidratt med bakgrunnsinformasjon og satt Oslo-journalister i telefonkontakt med

gatedemonstranter i Colombia. I intervjuene forteller journalistene at de verdsetter denne usynlige innsatsen, og at de ofte lar organisasjonen uttale seg først i saken som et «takk for bidraget». Innholdsanalysen viser at organisasjonene har et betydelig medieavtrykk, til tross for at journalistene jeg intervjuet fortalte at de sjeldent og helst ikke bruker organisasjoner i eget arbeid. En forklaring kan være at ingen faste journalister dekker Colombia, og at hver enkelt journalist opplever liten kontakt med organisasjonene. Men når det totale medieinnholdet til NRK, Aftenposten og VG er slått sammen i en studie, blir organisasjonenes avtrykk tydelig. I intervjuene kom det frem at journalister som skal dekke nye felt googler personer som har uttalt seg tidligere, og kontakter de samme «tidligere legitimerede stemmene». Innholdsanalysen viser at medievannte fagpersoner i norske organisasjoner, som Martha Skretteberg og Diego Marin Rios, er etablerte Colombiakilder på grunn av deres kunnskap om – og lokal tilknytning til – Colombia.

Eksklusive historier, folk på bakken og ekspertvurderinger

Journalistene er tydelige på at de ikke vil drive reklame, og mistenker at organisasjonene ønsker oppmerksomhet, pengestøtte og nye medlemmer. Innholdsanalysen viser at Caritas er mer synlige enn andre organisasjoner med tilstedeværelse i Colombia. Journalistene verdsetter generalsekretær Martha Skrettebergs måte å kontakte dem på, i kraft av å være privatperson og engasjert for hjemlandet. Det samme gjelder Diego Marin Rios under demonstrasjonene i 2021. Siden han selv er politisk flyktning fra Colombia, kunne han uttale seg om uretten demonstrantene opplevde. Jobbtittel som daglig leder i LAG virket å gi økt troverdighet. Budskapet kom ikke fra informasjonsavdelingen, slik pressemeldingene om norske problematiske investeringer gjorde i 2018. Journalistene ønsker å snakke med eksperter, fagfolk eller dem det gjelder, og (absolutt) ikke informasjons- eller kommunikasjonsfolkene. Martha Skretteberg og Diego Marin Rios kan være innganger til å forstå det colombianske samfunnet. Deres forståelseshorisont bygger på kulturelle erfaringer fra både Colombia og Norge, og de kan forklare colombianske problemstillinger med kulturelle tolkningsrammer det norske publikummet forstår, for eksempel ved å knytte historiene til norske verdier som ytringsfrihet, demokrati, fred og likestilling.

Pressemeldinger med og uten effekt

Utsending av pressemeldinger er en viktig del av organisasjonenes mediearbeid. Intervjuene viser at journalistene setter lite pris på denne formen for kontakt. Nyhetens interesse glipper i det pressemeldingen sendes ut til mange mottakere på en gang, og gir samtidig inntrykk av at det ligger motiver bak. Journalistene påpeker at pressemeldingene *kan* være en viktig påminnelse om engasjementet er der, og at Colombia finnes, men at det sjeldent gir direkte utslag i journalistiske

medieoppdrag. Et viktig unntak er når det har skjedd noe stort og viktig, som et presidentdrap eller omfattende demonstrasjoner. Da henter journalistene gjerne ut sitater fra organisasjonens leder fra en pressemelding. Demonstrasjonene i 2021 er et konkret eksempel, der sitatene til LAG-leder Diego Marin Rios ble gjengitt i flere medier. Ville pressemeldingen hatt like god effekt dersom Diego ble sitert som informasjonsarbeider?

Et kritisk blikk på den norske freden i Colombia

Caritas og LAG har lyktes i å få på flere temaer og tolkningsrammer i dekningen fra Colombia. Det tydeligste eksemplet er hvordan Caritas kan knyttes til artiklene med «den skjøre freden»-rammen, og FARC-soldatenes opplevelse av myndighetenes brutte løfter. Vinklingen av demonstrasjonene i 2021, med vekt på myndighetenes vold og de fredelige demonstrantenes manglende ytringsfrihet, kan knyttes til LAGs pressemelding med uttalelser fra LAG-leder Diego Marin Rios, og hans intervjuer. Regnskogfondet er en mindre synlig aktør i mediedekningen, og deres fravær kan forklares med at de bare har jobbet i Colombia siden 2016. Ingen enkeltpersoner fra Regnskogfondet utpeker seg som kilder (eller artikkelforfattere) til saker om Colombia i studieperioden, og deres ansatte er kun siterte kilder i to artikler. Andre studier viser at Regnskogfondet har et solid medieavtrykk i Brasil, og at de har belyst mange viktige saker, blant annet om norsk import av palmeolje og soya. Målet til Regnskogfondet er å bli like gode på mediearbeidet i Colombia, ifølge informanten jeg intervjuet.

Kunnskap, lokal forankring og mediestrategi

Det er først og fremst på grunn av kunnskap, lokal tilstedeværelse og et lokalt nettverk at organisasjonene påvirker den norske Colombiadekningen. Økonomiske ressurser er ikke nødvendigvis det viktigste for å oppnå mediedekning, snarere en forståelse av hvordan mediene fungerer, og hvordan en henvender seg til dem (Ihlen, 2013, s. 118). Caritas er et eksempel på evnen til å utnytte medienes logikk med minimale ressurser. De er den eneste organisasjonen i utvalget uten offentlig informasjonsstøtte (fra og med 2021), og kommunikasjonsavdelingen består av bare halvannen stilling. Likevel er Caritas den synligste aktøren i mediedekningen fra Colombia, og frafallet av informasjonsstøtten i 2021 påvirket ikke synligheten. Det kan være flere årsaker til at Caritas har fått gjennomslag i media i denne perioden. Caritas har vært i Colombia siden 1950-tallet og har dermed opparbeidet en sterk lokal forankring; de er anerkjente både blant befolkningen og myndighetene (Caritas, 2020). Det bidrar til at de opptrer som en kunnskapsrik og troverdig kilde. Generalsekretær Martha Skretteberg er colombianer, og hun kontakter journalistene på en måte de verdsetter. Caritas er oppmerksomme på å anvende den norske vinklingen, og de selger dessuten inn en tydelig og klikksikker historie til norske medier og deres lesere: Beryktede FARC-soldater vender tilbake til krig

og jungel – fredsavtalen er i fare. Gjennom eget arbeid i demobiliseringsleirene har de bygget opp et solid nettverk, og de har god kunnskap om det som skjer i konfliktområdene. Deres tilknytning til den katolske kirken fungerer dessuten som en døråpner til ulike grupper. I enkelte saker om skjør fred og brutte løfter kan det virke som at journalistene kommer til ferdig dekket bord. Mye av jobben er allerede gjort ved at Caritas bidrar med bilder, sitater og egne opplevelser fra Colombia.

Egne refleksjoner og veien videre

Hensikten med studien har ikke vært å henge ut eller kritisere arbeidet til norske organisasjoner eller utenriksjournalister. Målet har vært å forstå betydningen av arbeidet de gjør, og hvordan ulike historier ender opp i nyhetene, og andre ikke. En ting som overrasket meg, er verdien av lokal kunnskap og forankring for å oppnå legitimitet og plass i mediedekningen. Jeg forventet at norske akademikere uten tilknytning til en interesseorganisasjon, som Steinar Sæther og Benedicte Bull, ville ha en mer betydelig rolle i deknningen. Men studien viser at colombiansk bakgrunn, engasjement, kunnskap og tilknytning har vært viktige kriterier for å få redaksjonelt gjennomslag, og kanskje viktigere enn tilgang på en kommunikasjonsavdeling og økonomiske ressurser. Det er også interessant å se hvordan tilfeldigheter kan påvirke valg av saker og kilder, og den kanskje avgjørende betydningen av *hvem* i redaksjonen organisasjonen kontakter, *hvordan* og *når*. I oppgaven nevner jeg at Terje Tvedt (2004) kritiserer norske organisasjoner og utenriksjournalister for å skape et selvbilde av at vi nordmenn er verdensmestere i å gi til de fattige. Mitt masterprosjekt besvarer ikke hvorvidt Tvedts påstand stemmer eller ikke. Et slikt selvbilde kan kanskje bidra til at flere nordmenn deler av sin velstand med land i sør, og at organisasjonene får flere midler til å drive humanitært arbeid. Men denne oppgaven bekrefter det tidligere studier også viser – at det er mer journalistikk på Norge som *giver* og *hva* vi gir, enn *hvordan* pengene brukes. Det er liten kritisk oppfølging av de store pengesommene Norge bruker på demokrati, skogbevaring og fred i Colombia, og heller ikke de norske inntjeningene på colombianske naturressurser gjennom næringsliv og oljeinvesteringer. Gir vi med en hånd, og forsyner oss med den andre? Denne typen journalistikk og kommunikasjonsarbeid krever flere midler, mer kunnskap og stedlige representanter. Med gjensidig tillit og samarbeid kan organisasjonsarbeidere og utenriksjournalister avdekke og belyse kritikkverdige forhold i sør. Det er bekymringsverdig at Colombia fortsatt oppleves langt unna. Intervjupersonene mener saker om bevaring av regnskog er for spesielt interesserte, og at drap på menneskerettighetsforkjempere ikke er relevant for norske lesere. Det som skjer i Colombia, angår i høyeste grad oss. Globale kriser knytter verden stadig mer sammen, og ødeleggelse av regnskog og natur i Colombia påvirker klima og miljø i Norge og i andre land. Avslutningsvis vil jeg understreke at Colombia bare er ett av flere underdekkede land i norske medier, og at flere humanitære verdenskriser kommer i skyggen av

nyheter «nærmere oss». Organisasjonene er viktige for å påminne norske medier om de glemte krisene.

Forslag til videre studier

Funnene jeg har kommet frem til i denne studien besvarer en problemstilling som definerer en kort tidsperiode på fem år og med et avgrenset medie- og organisasjonsutvalg. Dekningen fra Colombia i årene etter fredsavtalen har vært beskjeden og inkluderer relativt få artikler i en forskningssammenheng. Nye og større studier er nødvendige for å konkludere med mer solide svar. Bruk av flere metoder (metodetriangulering) har bidratt til et større datamateriale å lene studien på.

I forskningsprosessen har stadig nye spørsmål dukket opp. Jeg vil trekke frem fire forslag til videre studier:

- En stor del av arbeidet har gått med til å utforme rammematriser for å beskrive mediedekningen. Fremtidige masterstudenter kan inkludere et større datamateriale ved benytte de samme tolkningsrammene for å undersøke hvordan etablerte forståelser og forestillinger påvirker utenriks- og organisasjonsdekningen av et land eller kontinent, og hvordan ulike kilder påvirker valg av ramme.
- En studie av ekspertbegrepet i norsk utenriksjournalistikk kunne bekrefte eller avkreft mine antagelser om at denne bruken ikke alltid er gjennomtenkt, og at tidligere brukte eksperter på feltet oftere kontaktes enn andre relevante fagpersoner. Blir flere organisasjonsfolk legitimert som eksperter i norske medier, eller er denne tittelen forbeholdt en daglig leder og en generalsekretær med opphav fra landet de er ekspert på?
- En studie om skillet mellom det journalistiske idealet om å være uavhengig og fri for motiver, og et engasjement for feltet de dekker. Et slikt engasjement blir av noen definert som aktivisme. Kan en journalist også være aktivist? Denne balansen er spesielt aktuell i klimajournalistikken, der journalistene har gått vekk fra å vie klimaskeptikere like mye redaksjonell plass som det de definerer som «forskningsbasert fakta».
- Jeg har reflektert over om regnskogsaker er mindre omtalt i Colombia enn i andre land, og om en av årsakene kan være at Regnskogfondet ikke startet å arbeide i Colombia før i 2016. En ren regnskogstudie kan bekrefte eller avkreft dette, og kanskje besvare om, og eventuelt hvorfor, Colombia (og andre regnskogland) ikke er like interessante som for eksempel Brasil og Filipinene.

Litteraturliste

Allern, S. (2009). EU-journalistikk med nasjonale briller. I A. H. Simonsen & E. Eide, *Dekke verden!:*

Lærebok i utenriksjournalistikk (ss. 175–189). IJ-forl.

Allern, S. (2015). Journalistikk og kildekritisk analyse. I *Norbok*. Cappelen Damm akademisk.

Andersen, S. A. (2007). *Critical realism as a basis for social work*. Den Sociale Højskole.

Arnulf, J. K. (2019). Tverrkulturell kommunikasjon og mangfold. I *Kommunikasjon for ledere og*

organisasjoner (ss. 311–333). Fagbokforl.

Barrios, M. M., & Miller, T. (2018). Green Passion Afloat. *Journalism Studies*, 19(5), 674–689.

Beyer, A. (2010). Hvordan studere generiske nyhetsrammer? – Forslag til metodiske forbedringer.

Norsk medietidsskrift, 17(2), 162–178.

Bjerke, P. (2019). Kapittel 2, Macmanus Revisited—25 år etter. I B. K. Fonn & B. R. Mathisen,

Journalistikk, profesjon og endring (ss. 43–63). Orkana akademisk.

Bjerke, P., & Fonn, B. K. (2019). Objektivitet og politikk. I *Journalistikk, profesjon og endring* (ss. 139-

[166]). Orkana Akademisk.

Bock, J. (2016). *The Ethical Journalism Network - Untold Stories: Colombia*.

<https://ethicaljournalismnetwork.org/colombia>

Bull, B. (2017). Norsk utenrikspolitikk og den latinamerikanske «venstrebølgen»: Mellom ideologi og

realpolitikk. I L. Marsteintredet, *Norge i Latin-Amerika. Forbindelser og forestillinger* (ss. 161–

188).

Bull, B. (2021a). *Latin-Amerika i dag. Nye interesser og gamle bånd til USA, Kina, Russland, Midtøsten*

og Europa. Cappelen Damm.

Bull, B. (2021b, oktober 19). Et nytt norsk engasjement for Latin-Amerika? *Dagsavisen*.

[https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2021/10/19/et-nytt-norsk-engasjement-for-](https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2021/10/19/et-nytt-norsk-engasjement-for-latin-amerika/)

[latin-amerika/](https://www.dagsavisen.no/debatt/kommentar/2021/10/19/et-nytt-norsk-engasjement-for-latin-amerika/)

Burr, V. (2015). *Social Constructionism* (3. utg.). Routledge.

Caritas. (2020, februar 4). *Caritas Norge i Colombia*. <https://www.caritas.no/caritas-norge-i-colombia/>

- Colombia Deforestation Rates & Statistics* / GFW. (2021). globalforestwatch.org.
- Cubillos T., J. P., Soltész, B., & Vasa, L. (2021). Bananas, coffee and palm oil: The trade of agricultural commodities in the framework of the EU-Colombia free trade agreement. *PLOS ONE*, 16(8), e0256242.
- Cué, C. E. (2016, september 28). "Mi padre era mucho más cruel que el Pablo Escobar de Netflix". *El País*. https://elpais.com/internacional/2016/09/23/argentina/1474656834_899105.html
- Eide, E. (2009). Å sortere verden. I *Dekke verden! : Lærebok i utenriksjournalistikk* (ss. 13–34). IJ-forl.
- Eide, E., & Simonsen, A. H. (2008). *Verden skapes hjemmefra: Pressedekningen av den ikke-vestlige verden 1902-2002*. Unipub.
- Ekern, S., & García-Godos, J. (2017). «Konklusjon. Norske bilder av Latin-Amerika: Kan stereotyper overvinnes?» I L. Marsteintredet, *Norge i Latin-Amerika: Forbindelser og forestillinger*. Cappelen Damm Akademisk/NOASP (Nordic Open Access Scholarly Publishing).
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 51–58.
- Fjeldstad, Ø., & Lindstad, M. (2009). Journalistikk utenfor allfarvei. I E. Eide & A. H. Simonsen, *Dekke verden!: Lærebok i utenriksjournalistikk* (ss. 315–327). IJ-forl.
- Flyktinghjelpen. (u.å.). *Vårt arbeid i Colombia*. Flyktinghjelpen. Hentet 7. desember 2022, fra <https://www.flyktinghjelpen.no/herjobbervi/amerika/vart-landprogram-i-colombia/>
- Fonn, B. K., Bjerke, P., Knudsen, A. G., & Mathisen, B. R. (2019). Langt mer enn Akersgata: Et nytt landskap tar form. I *Journalistikk, profesjon og endring* (ss. 65-[89]). Orkana Akademisk.
- Frontline Defenders. (2022). *Global Analysis 2021* (s. 63). <https://www.frontlinedefenders.org/en/resource-publication/global-analysis-2021-0>
- Fula, H. C. (2016). Intercultural Indigenous Communication of the Indigenous Communities of Cauca in the Context of the Armed Conflict. I K. S. Orgeret, W. Layeebwa, & E. Eide (Red.), *Journalism in conflict and post-conflict conditions: Worldwide perspectives* (ss. 129–146). Nordicom.
- Fundación para la Libertad de Prensa—FLIP - Colombia. (2022). <https://www.flip.org.co/index.php/es/>

- Futsæter, K.-A. (2022). *Avislesing 2021/2022 (22/2)*. Kantar Forbruker og Media.
https://kantar.no/medier/avislesing_2022/
- Global Analysis 2020 | Front Line Defenders*. (2021, september 2). frontlinedefenders.org.
<https://www.frontlinedefenders.org/en/resource-publication/global-analysis-2020>
- Greger, M. W., Hætta, A., Krøvel, R., Høeg, E., & Laache, F. B. (2017). En hvit flekk på mediekartet. I L. Marsteintredet (Red.), *Norge i Latin-Amerika: Forbindelser og forestillinger* (ss. 251–270). Nordic Open Access Scholarly Publishing.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Fagbokforl.
- Gulbrandsen, B. I., & Caritas Norge. (2012). Den katolske kirkes sosiallære. "Compendium of the Social Doctrine of the Church" utgitt av Det pavelige råd for rettferdighet og fred., 1–27.
- Handgaard, B., Simonsen, A. H., & Steensen, S. (2013). Journalistikk: En innføring. I *Norbok*. Gyldendal akademisk.
- Hansen, A., & Machin, D. (2019). *Media and communication research methods* (2nd edition.). Red Globe Press.
- Heide, M., & Falkheimer, J. (2014). Prinsipper for kommunikasjon. I P. S. Brønn & J. K. Arnulf, *Kommunikasjon for ledere og organisasjoner* (ss. 27–48). Fagbokforl.
- Holland, K. M. (2017). *Mer enn «bare» en kilde? En undersøkelse av rollen til norske frivillige organisasjoner i produksjonen av journalistikk om Latin-Amerika i Norge*. [Masteroppgave].
- Ihlen, Ø. (2013). PR og strategisk kommunikasjon: Teorier og fagidentitet. I *Norbok*. Universitetsforl.
- Ihlen, Ø., & Allern, S. (2008). This Is the Issue: Framing Contests and Media Coverage. I *Communicating Politics. Political Communication in the Nordic Countries* (ss. 233–248).
- Kennard, M. (2017). Chiquita Made a Killing From Colombia's Civil War. *Pulitzer Center*.
- Klima- og miljødepartementet. (2015). *Norges internasjonale klima- og skoginitiativ—Statusrapport 2015* (s. 52).
<https://www.regjeringen.no/contentassets/19278f109e544eca860dd3d4b31e485e/t-1555.pdf>

- Klima- og miljødepartementet. (2021a, januar 13). *Samarbeidsland: Colombia*. Norway's International Climate and Forest Initiative. <https://www.nicfi.no/12413-2/12427-2/>
- Klima- og miljødepartementet. (2021b). *Colombia får 300 millioner kroner til kampen mot avskoging*. Statsministerens kontor. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/colombia-far-300-millioner-kroner-til-kampen-mot-avskoging/id2881637/>
- Klima- og miljødepartementet. (2021, oktober 12). *Prop. 1 S (2021–2022): FOR BUDSJETTÅRET 2022—Utgiftskapittel: 1400–1482 Inntektskapittel: 4400–4481 og 5578* [Proposisjon]. Regjeringa.no; regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/nn/dokumenter/prop.-1-s-20212022/id2875033/>
- Krøvel, R. (2009). Norge skaper seg en plass i verden. Journalistikken og fredsdiplomati. I A. H. Simonsen & E. Eide (Red.), *Dekke verden!: Lærebok i utenriksjournalistikk* (ss. 55–74). IJ-forl.
- Krøvel, R. (2011). A symbiotic relationship: Norwegian diplomacy and Norwegian journalism on war and peace in Guatemala. *Conflict & Communication*.
- Krøvel, R. (2016). Global and Local Journalism and the Norwegian Collective Imagination of “Post-Conflict” Colombia. I K. S. Orgeret & W. Tayeebwa (Red.), *Journalism in Conflict and Post-Conflict Conditions. Worldwide Perspectives*. (ss. 147–168). Nordicom.
- Krøvel, R. (2017). Violence against Indigenous Journalists in Colombia and Latin America. I P. Carlsson U (Red.), *The Assault on Journalism Building Knowledge to Protect Freedom of Expression, 2017*. Nordicom.
- Krøvel, R. (2018). Eit Liv Utan LAG. I M. Gulli, I. Fadnes, S. Normann, K. K. Lie, P. Ranestad, E. Høiseth, R. Krøvel, L. Bjørge, & E. Høeg (Red.), *I dag er fortsatt alltid* (1. utgave, ss. 248–259). Latin-Amerikagruppene i Norge (LAG).
- Krøvel, R., Malkomsen, H., & Firing Lunde, A. (2011). *RORGenes “fotavtrykk” i media 2007-2010*. <http://www.rorg.no/noop/file.php?id=2435>
- La silla vacia. (2021, juli 23). *Juan Gabriel Uribe Vegalara*. www.lasillavacia.com. <https://www.lasillavacia.com/quien-es-quien/juan-gabriel-uribe-vegalara>

- Latin-Amerikagruppene i Norge, Organización para el Desarrollo Urbano y Campesino, Comité de Integración del Macizo Colombiano, Asociación Campesina para el Desarrollo Rural, Movimiento Campesino de Cajibío, & Asociación de Trabajadores Campesinos de Cajibío. (2018). *Oljefondets investeringer i Colombia. Sammendrag av rapporten Konsekvenser av skogbruk i kommunene Timbío, Cajibío og Sotará, om norske investeringer i papirindustrien i Colombia*. Latin-Amerikagruppene Norge. <https://www.latin-amerikagruppene.no/publikasjon/2019/05/15/oljefondets-investeringer-i-colombia>
- Lauritsen, V. (2022). Jan Egeland. I *Store norske leksikon*. http://snl.no/Jan_Egeland
- Leira, H., Borchgrevink, A., Græger, N., Melchior, A., Stamnes, E., & Øverland, I. (2007). Norske selvbilder—Norsk utenrikspolitikk. *Norsk Utenrikspolitiske Institutt*, 65, 44.
- Leira, T. (2020). *Kampen om regnskogen: Sannheten om Norge i Brasil* (1. utgave.). Res publica.
- Loge, J. (2010). Gull og grønne skoger: Norske interesser i Latin-Amerika. I *Norbok*. Latin-Amerikagruppene i Norge.
- Lundeberg, H., Bank, H., & Holguín, A. (2009). *Frihet for hvem? Frihandelsavtalen mellom Colombia og EFTA* (Nr. 2). Handelskampanjen, Fagforbundet. https://www.handelskampanjen.no/assets/images/Frihet_for_hvem_2010.pdf
- Marsteintredet, L. (2017). Norge i Latin-Amerika: Forbindelser og forestillinger. I *Nordic Open Access Scholarly Publishing*. Nordic Open Access Scholarly Publishing.
- Mathisen, B. R. (2019). Sporten trumfer klima, olje og innvandring. I B. R. Mathisen & L. Morlandstø (Red.), *Blindsoner og mangfold—En studie av journalistikken i lokale og regionale medier* (ss. 71–91). Orkana akademisk.
- Medietilsynet. (2021). *NRKs bidrag til mediemangfoldet 2021: Del 5: NRKs samfunnsoppdrag og virksomhet* (ss. 69–108).
- Miller, T. (2020). *The Persistence of Violence: Colombian Popular Culture*. NY: Rutgers University Press.
- NBIM. (2021, desember 31). *Investeringene 2021*. Norges Bank Investment Management. <https://www.nbim.no/no/oljefondet/investeringene/>

- Nissen, A. (2017). "La firma no es la paz" norske bidrag til fred i guatemala og colombia. I L. Marsteintredet (Red.), *Norge i Latin-Amerika: Forbindelser og forestillinger* (ss. 189–219). Nordic Open Access Scholarly Publishing.
- Norad. (2020, desember 5). *Tilskudd til informasjonsformål*. Norad. <https://norad.no/tilskudd/sokstotte/sivilt-samfunnfrivillige-organisasjoner/informasjonsstotte/tilskudd-til-informasjonsformal/>
- Norad. (2021). *Norske ikke-statlige organisasjoner – bistandsresultater.no*. resultater.norad.no. <https://resultater.norad.no/partner/norske-ikke-statlige-organisasjoner/>
- Norad. (2022). *Norads Bistandsresultater: Statistikk og resultater av norsk bistand (2016-2021)*. <https://resultater.norad.no/no>
- Norad: *Slik brukes de norske bistandsmilliardene: Syria får fortsatt mest, mens Brasil har røket ut*. (2020, mai 18). <https://norad.no/aktuelt/nyheter/2020/slik-var-norsk-bistand-i-2019/>
- Norads Bistandsresultater: Statistikk og resultater av norsk bistand (2016-2021)*. (2022, september 20). <https://resultater.norad.no>
- Nordhagen, M., & Rogne, K. (2020). *Raketter og rebeller*. Vigmostad & Bjørke AS.
- Norsk Folkehjelp. (u.å.). *Colombia*. Norsk Folkehjelp. Hentet 7. desember 2022, fra <https://folkehjelp.no/utvikling-og-humanitært-samarbeid/her-jobber-vi-med-utvikling-og-humanitært-samarbeid/colombia>
- Nygaard, A. (2006). *Vær Varsom-plakat—Etske normer for Nord/Sør-informasjon i Norge*. RORG-samarbeidet;/root/class/object/article. <http://www.rorg.no/Artikler/1333.html>
- Nygaard, A. (2020). *Sivilsamfunnets «fotavtrykk» i og bruk av tradisjonelle og sosiale medier i arbeidet med bærekraftsmålene i 2019* (s. 77). RORG-samarbeidet.
- Nygaard, A. (2021). *RORG-samarbeidet—RORG-samarbeidet*. http://www.rorg.no/RORG_samarbeidet/index.html

- Nærings- og fiskeridepartementet. (2020, januar 8). *Colombia—Frihandelsavtale*. Regjeringen.no; regjeringen.no. <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/handel/nfd---innsiktsartikler/frihandelsavtaler/partner-land/colombia/id438863/>
- Opsvik, T. (2017). Norske økonomiske forbindelser med Latin- Amerika fra 1945 til i dag. Fra handel til norske investeringer i latinamerikanske naturressurser. I L. Marsteintredet, *Norge i Latin- Amerika: Forbindelser og forestillinger* (ss. 101–129). Nordic Open Access Scholarly Publishing.
- Regnskogfondet. (u.å.-a). *Dette er Regnskogfondet*. Hentet 19. august 2022, fra <https://www.regnskog.no/no/om-regnskogfondet>
- Regnskogfondet. (u.å.-b). *Vårt arbeid i Colombia*. Hentet 19. august 2022, fra <https://www.regnskog.no/no/slik-redder-vi-regnskogen/amazonas/colombia>
- Reporters Without Borders. (2022). *Colombia | RSF*. <https://rsf.org/en/country/colombia>
- RORG. (2021). *Om RORG-samarbeidet*. http://www.rorg.no/RORG_samarbeidet/index.html
- Ruiz, M. (2022). *No matarás RELATO HISTÓRICO DEL CONFLICTO ARMADO INTERNO EN COLOMBIA Hay futuro si hay verdad | Informe Final Comisión de la Verdad* (s. 557). <https://www.comisiondelaverdad.co/hay-futuro-si-hay-verdad>
- Schumann, B. (2021). Kvinnerenes fred i Colombia. I *NFFO*. Orkana.
- Simonsen, A. H. (2009). Gode gamle dager? I E. Eide & A. H. Simonsen, *Dekke verden!: Lærebok i utenriksjournalistikk* (ss. 35–54). IJ-forl.
- Simonsen, A. H., & Orgeret, K. S. (2009). «Vår mann» i verden. I E. Eide, *Dekke verden!: Lærebok i utenriksjournalistikk* (ss. 261–275). IJ-forl.
- Skovsgaard, M., & Svith, F. T. (2014). Validitet og reliabilitet. I D. N. Hopmann & M. Skovsgaard (Red.), *Forskningsmetoder i journalistik og politisk kommunikation* (ss. 61–85). Hans Reitzels Forlag.
- Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Cappelen Damm akademisk.
- Speed, J. (2021, mars 22). ForUM er vinneren når Norad inngår 33 nye avtaler om informasjonsstøtte. *Bistandsaktuelt*. <https://www.bistandsaktuelt.no/forum-er-vinneren-nar-norad-inngar-33-nye-avtaler-om-informasjonsstotte/155546>

- Sæther, A. K. (2007). *Rapporter fra bakgården. Hovedoppgave i journalistikk. Norsk pressedeckning av Latin-Amerika fra 1902 til 2002* [Masteroppgave]. Høgskolen i Oslo.
- Sæther, A. K. (2008). Latin-Amerika. Beretninger fra USAs bakgård. I E. Eide & A. H. Simonsen, *Verden skapes hjemmefra: Pressedeckningen av den ikke-vestlige verden 1902-2002* (ss. 79–107). Unipub.
- Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere* (2. utg.). Gyldendal akademisk.
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Tvedt, T. (2004). Den norske samaritan: Ritualer, selvbilder og utviklingshjelp. I *Norbok*. Pensumtjeneste.
- Tvedt, T. (2018). Norske tenkemåter: Tekster 2002-2016. I *Norbok*. Aschehoug.
- UNODC. (2021). *Survey of territories affected by coca cultivation, 2021*. Oficina de las Naciones Unidas contra la Droga y el Delito.
- UNODH. (2022). *Violencia Territorial en Colombia: Recomendaciones para el Nuevo Gobierno* (s. 51). Naciones Unidas Derechos Humanos. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-07/reporta-Informe-Violencia-Territorial-en-Colombia-Recomendaciones-para-el-Nuevo-Gobierno-Oficina-ONU-Derechos-Humanos.pdf>
- Van Gorp, B. (2007). The constructionist approach to framing: Bringing culture back in. *Journal of communication*, 57(1), 60–78.
- Van Gorp, B., & Van der Goot, M. J. (2012). Sustainable Food and Agriculture: Stakeholder's Frames. *Communication, Culture and Critique*, 5(2), 127–148.
- Vær Varsom-plakaten*. (2021, januar 1). Presse.no. <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>
- Vaagan, R. (2015). Medieskapt: Medier i informasjons- og kommunikasjonssamfunnet. I *Norbok*. Fagbokforl.
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., & Larsen, L. O. (2013). *Metodebok for mediefag* (4. utg.). Fagbokforl.

Vedlegg

Vedlegg 1: Rammematrise med oversikt over studiens tolkningsrammer	s. 116
Vedlegg 2: Kodebok til kvantitativ analyse	s. 117
Vedlegg 3: Kvantitativ analyse: Oversikt over det redaksjonelle datamaterialet	s. 120
Vedlegg 4: Kvantitativ analyse: Oversikt over det organisasjonsskrevne datamaterialet.	s. 122
Vedlegg 5: Intervjuguide (organisasjonsansatte)	s. 123
Vedlegg 6: Intervjuguide (journalister)	s. 125
Vedlegg 7: Liste over studiens informanter	s. 127

Vedlegg 1: Rammematrix med studiens tolkningsrammer

RAMME	KATEGORI/temagruppe	Generisk ramme	PROBLEM	ÅRSÅK	KONSEKVENS	MORALSK VURDERING	FORSLAG TIL LØSNING	NØKKELEORD	Narrativ, verdi, oppkjøpe, mytisk figur
Den skjøre freden	Brutte løfter (FARC-prespektivet) ReinTEGRERING Ny president kan velte freden Drap på sosiale ledere truer fredsprosessen, Fredsavtalen i fare	Konflikt	FARC venter på reinTEGRERING, oppblomstring av paramilitære grupper, gjennomvorte genliggrupper, maktvakuum og nye kriminelle grupper, forstærkt ulik fordeling av jord	Regjeringen følger ikke opp fredsavtalen: (lovte økonomisk utvikling av distriktene, sikkerhet for FARC-soldater, forsinket rettsoppgjør, jordreform)	FARC gjennomtar våpen. Fredsavtalen i fare. Drap på sosiale ledere.	Regjeringen brutte løfter Fredsavtalen er løsningsløs på Colombias problemer.	Hjelp fra vesten og det internasjonale samfunnet for å implementere fredsavtalen og legge press på myndigheter, gjennomføre jordreform, reinTEGRER FARC	Fredsprosessen nær kollaps, fredsavtalens flender, skjøre fred, fredsavtalen i fare	Den norske foreslåingen om fred
Suksesshistorien	Fredsavtalen er en suksess, forhandlinger med ELN, Colombia på vei mot reit demokrat	Moral	Krig og uro i Colombia.	Krigen har dype røtter i colombiansk historie. FARC og andre grupperinger, maktelite, kokain,	Hundretusentvis av ofre, kidnappinger, drap, terror	Fredsavtalen er løsningsløs på Colombias problemer.	Fredsavtalen. Dialog.	Den historiske fredsavtalen, norsk hjelp, fra gerilla til politisk parti, tillit, ord er FARCs nye våpen	Den norske foreslåingen om fred
Den gode hjelpøren (Norge, vesten og organisasjonen) (Årsktype)	Norge bør hjelpe Norges støtte til regjeringen Regnskogsplanting Nødvendig med økt norsk innsats Norges ansvar Organisasjonens arbeid Noen flyktningsaker Venezuela	Ansvar	Krig og uro i Colombia. Ayskoding, Massaker. Drap på sosiale ledere, menneskerettigheter forklømpere.	Maktvakuum etter FARC, kriminelle bånd, store forskyller, treg/ulykkelig implementering av fredsavtale.	Fredsavtalen (og planetens fremtid) i fare.	Norge har et sosialt ansvar for å skape fred, rettferdighet og for å bevare regnskog. Regnskogen er avgjørende for planetens fremtid. Norge er i en spesiell posisjon for å påvirke verdenssamfunnets innsats mot ayskoding	Noe og Vesten må bidra for å løse Colombias problemer (for eksempel gjennom fredsavtale og skogavtale). Legge press på myndighetene	Det internasjonale samfunnet må hjelpe til, rettferdighet, menneskerettigheter forklømpere, skogavtale, posisjon i FN,	Hjelpøren
Yringsfrihet (verdi)	Demonstrasjoner (fokus på voldelig polit), drap på sosiale ledere (som snakker høyt), fengsling av sosiale ledere, voldsvalge mot politisk aktivisme	Menneskelig interesse/Moral	Det er ikke trygt å ha egne meninger i Colombia. (Fredelig) demonstranter blir møtt av voldelig polit og militære. Flere drap og forsvinninger. Farlig å kjempe for natur og rettferdighet. Beolkningen blir drept i arbeidet for et bedre, mer miljøvennlig og mer rettferdig samfunn	Myndighetene. Forverring av levekår, urettighet og økende fattigdom. Mangelfull implementering av fredsavtalen. Mangende vilje hos regjeringen til å imøtekomme krav, demonstranter betraktes som voldelige oppviglere.	Demonstrasjoner og uro, drap på sosiale ledere, fredsavtale i fare. "Lvsfarlig å delta i demonstrasjoner"	Yringsfrihet er en menneskerett colombianske myndigheter.	Hjelp fra vesten, implementering av fredsavtalen. Yringsfrihet. Press på colombianske myndigheter.	Farlig for de som hever stemmen, demokrati under press, fredelig demonstrasjon, rett til å demonstrere, tidligere FARC-soldater (og nå demonstranter), lvsfarlig å delta i demokratiet, politisk misnøye, protest mot politisk voldsbruk	Yringsfrihet, jolket mot elken,
Narcos-rammen	Narkotika, kriminalitet, vold, drap, uro, korupsjon, terror, kidnapping, bilboner, kaos	Konflikt	Kokainproduksjon medfører drap og brutalitet.	Stor forurenstet, narkotikakarteller, maktvakuum etter FARC.	Kokainproduksjonen er en av fredsens største trusler (Cartas)	Fredsavtale må følges opp	Narkomertum, penger, bestikkelser, massaker, blodige angrep, Gulf-klanen, Escobar, krig, menneskehandel, utpressing, ulovlig gruveritt og drap, narfanetoder, Narkokongen, brutalitet	Narkomertum, penger, bestikkelser, massaker, blodige angrep, Gulf-klanen, Escobar, krig, menneskehandel, utpressing, ulovlig gruveritt og drap, narfanetoder, Narkokongen, brutalitet	Netlik-Narcos
Kampen om naturressursene	Drap på miljøaktivister og menneskerettighetsforklømpere, Regnskogdelegasjon, Termen og st, gulfgaving, oljeforskning og jordbruksaksjon, Regnskogsdyr: Amazonas bromer, økt ayskoding, nærmer seg vippepunkt	Konflikt	Hvem skal være den legitime eieren og brukeren av naturressursene i Latin Amerika. I den colombianske jungelen har det lenge vært våpen og muskler som bestemmer.	Jakten på profit. Kokainyrking og naturødeleggelse, industri, hogst. Nye maktvakuum etter FARC (fredsavtalen)	Colombia er verdens farligste land for miljøaktivister.	norske verdier om et godt liv i pakt med naturen	Hjelp fra myndigheter, fengsling av ansvarlige. Hjelp fra vesten for å legge press på lokale myndigheter.	Atrocitas, menneskehandel, oljeforskning, miljøaktivister i skuddlinjen til militæret, politiet, gerillan, paramilitære grupper eller leiondere hyrt inn av olje- og gruveselskaper, oljesøl, et liv på flukt, trusler fra oljeselskaper og myndigheter, Escobar, regnskogsdyr voktere	Verdi: Yringsfrihet eller et godt liv i pakt med naturen
Diktomrammen	Demonstrasjoner: (fokus på SAK: Folket mot elken), Ubeolkning: nøkkel til beskyttelse av regnskog/uro, av korona, undertrykkelse av samfunnsgrupper (f.eks. homofili), urbeolkning/dicolombianere mot storsamfunnet	konflikt	kulturell og økonomisk undertrykking,	sosioøkonomiske maktstrukturer fra slaveritiden	Misnøye, fattigdom, store ulikheter	Likestilling er avgjørende for reell fred	Likestilling av ulike grupper i Colombia	Atrocitas, menneskehandel, oljeforskning, miljøaktivister i skuddlinjen til militæret, politiet, gerillan, paramilitære grupper eller leiondere hyrt inn av olje- og gruveselskaper, oljesøl, et liv på flukt, kun gæver elden,	Verdi: Likestilling
Dobbeltrommen (LAG)	Norges dobbeltroller i Colombia Norsk næringsliv og norske investeringer i Colombia,	Ansvar og Moral	Norsk politikk og fremferd virker kontraproduktivt for økonomi, miljø og menneskeliv i Colombia.	Norge i Colombia: Bistandsgjver, skogkjøper og fredsagenter. Samtidig næringslivsaktør i utvinningsindustrien som miljøforklømpere motsetter seg. gjennom oljefondsinvesteringer, norske statsbede og private selskap.	Ayskoding, drap på urfolk, sosiale ledere og menneskerettighetsforklømpere, og samtidig økt innflytning til norsk næring og oljefonder.	Norges ansvar som fredsagenter og aktør i FN sikkerhetsråd. Samstemmet i nærings- og bistandspolitikk	Noe og Vesten må bidra for å løse Colombias problemer (for eksempel gjennom fredsavtale og skogavtale). Legge press på myndighetene	Norge som fredsagenter, oljefondsinvestor og næringsaktør, smurt kapital, landområder og værnressuser	Engpøl bandedt (LAG)

KODEBOKENS RETNINGSLINJER

Utvalg og avgrensning

Artikler:

- Artikkel må handle om Colombia. Artikler som nevner Colombia i forbindelse med en annen sak er ikke med (flyktningkrise i Venezuela, Colombia som adopsjonsland til person i en sak som handler om noe annet, coronavirus i Latin-Amerika).
- En egen fane i excelarket inkluderer regnskogsaker som omtaler, men ikke handler om, Colombia.
- Kun én sak er valgt, dersom samme sak er publisert i avis og på nett (VG og Aftenposten).

Kilder:

For å få frem hvordan organisasjonene påvirker mediedekningen, ønsker jeg kun å notere kilder journalisten har snakket med selv (førstehåndskilder). Kilder og sitater hentet fra sosiale medier, pressemeldinger, andre aviser er ikke med (andrehåndskilder), siden disse forteller mer om det redaksjonelle innholdet og det journalistiske arbeidet, og mindre om organisasjonenes arbeid.

Variabler

V1: Dato

V2: Mediehus

V3: Tittel

V4: Tema: Temaet er først og fremst kodet ut ifra tittel og ingress. Ved usikkerhet har første avsnitt i artikkelen lagt med i beregningen, samt bilde og bildetekst.

V5: Ramme: Kodet ut ifra tittel/ingress/første avsnitt

V6-V8 Kilde 1-3: Kun talende førstehåndskilde

V9: Organisasjonsansatt omtalt som ekspert? JA/NEI

V10: NTB-sak? JA/NEI/kombinasjon

Oransje fargemarkering: Saker som er dekket fra Colombia.

Blå fargemarkering: Kronikk/mening/leserinnelegg.

Grønn fargemarkering: Artikkel brukt som eksempel i presentasjon av funn.

Kategorier

V2 Mediehus

1 VG

2 Aftenposten

3 NRK

V4Tema/perspektiv

1 Brutte løfter (FARC-perspektivet)

2 Fredsavtalen

3 Fredsforhandlinger/fredssamtaler

Vedlegg 2: Kodebokens retningslinjer

- 4 Norsk engasjement som fredsmekler / skogvokter / regnskogsatsning
- 5 Norsk næring i Colombia
- 6 Kriminalitet: Drap, terror, vold og uro, korrupsjon
- 7 Narkotika
- 8 Politikk/valg
- 9 Naturkatastrofe
- 10 Demonstrasjoner
- 11 Flyktningkrise Venezuela
- 12 Adopsjon
- 13 Drap på menneskerettighetsforkjempere
- 14 Regnskog, avskoging, klima
- 15 Urbefolkning
- 16 Ulykke
- 17 Kultur
- 17 Annet

V5 Ramme

1. Den skjøre freden
2. Suksesshistorien
3. Den gode hjelperen
4. Ytringsfrihet
5. Narcos
6. Kampen om naturressursene
7. Dikotomi
8. Dobbeltmoralen
10. Annet

Blå tekst fargekode: Nordmannen og Colombia (den norske knaggen)

V6-V8 Kildeliste (kun talende førstehåndskilder, markert med * dersom sitat er fått fra organisasjon)

1. Colombianer by (demonstrant, student)
2. Colombianer bygd (kokabonde, miljøforkjemper og urbefolkning)
3. Escobar-slektning (kone/sønn)
4. Person fra colombiansk organisasjon (Miljø-, menneskerettigheter, fred)
5. Colombiansk journalist (eller redaktør)
6. Colombiansk fagperson (fredsforsker, professor, advokat)
- 6A. FARC-soldat
- 6B. ELN-soldat
7. Colombiansk politi
8. Colombiansk politiker (el president)
8. Norsk fagperson (professor, analytiker, forsker, advokat, næringsperson)
9. Norsk ekspert (fagperson omtalt som ekspert).

10. Norsk Org: Person fra norsk organisasjon

A) Caritas: MS (Martha Skretteberg) // KAL (Knut Andreas Lid) // Annen (kirkeleder el.)

B) LAG: DML (Diego Marin Rios)

C) RF (Regnskogfondet)

D) LAG (annen person enn Diego Marin Rios).

Norsk Org + Annen organisasjon spesifiseres i kommentarfeltet.

11. Norsk politiker

12. Nordmann i/fra Colombia

13. FN-talsmann

14. Pave/Kirkeleder

15. Norsk Ambassadør

16. Norsk Diplomat

17. UD-talsmann? Presseperson

17. Person fra internasjonal organisasjon: Røde Kors, Unicef, Global Witness, HRW,

18. Amerikansk fagperson (professor)

100. Annen

NTB-sak?

1. JA

2. NEI

3. Kombinasjon

Norske fagfolk og eksperter i redaksjonelt innhold

Benedicte Bull – Professor, forfatter og Latin-Amerikakjenner

Steinar Sæther – Professor og Latin-Amerikakjenner

Bård Drange ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI) (én sak VG)

Anne Heidi Kvalsøren: Utenriksdepartementets spesialrepresentant for fredsprosessen i Colombia (én sak VG)

Leiv Marsteintredet: professor i statsvitenskap ved Universitetet i Bergen

Synlige organisasjoner i redaksjonelt innhold

Caritas

LAG

Regnskogfondet

Norsk folkehjelp

Amnesty (rapport/person)

Flyktningshjelpen

SAIH

Vedlegg 4: Kvantitativ analyse: Oversikt over det organisasjonsskrevne datamaterialet

Dato	Organisasjon	Tittel	Tema	Ramme
2017	LAG	COLOMBIA landinfoside	Fredsavtalen	Den skjøre freden
23.01.2017	LAG	VASSKRAFT, REIN ENERGI?	Kampen om naturressuresene	Dobbeltmoralen
23.02.2017	LAG	KVINNER PÅ LANDSBYGDGA BYGGER FRED I COLO	Fredsavtalen	Den skjøre freden
3.3.2017	LAG	SOSIAL LEIARI LAGS SAMARBEIDSGRUPPER I COLOMBIA	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
11.03.2017	LAG	RETTFERD OG SIKKERHEIT FOR COLOMBIANSKE	Drap på menneskerettighetsforkje	Den gode hjelperen
22.3.2017	LAG	FRIE, MEN LIKEVEL FANGET	Annet	Dikotomi
27.03.2017	LAG	BRIGADE, URFOLSKAMP OG DRAP	Kampen om naturressuresene	Ytringsfrihet
5.4.2017	LAG	HAT, MAKTAMP OG HÅP	Fredsavtalen	Den skjøre freden
05.04.2017	Caritas	Flom og jordras i Colombia	Naturkatastrofe	Annet
17.4.2017	LAG	NEI-SIDENS FRYKT FOR SKEIV FRIGJØRING	Fredsavtalen	Dikotomi
02.05.2017	LAG	FNS SIKKERHETS RÅD BESØKER COLOMBIA	Fredsavtalen	Den gode hjelperen
04.05.2017	LAG	FN-OBSERVATØR TATT TIL FANGE AV FARC-AVF	Kriminalitet	Den gode hjelperen
29.05.2017	Caritas	Colombiansk ungdom med tro på en bedre fremt	Eget arbeid	Den gode hjelperen
03.07.2017	LAG	REISEBREV FRA COLOMBIA	Fredsavtalen	Den skjøre freden
04.09.2017	LAG	INN I POLITIKKEN	Politikk/valg	Suksesshistorien
04.09.2017	Caritas	Pavebesøk styrker håpet om et nytt Colombia	Eget arbeid	Den gode hjelperen
05.09.2017	Caritas	Pressemelding: Pave Frans på forsoningsbesøk i	Brutte løfter	Den skjøre freden
06.10.2017	LAG	NI PERSONER DREPT UNDER UKLARE OMSTENDI	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet
30.10.2017	LAG	SANTOS FIKK FREDSPRIS, MEN DRAPENE FORTS	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
01.11.2017	Regnskogfond	Drapsbølge i fredstid	Kampen om naturressuresene	Ytringsfrihet
02.11.2017	LAG	POLITIAGGRESJON MOT URFOLK	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet
5.11.2017	LAG	VIL HA FREDSAVTALEN INNFRIDD	Kampen om naturressuresene	Ytringsfrihet
30.11.2017	LAG	ALVORLIG MENNESKERETTIGHETSSITUASJON I	Drap på menneskerettighetsforkje	Den gode hjelperen
01.12.2017	LAG	NYVALGT KVINNE I BONDELEDELSEN I COLOMBI	Politikk/valg	Dikotomi
07.12.2017	Caritas	Alvorlig menneskerettighets-situasjon i Colombia	Drap på menneskerettighetsforkje	Den gode hjelperen
11.12.2017	LAG	NY MASSAKRE I COLOMBIA	Drap på menneskerettighetsforkje	Narcos
01.02.2018	LAG	"¡EL PUEBLO NO SE RINDE CARAJO!"	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
10.02.2018	LAG	LAG OG 25 ANDRE INTERNASJONALE ORGANISA	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet
07.03.2018	LAG	KYNISMES TEATER: ETT ÅR ETTER COLOMBIAS I	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
09.04.2018	Caritas	Caritas Norge lanserer nytt kaffeprojekt under S	Eget arbeid	Den gode hjelperen
10.04.2018	Caritas	Caritas i Colombia	Eget arbeid	Den gode hjelperen
11.04.2018	Regnskogfond	Hei Ema, her er noen reiseråd for Colombia	Norsk engasjement	Den gode hjelperen
12.04.2018	LAG	FOKUS, LAG OG PBI BEKYMRET ETTER FELTREISE	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet
15.05.2018	LAG	SANTOS JORDLOV FAVORISERER AGROBUSINES	Brutte løfter	Den gode hjelperen
07.06.2018	LAG	SOSIAL LEDER ARRESTERT I COLOMBIA	Politikk/valg	Ytringsfrihet
16.07.2018	Caritas	Bekymret for regnskogen i Colombia	Kampen om naturressuresene	Den gode hjelperen
10.09.2018	LAG	STOPP DRAPENE PÅ SOSIALE LEDERE I COLOMB	Drap på menneskerettighetsforkje	Den gode hjelperen
06.11.2018	LAG	NY RAPPORT OM OLJEFONDETS INVESTERINGE	Norsk næring i Colombia	Dobbeltmoralen
22.11.2018	Caritas	Caritas-støttet generator åpner i Colombia	Eget arbeid	Den gode hjelperen
30.11.2018	Regnskogfond	Vårt arbeid i Colombia	Eget arbeid	Den gode hjelperen
28.03.2019	LAG	DIALOG, IKKE VOLD I COLOMBIA	Demonstrasjoner	Ytringsfrihet
24.05.2019	LAG	GOLDMAN MILJØPRISVINNER FORSØKT DREPT I	Kampen om naturressuresene	Ytringsfrihet
06.06.2019	LAG	POLITISK VOLD BLÅSER OPP IGJEN, COLOMBIAS	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
09.09.2019	Caritas	Fredsprosessen i Colombia må revitaliseres	Norsk engasjement	Den skjøre freden
30.10.2019	LAG	HØYKOMMISSÆREN FOR MENNESKERETTIGHET	Brutte løfter	Den skjøre freden
01.11.2019	LAG	MASSAKRE MOT URFOLK OG BØNDER I COLOM	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
03.12.2019	LAG	COLOMBIA: DE NASJONALE MASSEMobiliseri	Demonstrasjoner	Ytringsfrihet
05.12.2019	Caritas	Kampen om fred i Colombia kjempes også i Norg	Eget arbeid	Den gode hjelperen
29.01.2020	LAG	28 INTERNASJONALE ORGANISASJONER ADVAR	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
18.02.2020	LAG	SANNHETER SKJULT I VANNET. FILMANMELDEL	Kultur	Den skjøre freden
27.02.2020	LAG	KRIGEN MELLOM ELN OG EPL INTENSIVERES OG	Kriminalitet	Den skjøre freden
13.3.2020	LAG	BYGGER DU CV ELLER SAMFUNN?	Demonstrasjoner	Dikotomi
23.03.2020	LAG	KORONAPANDEMIEN STOPPER IKKE DRAP PÅ S	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
08.05.2020	LAG	DRAP PÅ MENNESKERETTIGHETSFORKJEMPERE	Drap på menneskerettighetsforkje	Den gode hjelperen
15.06.2020	Caritas	Fisk for utvikling – akvakultur i Colombia	Eget arbeid	Den gode hjelperen
05.08.2020	LAG	COLOMBIAS TIDLIGERE PRESIDENT I HUSARRES	Politikk/valg	Suksesshistorien
07.08.2020	Regnskogfond	Stadig farligere for miljøforkjempere	Drap på menneskerettighetsforkje	Den gode hjelperen
17.08.2020	LAG	DRAP PÅ AKTIVISTER: COLOMBIA BLØR!	Drap på menneskerettighetsforkje	Den skjøre freden
20.08.2020	Regnskogfond	Krisearbeid i coronaens tid	Eget arbeid	Den gode hjelperen
1.9.2020	Caritas	Sammen for fred i Colombia – i Norge	Eget arbeid	Den gode hjelperen
21.10.2020	LAG	STRIKER FOR LIVET, FREDEN, TERRITORIET OG	Demonstrasjoner	Dikotomi
29.04.2019	LAG	LAGS INNSPILL TIL STORTINGSMELDINGEN OM	Norsk næring i Colombia	Dobbeltmoralen
30.10.2020	LAG	LAGS INNSPILL TIL STORTINGSMELDINGEN OM	Norsk næring i Colombia	Dobbeltmoralen
04.11.2020	LAG	FRA FREDSBYGGENDE NASJON TIL HUMANITÆR	Drap på menneskerettighetsforkje	Den gode hjelperen
20.11.2020	Caritas	Colombia rammet av den sterkeste orkanen i lan	Naturkatastrofe	Annet
17.12.2020	LAG	BEKYMNINGSBREV: TRE SOSIALE LEDERE ARRES	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet
18.12.2020	LAG	NORGE, EN ENØYD BANDITT I COLOMBIA?	Norsk næring i Colombia	Dobbeltmoralen
24.02.2021	Regnskogfond	Miljøkamp på liv og død	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet
20.03.2021	Regnskogfond	Krokodillenes beste fiende	Urbefolkning	Dikotomi
29.04.2021	LAG	NASJONAL STRIK I COLOMBIA MOT SKATTERE	Demonstrasjoner	Dikotomi
04.05.2021	LAG	COLOMBIA: ESKALERENDE VOLD MOT DEMON	Demonstrasjoner	Ytringsfrihet
6.5.2021	LAG	FELLESUTTALELSE OM DEN VOLDELIGE SITUASJ	Demonstrasjoner	Ytringsfrihet
08.09.2021	LAG	NYTT DRAP PÅ CNA-LEDER I COLOMBIA	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet
13.09.2021	Regnskogfond	Aldri har det vært farligere å kjempe for miljøet o	Kampen om naturressuresene	Ytringsfrihet
01.10.2021	LAG	COLOMBIA FORTSATT VERDENS FARLIGSTE STE	Kampen om naturressuresene	Ytringsfrihet
19.10.2021	Regnskogfond	Her er løsningene som fungerer: Slik kan urfolk st	Urbefolkning	Dikotomi
23.11.2021	Caritas	Colombia: Demokrati under press	Drap på menneskerettighetsforkje	Ytringsfrihet

Intervjuguide organisasjon

I forkant: Kan du finne frem artikler/reportasjer i norske medier der du/organisasjonen har vært med å tilrettelegge? Enten ved å gi bilder, tilrettelegge reise, gi lokal kontaktinformasjon eller videreformidle sitater fra colombianske kontakter.

Navn, dato, sted

Introduksjon

1. *Hvem er du? Fagbakgrunn? Hvor er du fra?*
2. *Hvor lenge har du jobbet i organisasjon?*
3. *Fortell om arbeidet ditt. Hvilke typer saker jobber du (mest) med?*
4. *Fortell om ditt forhold til Colombia.*
5. *Hvor stor del av arbeidet ditt handler om Colombia?*
6. *Hvor ofte reiser du til Colombia, privat, og hvor ofte i forbindelse med jobb?*
7. *Hvilke reiser har du hatt til Colombia etter fredsavtalen i 2016?*

Om kommunikasjonsarbeidet

1. *Fortell om kommunikasjonsarbeidet til organisasjon.*
2. *Fortell om arbeidet til organisasjon i Colombia.*
3. *Hvilken betydning har organisasjon for å skape kunnskap om Colombia i Norge?*
4. *Hvorfor er det viktig å opplyse den norske befolkningen om temaer som angår Colombia (etter fredsavtalen)?*
5. *Hvilke temaer er viktige for dere å formidle fra Colombia? Hvorfor?*
6. *Hvilke perspektiver/stemmer er viktige og få frem? Hvorfor?*
7. *Hvordan jobber organisasjon opp mot media for å få frem informasjon om Colombia? Har dere en mediestrategi?*
  - a. *Er det en bestemt vinkling som er lettere å «få på» i norske medier enn andre?*
  - b. *Hvilke saker/vinklinger er mediene IKKE interesserte i?*
8. *Hvordan har organisasjon påvirket eller bidratt til mediedekningen om Colombia etter fredsavtalen?*
9. *Hvilke redaksjoner/journalister har dere kontakt med?*
10. *Hvilken betydning har informasjonsstøtten for deres kommunikasjonsarbeid? Og mulighet til å formidle viktige historier fra Colombia?*

Om den norske mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen

1. *Hva mener du kjennetegner den norske mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen?*
  - a. *Hva er positivt?*
  - b. *Hvilke perspektiver mener du er underrepresentert?*
  - c. *Har dekningen endret seg etter at fredsavtalen ble inngått i 2016? Hvordan?*
2. *I hvilke tilfeller kontakter journalister deg for å dekke temaer som angår Colombia?*
  - a. *Hvilken kunnskap opplever du at de har?*
3. *Studier viser at dekningen av Latin-Amerika er liten sammenlignet med andre deler av verden. Hvorfor tror du norske medier nedprioriterer denne regionen?*
4. *Hvordan påvirkes nyhetsdekningen i Norge av at norske mediehus ikke har egne Latin-Amerikakorrespondenter?*
5. *Hvilket bilde av Colombia tror du den norske befolkningen sitter med, basert på det de får gjennom media?*
6. *Hvilket mediehus, mener du, er best på å formidle informasjon fra Colombia?*

7. Hvorfor er det viktig at nordmenn blir opplyst om situasjonen i Colombia?

Kommentere hovedfunn i innholdsanalyse

Datamaterialet viser at temaene som får mest redaksjonell plass er narkotika, kriminalitet og fredsavtalen, mens organisasjonene skriver mest om drap på menneskerettighetsforkjempere og deres kamp om naturressursene. Hvorfor tror du colombianske naturressurser og drap på menneskerettighetsforkjempere blir nedprioritert i redaksjonelle medier?

Samspill mellom organisasjoner og journalister: Organisasjoner bidrar med bilder, sitater, egne reiseskildringer og kontakter i Colombia. Hvilken betydning har det for journalistikken?

Caritas og Latin-Amerikagruppene er mer synlige kilder enn Regnskogfondet i mediedekningen. Hva tror forklarer det?

Norske medier skrev om fredsavtalen som en suksess i 2017, før avtalen i stor grad omtales som «truet» og «skjør» fra og med 2018. Organisasjonene skrev om fredens utfordringer allerede i 2017. Hva tror du er forklaringen til denne utviklingen?

Latin-Amerikagruppene har skrevet en rapport om at Norge investerer i et selskap som bryter med menneskerettigheter, og bidrar til avskoging. Hvorfor tror du norske medier ikke har skrevet mer om Norges ulike roller i Colombia, som næringsaktør, investor, bistandsgiver og fredsmekler?

Norske medier får frem perspektivet til de avvæpnede FARC-soldatene, for eksempel hvordan de opplever at myndighetene har brutt fredsavtalens løfter. I andre land, for eksempel i USA, blir de fremstilt som terrorister. Hva tror du er grunnen til at Norge skiller seg ut i sin dekning av FARC?

Avrunde med:

Kan *organisasjon* bidra på flere måter enn det norske medier utnytter i dag i temaer som angår Colombia?

ANNET:

Hvordan gjør Caritas/LAG Martha Skretteberg/Diego Marin Rios attraktive som kilder for norske journalister? Tilpasser organisasjon artikler og informasjon or å få ting på trykk? Hvilken erfaring har de med det? CARITAS: Tilrettelagt møter i FARC-leirene? Fortell.

Intervjuguide journalist

Før intervju: Kan du finne frem artikler/reportasjer du har skrevet fra Colombia der en eller flere norske organisasjoner har bidratt? *For eksempel ved å sende ut pressemelding, bakgrunnsinformasjon, sitat, rapport, gi bilder, tilrettelegge reise, gi lokal kontaktinformasjon eller videreformidle sitater fra colombianske kontakter.*

Navn, dato, sted

Introduksjon

1. *Hvem er du? Fagbakgrunn? Hvor er du fra?*
2. *Hvor lenge har du jobbet som journalist? – og med utenriks?*
3. *Hvilke typer saker dekker du?*
4. *Hvilke områder (utenriks) kjenner du best til?*
5. *Hvilket forhold har du til Latin-Amerika? Hvilke temaer og saker har du dekket fra Latin-Amerika?*
6. *Hvilket forhold har du til Colombia? Hvilke temaer og saker har du dekket fra Colombia?*
7. *Har du vært i Colombia (som journalist)? Når? Hvorfor? Hvem tilrettela turen?*

Om det journalistiske arbeidet (og organisasjonenes betydning)

8. *Hvordan velger du ut saker om Colombia? Oppdrag fra redaksjon, tips utenifra, pressemelding fra organisasjon eller egne ideer?*
9. *Hvilke kilder er viktige for deg når du skal dekke temaer fra Colombia? **Hvorfor?** (Politikere, fagfolk, organisasjoner, sosiale medier, internasjonale aviser osv.)*
  - a. *Er det samme typer kilder som når du dekker andre utenriksfelt?*
10. *Hvilke organisasjoner er de viktigste kildene til informasjon fra Colombia?*
  - a. *Hvem i organisasjonen vil du helst snakke med? Hvorfor?*
  - b. *Hva kan organisasjonene bidra med? Få sitater, kontaktinfo til lokale, tilrettelegge reise).*
  - c. *Hvilken forskjell (opplever du) at det er mellom de ulike organisasjonene, mtp hvilke saker/perspektiver de fremmer?*
  - d. *Hva kan organisasjonsansatte bidra med – som andre Latin-Amerikakjennere ikke kan?*
11. *Hvordan har norske organisasjoner bidratt til din mediedekning om Colombia?*
12. *I hvilke tilfeller har du blitt tipset/kontaktet av en organisasjon om saker som handler om Colombia?*
13. *Martha Skretteberg og Diego Marin Rios fra Caritas og LAG blir ofte omtalt som eksperter på Colombia i norske medier. Hva gjør de til eksperter? *Er det, tror du, på grunn av deres tilknytning til Colombia som colombianere, eller fordi de er eksperter på Colombia?**
  - a. *Hva tenker du om at organisasjonsansatte uttaler seg som eksperter i media?*
  - b. *Hva skiller dem fra andre eksperter/fagfolk, som Benedicte Bull og Steinar Sæther?*

Om den norske mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen

14. *Hvilke temaer fra Colombia mener du er viktigst, og hvorfor?*
15. *I hvilken grad opplever du at du får tid til å sette deg inn i bakgrunn, kultur og samfunn når du skal dekke Colombia? Hvilken betydning har det å reise selv?*
16. *Hvilket bilde av Colombia mener du norske medier tegner?*
17. *Hva er positivt ved mediedekningen?*
18. *Hvilke perspektiver mener du mangler?*

19. Hva mener du kjennetegner den norske mediedekningen av Colombia etter fredsavtalen?
20. Studier viser at dekingen av Latin-Amerika er liten sammenlignet med andre deler av verden. Hvorfor tror du norske medier nedprioriterer denne regionen?
21. Hvordan påvirkes nyhetsdekingen i Norge av at norske mediehus ikke har egne Latin-Amerikakorrespondenter?

Kommentere hovedfunn fra innholdsanalyse

Datamaterialet viser at temaene som får mest redaksjonell plass er narkotika, kriminalitet og fredsavtalen, mens organisasjonene skriver mest om drap på menneskerettighetsforkjempere og deres kamp om naturressursene. Hvorfor tror du colombianske naturressurser og drap på menneskerettighetsforkjempere blir nedprioritert i redaksjonelle medier?

Samspill mellom organisasjoner og journalister: Organisasjoner bidrar med bilder, sitater, egne reiseskildringer og kontakter i Colombia. Hvordan påvirker det journalistikken?

Norske medier skrev om fredsavtalen som en suksess i 2017, før avtalen i stor grad omtales som «truet» og «skjør» fra og med 2018. Organisasjonene skrev om fredens utfordringer allerede i 2017. Hva tror du er forklaringen til denne utviklingen?

Caritas og Latin-Amerikagruppene er mer synlige kilder enn Regnskogfondet i mediedekningen. Hva tror du forklarer det?

Latin-Amerikagruppene har skrevet en rapport om at Norge investerer i et selskap som bryter med menneskerettigheter og bidrar til avskoging. Hvorfor tror du norske medier ikke har skrevet mer om Norges ulike roller i Colombia, som næringsaktør, investor, bistandsgiver og fredsmekler?

Norske medier får frem perspektivet til de avvæpnede FARC-soldatene. I andre land, for eksempel i USA, blir de fremstilt som terrorister. Hva er grunnen til at Norge skiller seg ut i sin deking av FARC?

Avrunde:

- 1 – Hvordan synes du norske organisasjoner bidrar til forståelse om Colombia i Norge?
2. Kan organisasjonene jobbe annerledes eller bedre på noen måte for å få gjennomslag i media?

Studiens informanter

Navn	Mediehus/organisasjon	Intervjudato
Anders Tvegård	NRK	22.11.22
Kristoffer Rønneberg	Aftenposten	6.12.22
Magnus Bråten	VG i studien (TV2 i dag)	6.12.22
Amund Bakke Foss	VG	12.12.22
Informant	Regnskogfondet	28.11.22
Diego Marin Rios	Latin-Amerikagruppene i Norge	1.12.22
Knut Andreas Lid	Caritas Norge	15.12.22
<i>Telefonintervjuer (korte, uformelle)</i>		
Carl Gøran Larson	NRK	9.11.22
Benedicte Bull	Universitetet i Oslo	11.11.22